

tectis posterioribus suis aiebāt. Vultis ne introire i vteres matrū 7 renasci. Hoc pudore excitati perse acriter redierūt i hostes 7 victus ē astiages. Cyrus aut magis exhibuit se illi nepotē q̄ victorē. Nam regnū ircanorū cōcessit ei. Dario vero tanq̄ fratri m̄ris suę tradidit regnū medoꝝ. tñ sub certa spe reuertendi ad ipsum.

Delicētia redeundi data iudeis.
Capitulum. XVII.

Itaq̄ cum vni

uersū regnū deuolutū eēt ad eū. in hui⁹ regni āno p̄mo suscitauit dñs spirituz ei⁹. vt ipleret verbū hieremię. Et dedit libertatē oib⁹ iudeis q̄ erāt i vniūso regno suo 7 licētiā redeūdi i iudeā. 7 edificādi domum dñi. Excitat⁹ aut fuit ex verbis esaię. q̄ añ. cc. 7. x. ānos sc̄pserat de ipso. dñs dicētē. Christo meo cyro cui⁹ apprehēdi dexterā subijciā gētes 7 regna. ipse reedificabit domum meā i hierlm. Et ḡ hāc munificā sc̄pturaz implet. 7 sc̄pturā libertatē 7 licētię traduxit i vniūsu regnū suū dicēs. Oīa regna t̄re dedit mihi dñs de⁹ celi. credo hunc esse quē gens isrl̄ adorat. In hac eplā hortat⁹ ē etiā iudeos. vt ascēderēt i iudeā. 7 q̄ nollēt ascēdere iuuarēt ascēdētes i pecunia vestibus 7 iumētis. Porro clarissimi iudeoꝝ habitabāt in babyloia. i. in t̄ra babylōis euerse. Babyloia enī. p̄prie nomē ē ciuitatē. babyloia vero nomē regionis. s̄ vnus p̄ altero sepe legat⁹. Inter eos sacharias nat⁹ i chaldeā p̄phetabat. Hic bñdixit salatiel in filio vocās eū corobabel. qd̄ interpretat⁹ magister babylōis. q̄si diceret. h̄ erit magister captiuitatē babylonice. Ad huius p̄phetę exhortationē p̄mi surrexerūt viri iuda. vt ascēderēt i hierlm. postea vero viri beniamin et leuitę. Propterea vt dicit ioseph⁹ a iuda cognōiati sūt iudei. Hui⁹ enī noīs plures fuerunt causę. Sup̄ turrim babel legit⁹. q̄ a dedan q̄ cognōiat⁹ ē iudas. dicti sūt iudei. Alibi q̄ a iuda filio iacob. Alibi q̄ a iuda machabeo. Porro ascēsurī i hierlm vel i iudeā alios hortabāt. s̄ paucos inuenerūt

qui assentirēt eis. 7 p̄pterea tam i exhortatione q̄ in apparatu tres ānos cōpleuerunt. Igit̄ in tertio āno cyri egressi sūt sub corobabel duce. 7 iesu magno sacerdote adhortatib⁹ eos sacharia p̄pheta. et aggeo iuvene s̄ nōdū p̄pheta. Erāt aut circiter. l. milia. Fuerūt enī de iudeis q̄draginta duo milia. et. cccc. et. lx. Reliqui vero erāt s̄ui et ancille 7 hoīes generis p̄miscui. Et remisit cuz eis cyrus p̄tem vasorum dñi quinq̄ milia. 7 q̄draginta inter q̄ ponit ioseph⁹ refrigeratoria quoꝝ vsus non legi. Ascenderunt etiā quidam cuz eis dicentes se esse de genere sacerdotum p̄pter emolimentuz. Cuz q̄ querent scripturam genealogię suę et non inuenirent. recepti sunt in israhel. sed eiecti a sacerdotio reuersi sunt in hierusalem. 7 in ciuitates iude.

De anno. lxx. Capitulum. XVIII.

Ic ē aut annus

septuagesimus relaxandę captiuitatis quā p̄dixit hieremias. Nam et hieronymus p̄mum annum dicit cyri fuisse septimū septimę decadis. Itaq̄ tertius ann⁹ cyri fuit septuagesim⁹. cui consonat ioseph⁹ dicens. Primo anno imperij cyri septuagesimus cōcurrerat. id ē iminebat. De eodē legit̄ in paralipomenō. Si quis euaserat gladiū. duct⁹ i babylonē s̄uiuit regi 7 filiis ei⁹ donec imperaret rex psarum. 7 cōpleret sermo hieremię. 7 celebraret terra sabbata sua vsq̄ dum cōplerent desolatiōis septuaginta anni. De eodē meminit daniel. anno primo darij intellexi numerū annoꝝ vt cōplerent desolationis hierlm. lxx. āni. Idiplum plane p̄dixerat hieremias in eplā quā dixit ad trāsmigrationē. Cū ceperint inq̄t impleri. lxx. anni. visitabo 7 reducā vos ad locū istū. Alibi tñ videt̄ velle hieremias q̄ añ euerisionē babylois cōpleti essent. vbi ait. Seruiēt oēs gentes istę regi babylois. lxx. ānis. Cūq̄ cōpleti fuerint āni. lxx. visitabo sup̄ regē babylois. 7 sup̄ gentem istaz iniquitatem eoꝝ dicit domin⁹. 7 ponam terrā in solitudines sempiternas. Ex hac autem

Danielis

autoritate fabulantur iudei ut sup̄ diximus exultasse balthasar 7 puiniū fecisse. Hic aut̄ loquitur hieremias de lxx. ānis nō captiuitatis s̄ iniquitatis nabuchodonosor ex q̄ cepit opprimere finitimas natiōes. Hunc opiniōi attestat african⁹ agēs d̄ neemia 7 vicelimo āno regl artaxerxis dicēs: Eo tpe regni p̄ sarū. c. xv. anni fuerūt euoluti. captiuitatis aut̄ hierlm̄. c. lxxx. q̄nq̄. Eusebi⁹ tñ i libro cronicoꝝ videt̄ obloq̄ p̄dictis s̄m annum darij filij itaspis dicēs fuisse. lxx. s̄m autoritate cachari⁹. q̄ sc̄do āno darij scribēs audiuit virū stantē iter mirteta dicētē: Dñe exercitū v̄sq̄quo nō misereberis hierlm̄ 7 vrb̄ iuda q̄b⁹ irat⁹ es: Iste iā septuagesim⁹ ē ann⁹. 7 post pauca. Cū ieiunaretis per hos lxx. ānos. nūquid ieiuniū ieiunastis mibi:

Hunc q̄ sonat clemens in primo stromate dicēs. 7 pseueravit captiuitas annis. lxx. v̄sq̄ ad secū dū annuz darij filij itaspis.

Videtur q̄ eusebi⁹ distinguere inter septuaginta ānos captiuitatis. 7. lxx. annos desolatiōis tēpli dicēs: Sc̄d̄ 3 nōnullos v̄sq̄ ad annū. xx. cyri. colligit̄ omne tēpus captiuitatis āni. lxx. a tertio āno ioachim filij iosiē. Porro s̄m alios ab āno tredecimo iosiē v̄sq̄ ad p̄mu⁹ annū cyri colliguntur anni captiuitatis. lxx. desolatiōnis vero tēpli sub dario rege completur anni. lxx.

Hoz opinioni p̄sonat glosa hiero. sup̄ ezechielē vbi agit̄ de dormitione sup̄ lat⁹ dextrum dicens. q̄ p̄mo anno cyri fluxerāt anni desolatiōis tēpli. xx. Porro prior opinio d̄ anno lxx. magis certa ē. et pluriū autoritatib⁹ sancta. Sola cachari⁹ autoritas nos mouet. Iste iam septuagesimus ē annus. quod forte determinari p̄ōt. vt iam accipiat̄ de p̄terito. q̄ d̄. lxx. annus iste notus. s̄. et famosus

iam diu ē. Forte dictus ē i cacharia. lxx. annus non captiuitatis. s̄ quintę etatis. q̄ s̄m hebreos inchoauit anno. xxx. ante cyri monarchiam.

De reedificatione tēpli.

Capitulum. XIX.

Porro i anno re

gressionis in iudeam. cōgregatus ē p̄pls q̄si vir vnus in hierlm̄. Et edificātes altare collocauerūt illud sup̄ bases suas. et obtulerūt sup̄ illud holocausta dño mane 7 vespere. fecerūt q̄ solēnitatem tabernaculoꝝ. Cū vero habuerūt ignes nescim⁹. nisi forte ex calculis veterl̄ altaris excusserint illum. Anno aut̄ sc̄do. mēse sc̄do iecerūt fūda damēta tēpli. Qd̄ audiētes samarite. venerūt ad eos 7 dixerūt: Edificem⁹ vobiscū. qz ita vt vos q̄rim⁹ deū vestrū. Et respōderūt duces isrl̄. Cōmune ē nob̄ et vob̄ adorare dñm. s̄ non ei domū edificare. Hoc enī tñ nob̄ rex cyrus p̄cepit. Cū q̄ apparuissent fūdamēta sup̄ terraz. eleuauit p̄pls vocē in iubilatiōe. Porro q̄daz seniores q̄ viderāt tēplū p̄us eiulabāt voce magna. nec poterat̄ q̄s cognoscere clamorem lētatiū 7 planctum eiulatiū. Porro samarite indignati impediēbāt man⁹ eoz. Cū q̄ p̄ se impedire nō possent dederūt munera p̄ncipib⁹ regis persaz. q̄ erāt positi sup̄ terrā.

Qui pecunijs corrupti v̄diderūt eis vt impedirēt negligētiā edificatiōnis. cyro tñ ignorāte. Et adeo impediēbāt eos q̄ in. xxx. annis q̄b⁹ cyr⁹ regnauit nō erexerūt muros tēpli. nisi v̄sq̄ ad apodiatiōe.

Quia cū p̄ceptū fuisset eis a cyro. vt curam ac diligētiā edificatiōni tēpli impenderēt a samaritel̄ corrupti. negligētes erāt in edificatiōne tēpli.

Porro cyrus cum percussisset cresum iuxta fluuiū alim. gentem lidorum bellicosissimā astute redegit in concordia. Tradidit enī eis solēnitates 7 ludos. p̄cipiens eis vt lusibus commessationibus 7 amplexibus vacarent. q̄si beniuolentiam in eos ostendēs. Et in hunc

modū eos enīrauit. et q̄s bello nō poterat p
libidinē expugnauit. Postea vero trāsgres
sus araxem a regina massagetarū thamari
vict⁹ et occisus est. Quē caput ei⁹ p̄cisum in
vtrem plenū sanguine hūano p̄ciēs insul
tādo dixit: Satia te sanguine quē sitisti.

Incidentia.

In diebus cyri septimus rex romanorū
tarquinius superbus. qui causa tarquinij iu
nioris filij sui qui lucretiaz corruperat. a re
gno expulsus est. Hic genera tormentorū
excogitauit. vincula th aureas. fustes. latu
mias. carceres. cōpedes. catenas. exilia. me
talla.

Decambise. Capitulū. XX.

Mortuo cyro p̄

xxx. annos sui regni iucessit ei fili
us ei⁹ cambises. qui apud esdrā artaxerxes
vel asuer⁹ dicitur. In historia vero iudith
p̄pter maliciā suam vocatur nabuchodonos
lor. Tunc principes
terre q̄ impediēbāt
hebreos sc̄z reude
thleem quē ioseph⁹
dicit sc̄ptorem oīus
accidentius. Et alij
q̄ iudicabāt syriā et
phenicē et oēs regio
nes ultra eufratē scripserūt cambise regi q̄
iudei reedificabant hierlm. vrbē pessimam
et semp̄ regib⁹ persarum rebellem. et tēplum
ad similitudinē castri. q̄ ob rebellionem pri
dem destructa fuerat. quib⁹ reedificatis sta
tim negarēt regi tributa et ānonas. nec etiā
pateret regi transitus in syriam. Hęc autez
dicebant se cōmemorare ei. q̄ non imemo
res erant salis. i. oīs cōdimenti qd̄ in pala
tio ei⁹ comederāt. q̄si p̄pter bñficia eis col
lata p̄sules vt interdiceret hebreis reedifi
cationē. Quib⁹ acquiescēs cambises. potē
ter interdixit eā p̄ epistolas. Tūc intermissū
est opus dei in hierusalē vsq̄ ad sc̄dm̄ annū
dary. Porro sub cambise factū est quod i
historia iudith legitur.

Sequuntur tituli capitulorū in
historiam Judith.

De Judith.	cap. i.
De duob⁹ magl et dario filio itaspis.	ca. ij.
De consumatione templi et zacharia et ag geo.	ca. iij.
De xerse.	ca. iij.
De artaxerse et esdra.	ca. v.
De neemias.	ca. vi.
De reedificatione hierusalem.	ca. vij.
De inuentione ignis.	ca. viij.
De obseruatione tabernaculoz.	ca. ix.
De dedicatione muri et obitu neemie.	capitulum. x.

Incipit historia Judith.

Capitulum. i.

Anc histori

b am trātulit hiero. ad peti
tionem paule et eustochij
de chaldeo in latinum.
Hic liber apud hebreos i

ter historias cōputatur et inter agiographa
quod dicit hiero⁹ in prologo qui sic incho
at. Viginti et duas lras et c. Si ergo in plo
go sup iudith alicubi legit̄ inter apocripha
vitiū ē scriptoris. quod in ipso titulo depre
hēdi potest. quem sinodus nicena in nume
ro sanctarū scripturarū recepit. Trāstulit
aut̄ eum p̄pter varias et corruptas editiōes
magis sensum ex sensu q̄ verbum ex verbo
sequens. Mortuo itaq̄ cyro q̄das arfaxat
medus in echbatanis surrexit. et reparauit
eaz. et muniuit eam inexpugnabiliter. qual
dam ptes medię sibi cōcilians. vt tandē to
ti medię imperaret. Nabuchodonosor vero
rex assyrioz qui regnabat in ninive. āno. xij
regni sui obtinuit arfaxat in campo rogan
qui est inter eufratē et tigrim. Hic est cam
bises cui adhuc pater viuens ninuen et re
gnum assyrioz cōcessit. et nabuchodonosor
cognominauit. Hic mortuo patre duode
cimuz illius regni annum agebat. Nam in
regno monarchie nō nisi octo annis regna
uit. Qui postq̄ fact⁹ ē monarchus exaltatū
est cor ei⁹. Et misit ad oēs qui habitabant

Judith

in cilicia 7 damasco
7 libano 7 carmelo
galilea 7 samaria 7
vsq; i hierlm. exigēs
ab eis tributa lōge
gūiora q̄ p̄es sui.
Qui omēs vno ani
mo contradixerunt
Tunc irat⁹ rex iura
uit p̄ thronū suū q̄ defenderet se de oībus
Igit̄ anno .xij. regni sui p̄cepit holoferni
pncipi militie. vt egredere ad regiones il
las. 7 nulli hōiuz vel munitionum parceret
ocul⁹ ei⁹. Qui egressus ē cū exercitu. 7 operu
erūt faciē terrę sicut locustę. Qui cū vastas
set ciliciā. 7 mesopotamiaz. et medianitas.
miserūt ad eū pncipes puinciaz dicentes:
Desinat idignatio tua circa nos. Veni no
bis pacific⁹ 7 vtere seruitio n̄ro sic placue
rit tibi. Et descendit de montib⁹ cū virtute
magna. 7 obtinuit oēs ciuitates. 7 destruxit
eas. 7 oēs deos terrę exterminauit. Sic enī
p̄ceperat nabuchodonosor. vt ipse sol⁹ de⁹
diceret ab his nationib⁹ q̄ potuissent holo
fernis potētia subingari. Et audientes filij
israel timuerunt valde. ne similia faceret in
hierlm. 7 i sanctuario dei. 7 miserūt i termi
nos terrę per q̄s poterat iter esse in hierlm. 7
munerūt angusta viarū. 7 humiliauerunt
se coram dño ad exhortationē heliachim sa
cerdotis filij iesu. filij iosedech. vel forte al
ter⁹. quē ipse iesus circumittebat ad exhor
tationē filioꝝ isrl in mōtib⁹. Et operuerūt sa
cerdotes altare dñi cilicio. 7 ipsi in cinere et
cilicio offerebāt holocausta. 7 clamabāt ad
dñm. Nunciatūq; ē holoferni q̄ filij isrl pa
rasient se ad resistēdū 7 mōtiū iunera p̄clu
sissent. 7 vocauit duces amō 7 moab dicēs
Quis ē p̄pls iste. q̄ mōtana obsidet. aut q̄
ē virtus eoz. Tūc achior dux filioꝝ amon
m̄dit. replicās ei quō p̄mo venisset p̄pls iste
de chaldeā p̄ mesopotamiā in trā chanaā.
Lūq; descēdissent i egyptū. reduxerat eos
de eoz i terrā p̄missas. Qui cū placat⁹ erat
eis nemo poterat eis resistere. cuz vero irrita
bāt eū flagellabat eos. qz de⁹ eoz erat odi

Nā superior eo nul
lus fuit. voluit enim
solus adorari. p̄ deo
Nec cū egrotaret vo
lebat i lectica deferri
nisi a ceruicibus re
guz. quasi omēs su
peraret.

ens iniquitatē. Nunq̄ autē reduxerat eos in
hierlm de fuitate nabuchodonosor. cui tra
diderat eos. p̄t peccata sua. 7 nūc obtinēt
mōtana b. Et addidit achior. P̄scruta
re si de⁹ eoz offensus est eis. 7 poteris eos ex
pugnare. alioq̄n nō p̄ualebis eis. Et irat⁹
holofernes dixit Et
ostēdā tibi qz nō ē
de nisi nabuch. ex
hachora p̄plo illoꝝ
sociaberis. vt cū ill
pariter pereas. Tūc p̄cepit holofernes suis
luis. vt ducerēt eū i betuliam ante q̄ castra
metat⁹ fuerat. Lūq; traherēt eū. fundibula
ry egressi sūt aduersus eos. Et timētes liga
uerūt achior ad arborē. 7 recesserūt. Fundi
bulary vero soluētes eū. statuerūt eū in me
dio senioꝝ 7 p̄li. Miserāt quidē de hierlm
in betuliam duos sacerdotes. 7 pncipē oꝝiā
d̄ tribu simeon. Lūq; exposuisset eis achio
oz q̄re trāmissus eēt ab holoferne ad eos. re
cepit eū oꝝias in domū suā. Factū ē aut vt
holofernes iueniret ductū aquay. q̄ influe
bat ciuitatē p̄ auiculas. q̄ ebitebāt aquam
de alueo. 7 platētes
rimulas aqueduct⁹
iterupto aquedu
ctu abstulit eis aq̄s
Erāt autē nō longe
a muris fonticuli. q̄
bus ciues furti vte
bant ad refocillan
dū poti⁹ q̄s ad bibendū. Et dixerūt amonite
ad holofernē. Si vis eos obtinere sine bello
et sanguie. appone fontib⁹ custodes. Et ap
posuit. 7 defecit aq̄ de cisternis post .xx. dies.
Et clamauit p̄pls ad eos q̄ venerāt d̄ hieru
salē. Iudicet dñs iter nos 7 vos. Meli⁹ erat
nob̄ seruire holoferni q̄s liti perire. Et dixe
rūt sacerdotes. Sustineam⁹ adhuc p̄ q̄nq; dies.
si forte faciet de⁹ nobiscū misericordiā
Erat aut in ciuitate iudith vidua trib⁹ an
nis mulier pulchra nimis. s̄ casta. de tribu
rubē. q̄ accitos sacerdotes rep̄hēdit. eo q̄ tē
ptassent dñm. 7 terminū dieꝝ imposuissent
misericordię eius. Et ait ad eos. Opus dei

Tetranomi⁹ erat cā
bises. artarxes. a
suerus nabuch.

Mirū videbatur q̄
auiculę i arido loco
rostro terrę infixō bi
bere videbāt. 7 inde
percepit holofernes
aquam subesse.

Historia

factura sū. qđ nō indicabō vob. State hac nocte ad portas ciuitatē 7 oīas vobiscū. vt egrediar p manū vram. Cūq; illi abissent. orauit ad dñm dicens: Dñe dē p̄s mei symeon. qui dediti illi gladiū in alienigenas dirige manū ancillę tuę. Nec cōmēdauit factū symeonis qđ detestat̄ ē iacob. s̄ vltionē factā a dño p manus impij. Cūq; orasset lauit se 7 vnxit myrto optimo 7 induit se vestibus iocūditatis suę. 7 vocauit abrā suā id ē ancillam. Vel p̄uū nomen est ancillę. Et imposuit scapulę ei⁹ ascopaz vini. 7 vas olei 7 polentā 7 lapates. i. cibū olerib⁹ cōfectum. 7 panes 7 caseū 7 puecta ē. Et ammirati sūt sacerdotes pulchritudinē ei⁹. 7 orauerūt p ea. Cūq; descēderet mōtē tenuerūt eā exploratores. 7 duxerūt eā ad tabernaculū holofernis. q̄ statim capt⁹ ē in oculis suis. Sedebat aut̄ holofernes ī canopeo purpura 7 auro 7 gēmis cōtexto. s̄ ē sericū reticulum muscarū. dictū sic a canopo opido egypti in q̄ inuentus est. Alij dicūt conopeum qm̄ instar conij a lato ascēdit in acutū. Et dixerunt assyrii: Quis p̄temnet p̄lm̄ hebreoz qui tam pulchras mulieres habet vt p̄ his merito pugnem⁹ p̄tra eos. Cūq; adorasset iudith dixit ad eā holofernes: Cur placuit tibi vt ad nos venires. Quę r̄dit: Certus ē q̄ in p̄ditionem ibit p̄ls noster. graniter enī offendit deū suū. Vasa enī dñi impēdit p̄victualib⁹ alienigenis. Insup ordināt vt bibāt sanguinē pecorū suozum. quē lex dei oīno p̄hibet gustari. Nā 7 fame 7 siti iā inter mortuos cōputant̄. Et misit me dñs s̄ ipsa annūciare tibi. q̄ dicet mibi qm̄ reddet eis peccatū suū. 7 tunc veniens introducat te vsq; ī hierusalē. 7 habebis omnē populū sic oues q̄b⁹ nō ē pastor. Et ait holofernes Si fecerit mibi s̄ dē tu⁹ erit 7 dē me⁹. id ē in numero deoz meoz habebō euz. 7 tu magnā eris in domo nabuchodonosoz. Et fec̄ eam introduci vbi erant positi thesauri ei⁹. Cūq; disponeret qđ daret ei d̄ puinio suo ait iudith: Ex his q̄ mecum detuli māduca bō. ne veniat sup me ira dei. Cui holofernes Cūq; defuerint ista qđ faciem⁹ tibi: Quę re

spondit: Viuet anima tua quoniā nō expēdet oīa hęc ancilla tua. donec faciet deus in manu mea s̄ q̄ cogitauī. P̄det̄ q; sibi dari copiam egrediendi foras nocte ad adorandū deū suū. Et ita p̄ tridnū noctib⁹ exibat 7 baptizabat se in aquis. et orabat deum israhel. Quarto die fecit holofernes cenā seruicis suis. et dixit ad vagao eunuchum. P̄suade hebreę illi vt sponte p̄sentiat mibi. Fedū est enim ap̄d assyrios vt mulier illudēs viro ī munis trāseat ab eo. Et ait ad eā vagao. Nō vereatur bona intrare ad dñm meū. Quę respōdit: Quicquid illi placuerit. hoc mihi erit optimum omnibus diebus vite meę. Et cū orasset se. stetit ante faciem holofernis. Qui iocūdus factus est. bibitq; vinum quātū nunq; biberat in vita sua. Et cū sero esset festinauerāt s̄ui ad hospitia sua. 7 erat iudith sola ī cubiculo. Porro holofernes iacebat ī lecto nimia ebrietate sopitus. Dixitq; iudith puellę suę vt staret foras ad ostium et obseruaret. 7 orauit cum lachrymis dicēs: Confirma me dñe deus israhel 7 respice in babilonia ad opa manū mearum. Et soluit p̄uisionem d̄ columna quę erat ad caput lecti. 7 percutiens bis ceruicē abscidit caput ei⁹. 7 tradidit illud abrę suę. 7 tollēs conopeum egressa est. Cūq; venisset ad portā ciuitatis clamauit. Aperite. q; nobiscū ē deus qui fecit virtutes in israhel. Et occurrerūt ei omnes a minimo vsq; ad maximū cū luminaribus. 7 proferens caput holofernis 7 conopeum ait: Confitemini dño qui dedit nobis victoriā in manu mea. et reduxit me īmaculatā. Et vocatus est achioz. 7 viso capite holofernis p̄ pauore cecidit in terram.

Simile verbum habes in luca. ca. xj. vbi legitur. Phariseus quidam inuitasse dominū ad prandium. Phariseus autē cepit inter se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium.

Cultellū magnū quibus ibat accinctus s̄ intrans lecticā appēderat ad colūnam.

Judith

sed resumpto sp̄i adorauit iudith. Quę di-
xit ad pplm: Suspendite hoc caput sup mu-
ros. 7 diluculo facite impetū in hostes. qui
turbati p̄ nece dñi sui vertēt in fugas. Lūc
achior circūcidit carnē p̄putij sui. 7 apposi-
tus ē ad pplm isrl̄. Misitq; oq̄as nūcios p̄
civitates inde. vt egrederēt post eos. Por-
ro egressi sūt hebrei mane. 7 dixerūt assyrijs:
Egressi sūt mures de cavernis suis. Lūcq;
intraisset vagao vt excitaret holofernem. vi-
dit cadauer sine capite. Et ingressus taber-
naculū iudith nō inuenit eā. Et exclamauit
ad pplm. Una mulier hebreā fecit p̄fusionē
ī domo nabuchodonosor. Ecce caput holo-
fern̄is nō ē cū eo. Et turbati sūt valde fuge
p̄sidiū q̄rētes. Et insecuti sūt eos filij israel.
7 percusserūt eos vsq; ad extremitates finium
suor. Per dies aute; triginta vix collecta
sūt spolia assyrior 7 vniūsa q̄ pecularia ho-
lofern̄is erāt dederūt iudith. Joachim aut̄
summ̄ pontifer venit de hierl̄m cū vniūsis
p̄sbyteris ad videndum eam. 7 benedixerūt
ei. Lūc cantauit iudith canticus dño dicēs
Incipite dño ī timpanis. 2c. Super hoc cā-
ticus iuenies. quod dicit hiero. super psal-
mum. Domine deus noster. Quia cū in he-
breo legitur nomē dñi geminatus sicut hic
Adonay dñe deus. Prīmū ē tetra grāma.
ton. scđum vero no-
mē domini cōmune
In fine cānici p̄p̄e
tauit de die iudicij
dicēs. Dñs omp̄s ī
die iudicij visitabit
suos 7 vindicabit ī-
pios vt vrāt in sem-
piternis. Post hęc
ascendit iudith in
hierl̄m cū pplo. 7 obtulerūt dño vota et re-
promissiones suas. Porro iudith vniuer-
sa vasa bellicosa holofern̄is 7 conopeū ob-
tulit in anatHEMA obliuionis. 7 solēnicauit
oīs ppl̄s. Et diem hāc in numero sanctoruz
dierū receperūt vocātes cambisem fm na-
buchodonosor. Et redijt iudith filia mera-
ri rubenitę ī bethuliam. Ex matre fuit d̄ tri-

Tetragramaton. id
est. q̄ttuor lrārū. Jo-
the. van. het. S; his
litteris nō rēp̄sentāt
elemēta illa. quę de
his debent rēp̄senta-
ri sicut nos per. t. q̄n̄
q; rēp̄sentam̄ sonū.

bu symeon. 7 fuit in viduitate oīb; diebus
vite sue. Et completis. c. v. ānis mortua ē 7
sepulta cū viro suo manasse. 7 dimisit abrā
suam liberā. 7 planxit eā oīs ppl̄s septē die-
bus. Porro cambises ingressus ē egyptū
7 vastauit eā. 7 abominat̄ religionē eius 7
cerimonias. tēpla deposuit. 7 edificauit ba-
bylonez in egypto. Lūcq; reuenteret ab egypto
egrotabat. 7 ferebatur cervicib; regum
Et mortuus ē in damasco.

De duobus magis et dario filio
ita sp̄is. Capitulu; II.

Est cambisem

vn̄ de septē magis qui iudicabāt
regnum p̄larum erineides noīe obtinuit re-
gnum p̄larum. ducens panthei filiaz cam-
bise in vxorem. simulans se non velle sibi re-
gnare. sed cōseruare regnuz mergi fratri cā-
bise. quia puer erat. Hunc tamen mergum
cambises prius occiderat in penetralibus
templi. solo isto erineide cōscio hui; sacrile-
gij 7 patricidij. Lūcq; post septē menses re-
gni sui mozeret̄ erineides substituit sibi fra-
trem iuuenē elegantē forma 7 virib; dicēs.
hūc eē mergū cyri filiu; 7 cambise fratrem.
Hęc aut̄ occultatio regū de facili fieri potuit
in perside. qz ad regē nullus fere intrabat
p̄ter domesticos ei;. An̄ aut̄ de septē magē
cepit illum habere suspectum. suspicās nō
esse mergū. Hic magnus inter cōcubinas
regis filiam habebat. qui secretius loquens
cum ea monuit eā. vt de nocte attentē pal-
paret caput regis. 7 dep̄benderet vtrum au-
riculas haberet. Hūc enī fratrem erineidis
quondam sibi offensum cambises mutila-
uerat auribus. Lūcq; puella dep̄rehēdisset
eū aures nō habere indicauit s; patri. Qui
cum reliquis magis hoc indicasset coniura-
uerunt in eum. 7 occiderunt eū. 7 nō regna-
uerunt nisi p̄ annū isti duo fratres. Porro
septē magi cū tractarent inter se. quis eorū
duceret filiaz regis 7 regnaret p̄ eo. cōpla-
cuit eis vt. tali vaticinio vn̄ ex eis eligeret.
Diluculo venirēt sup eqs soli ī atrio palatij
ante fores tēpli. 7 cui; equ; prior; binnitum

Historia

daret. sicut oraculum deo rex constitueret. Erat
vno eorum darius filius itaspis. qui secretius lo-
quens cum custode equorum suorum mandavit ei.
ut in loco ad quem in crastino convenire debe-
bat. equo suo de nocte supponeret equam.
Quo facto cum in crastino septem magi ad eun-
dem locum devenissent. statim ad equum memo-
riam equus darii hinnitum dedit. et sine cun-
ctatione in regem sublimatus est. et regnavit anno
xxxix. regni persarum. Huic familiaris erat co-
robabel. Cum enim interdixisset cabbiles reedifi-
cationem templi. ascendit ad eum corobabel. et per
huius darii interuentum temptavit animum re-
gis mutare sed non potuit. et tunc persuasit dario
secretum. ut voueret votum deo israel. quod si eum
regem faceret restauraret ei templum et uniuersa
vasa domini. que adhuc erant penes regem per-
sorum remitteret in hierusalem.

De consummatione templi et zacharia
et aggeo. Capitulum. lll.

Wm audisset ita
corobabel hunc regnare fiducia-
liter aggressus est reedificare templum aggeo
a zacharia exhortantibus populum. Qui
predicabant deum eis offensum: eo quod habi-
tarent in domibus laqueatis. et domus domini esset
desolata. Hoc autem signum ire dei esse dice-
bant: quod seminabant multum et inferebant paruum.
Principes vero regis persarum qui erant trans
flumen. interdicebant reedificationem. Cumque
respondissent seniores iuda: quod deus suus hoc
eis preceperat. cui nephas est contradicere. pla-
cuit utrisque. ut res ad darium referretur. Et
ascendit corobabel cum nunciis principum ad re-
gem. et honoratus est ab eo super quod speraret. Nam
in cubiculo regis dormiebat cum alijs duobus
cubicularijs. Porro darius rex cecum exhibuit
satrapis persarum et prefectis indiae et ethi-
opie. et magistratibus. c. xxvij. puinciarum. Ea-
dem nocte expergefactus noctem ducebat in-
somnia. et proposuit questionem tribus custodi-
bus corporis sui. quod de tribus fortius vi-
deretur. rege scilicet vino et muliere. permittens ei
munera et honorem qui sapientius responde-
ret. In crastinum corobabel satrapis et magistrati

bus accesserunt illi tres. Et ait primus regem
esse fortiorē cunctis. Cum enim homo presit cete-
ris animantibus rex presit homini. et ad nutum
eius omnia fiunt. Secundus autem protulit vini for-
titudinem. quia cum homo non presit ceteris nisi ani-
mi fortitudine. vinum superat ipsam animi for-
titudinem. Zorobabel vero mulierem fortiorē
utroque asseruit. Nam et regibus et eis que vites
plantant mulieres et vitam conferunt et alimo-
niam. et ad robur usque producant. et per mulieri-
bus homines animas ponere non timeant. Retu-
lit quoque se vidisse concubinam cuiusdam regis
alapas regi imponente. cumque illa risisset regem ar-
ridente. et ea molesta regem molestatum. Super
omnia vero veritates dixit esse fortiorē que
immutabilis est et sempiterna. Veritas enim dei
omnia creauerat. et ad eius prudentiam or-
bis regebatur et nil ei resistere poterat. Cum
que omnes iudicassent fortiores omnibus esse
veritatem. dixit rex ad corobabel. ut peteret
ab eo quod vellet. Et postulavit corobabel
fieri templi reedificationem. et vasa domini re-
mitti in hierusalem. Et gavisus est rex. Nam
id ipsum meminisset se voluisse. Et scripsit princi-
bus suis per epistolam trans flumen. ut nulla-
tenus impedirent iudeos. sed de sumptibus
regis iuuarent eos dantes eis per singulos
dies hostias. similia. vinum et sal. ut offerant ea
deo celi. et orent pro vita regis et filiorum eius. Et
addidit. Qui hac mutauerit in suam tolla-
tur lignum de domo eius. et configatur in eo. do-
mus autem eius publice. Ego darius statui de-
cretum. quod studiose impleri volo. Remisit
quoque darius vasa

domini per manum coro-
babel. Qui reditus
faciens per chaldeam con-
tribulibus suis regis
mandata patefecit. et
ascenderunt cum eo mul-
ti hierosolymam.

De eodem etiam hiero.
in quodam epistola dicitur
cum maximum et pulcher-
rimum congregasset exer-
citu. vna vice ascendit
cum paucis in tumu-
lum. ut omnes conspice-
ret. et cepit flere. Et

cum quereretur cur fleret. cum potius esset illi gau-
dendum super tanto exercitu. respondit: Ideo fleo.
quia nullus istorum durabit viuens post. c. annos.
sed erunt omnes puluis et cinis. Ergo anno secundo

Judith

De darij mēse. viij. instabāt opī z cōplenerēt illud āno. vij. darij. q̄ erat. xl. vij. regni p̄ sa. z fm qd̄ dictum est in euangelio. xl. z. vij. annis edificatum est templū hoc. id ē. p̄ prima licētia quā dedit cyrus redeūdi z reedificādi templū. vsqz ad

vij. annū darij q̄ cōsumatus ē. tot anni fluxerūt. Et mortuus est aggeus z sepultus iuxta sacerdotū monumenta.

Lō uenerunt autē filij israel ad dedicationē tēpli et dedicauerūt illud mēse xij. qui apud latinos marci. d. xxiij. die mēsis. Et h̄ ē sc̄da templi dedicatio uernalis. Et celebrauerūt filij isrl̄ p̄ base fm legē dñi De arca uero quō uel qn̄ receperunt eaz incertum est. Sed si uerum ē quod epiphanius dicit. eam vsqz ad iudicij diem non esse egressuram de latibulo petre. certum ē q̄ h̄ b̄rei instar prioris edificauerūt alterā. Quā inter manubias. quas tulerunt romani de iudca. Leguntur translata arca dñi candelabrum z mēsa. Et

mortuus ē zacharias in senectute bona. z sepultus iuxta aggeū. Porro darius cuz discessisset ab eo egyptus mortuus ē.

Hoc dixerunt iudei qn̄ dñs dixit. Soluiē templū h̄. z iterū excitabo illud.

Tres leguntur tēpli dedicationes. vna facta a salomone post confirmationē tēpli ab eo facti. Et h̄c ē facta in septembri. sicut habes in libro regum anno. xi. regni salomonis. Secūda legitur hic facta ī uere sub dario zorobabel auctore. De tertia legit q̄ facta fuerit p̄ iudā machabeū. q̄ deuicto antiocho epiphane dedicauit tēplū a deo imundatū z desolatum ab eo ut etiam frutices in eo pullulasse dicantur. Et dicitur fuisse enceniatus. xx. die decembris. H̄c dedicatio stetit ī posterum de qua d̄r in euangelio. Facta sunt encenia in hierosolymis z hyems erat.

Incidentia.

Rome post exactos reges. p̄mum consules a bruto esse cōperūt. et uix vsqz ad q̄ntū decimū lapidem roma tenebat imperiū

Miliaria terminis la-

Inde tribuni plebis z dictatores. et rursū psules rēpublicam reuerūt. vsqz ad iulij cesarē. Pi-

tagoras mortuus est romę. p̄pls a patribus facta seditione discessit.

De xerse. Capitulū. IIII.

Est darius xer

ses filius eius successit ei in regnū qui paterne uolūtati honorādo deū heres apparuit. Eo tempore p̄nceps fuit sacerdotū eliachim siue ioachim fili⁹ iesu. z erat in iudca cura rerum gerendarū penes sacerdotes. que p̄us sub regibus et iudicibus fuerat. Recepit autē xerxes

egyptū que a patre discesserat z greciā uastauit. De cuius fortitudie multa re-

pidū distinguūt. z nō plus tūc p̄tendebat romanū imperiū q̄. xv. miliaria.

Non determinatur hic quāto t̄pore regnauerit xerxes.

fert grecoꝝ historia. Sub h̄c dicit ioseph⁹ esdram uenisse in iudeam. s̄ sub artaxerxe ipse dicit seipsū uenisse. Post xersem regnauit arthabanus mensibus septem.

Incidentia.

Eo tempore natus est socrates. Lapis habens formam caprinam in egeum mare de celo cecidit.

De artaxerxe et esdra. Capi. V.

Est hec artaxer

xerxes qui zlogimanus dictus ē regnum p̄sarum obtinuit. Eo tempore esdras aaronita legem succensam a chaldeis reparauit. Nonos quoqz apices litterarū excogitauit q̄ faciliores ad scribendum fierēt. z ad p̄nunciandū. z p̄pterea uelox scriba dictus ē. Nec ē mirandū. si p̄ spiritū sanctū libros reparauit. cuz plures in diebus nostris psalteriū z libzū hymnoꝝ et plures libros hm̄oi deletos sciret reparare. Addidit etiā q̄das de suo sicut titulos psalmoꝝ. z plura q̄ legunt in pentateuco. Sicqz uerisimile ē q̄dam q̄ supflua intellexit ipsūz subtra-

Quidam tradunt

Historia

riffe. Tradunt etiam quodam modum scribendi a dextra in sinistra eum iudeis tradidisse cum prius ad modum arantiu scriptarent. Unde et scriptura exaratio solet dici. Scribebat autem a sinistro cornu in dextrum. et a dextro redeundo scribebat in sinistrum. Forte per illum modum scribendi figurauit spiritus sanctus id ipsum quod modo significat in missa per translationem libri de dextra in sinistram. Porro esdras inuenit gratiam in oculis artaxerxis et petijt ab eo licentiam ascendendi in hierusalem ut in lege quam reparauerat populum suum erudiret. Dedit ergo ei rex licentiam redeundi. et tradidit ei epistolam ad principes suos trans flumen. et ad custodes arce publice. ut traderent esdram absque mora quicquid peteret ab eis usque ad argenti talenta centum. et ad frumenti choros. et ad batos olei. et sal vero sine mensura. Ministros vero templi. sacerdotes. leuitas. cantores. ianitores. et nathinneos. ab omni vectigali tributo et annonis absoluit. Dedit quoque esdram potestatem amouendi et constituendi indices et presides trans flumen. secundum sapientiam suam. et puniendi contumaces. siue in morte. siue in exilium. siue in condemnationem substantie. vel certe in carcerem. Hanc epistolam esdras legit iudeis in babilonia constitutis. Exemplum vero eius misit ad filios israel. qui erant ultra montes caspios. et uenerunt de eis ad esdras sacerdotes et leuite. de nathinneis. cc. xx. Et fuerunt cum eo mille. et dcc. Et egressi sunt anno. vii. regis artaxerxis de babilonia. primo die primi mensis. et uenerunt ad fluuium qui decurrit ad auna. Iosephus dicit iuxta eufratem. Et potest esse auna fluuius decurrens in eufratem. vel eufratis riuus. Et manserunt ibi tribus diebus. et predicauit eis esdras

esdras fuisse ioseph patrem iesu vel malachiam.

Hic significat quod fides unius dei quam prius fuit in iudeis per dextram nunc quiescit in gentibus per sinistram. In fine reuertet ad illos. Propter hoc sciendum est. quod si unum tantum luminare sit in missa. proprie semper debet esse in sinistra ad significandum quod lumina fidei modo tantum quiescit in gentibus

ieiunium. ut affligeret se coram domino. et peterent ab eo vitam rectam et securam. Erubuit enim esdras petere a rege ducatum in uia dicens. Manus dei nostri est super omnes qui circumstant eum. Et separauit esdras de sacerdotibus. xii. quibus commisit uasa domini et munera que mittebat rex in hierusalem et principes eius et populus. Et uenerunt in hierusalem mense quinto. et siluerunt tribus diebus. Quarta die obtulerunt in domum domini que secum tulerunt offerentes holocausta in gratiam actionem. dederunt quoque epistolam regis ducibus trans flumen que honorauerunt populum dei et domum dei. Tunc accesserunt ad esdras principes israel dicentes. Non est separatus populus israel a populo terrarum. Tulerunt enim de filiabus suis sibi et filiis suis uxores. Manu quoque sacerdotum et principum et sacris seruorum in hac inuenit transgressione. Tunc scidit esdras uerba sua. et flens et orans iacuit in terra usque ad sacrificium uespertinum. Tunc accesserunt ad eum principes dicentes. Surge tuus est discernere quid agamus. Manu nostra erit tecum. Tunc adiurauit esdras sacerdotes. principes. et leuitas. ut proicerent uniuersas uxores alienigenas. et eos qui de eis nati erant. Et missa est uox ad omnes filios transmigrationis. et conuenerunt in hierusalem in tertium diem. mense nono. qui decembris apud latinos dicitur. xx. die mensis. Et surgens esdras criminabat illos quod contra legem dei semine sanctum commiscuerant semini circumcisorum et opus esse ut abicerent uxores. Et respondit multitudo. Populus multus est. et tempus pluuie. et non sustinemus stare foras. et opus habet non est diei unius uel duorum. Elige tibi principes et transi per uniuersum israel. et apud quicumque inuenieris mulieres alienigenas. eijce eas in cantatam. Et inuente sunt in hierusalem primo apud filios iesu filij ioseph et fratres eius. et statim eiecte sunt. Nec enim credendum est iesum magnum sacerdotem habuisse alienigenam. Et quod uisus est zacharias sordibus uestibus induit. ad filios eius referendum est. Vel quia cum pontifex esset populus non arguebat. Id ipsum fecerunt per uniuersum israel. et offerebat unusquisque apud quem inuenta erat hec transgressio arietem per uelationem peccati.

Judith

Deneemia. Capitulū. VI.

Factum est in

anno vicesimo: regis artaxerxis. Erat pincerna regis neemias d filijs captiuitatis. Qui dum esset in susis castro audiuit peregrinos hebraice loquentes. et accedens sciscitat e ab eis de statu iudee et hierusalem. et accepit ab eis urbem esse sine muris. et habitare in ea populū dei in afflictione. Nam per dies festinabant hostium impetus et noctibus intrabant latrunculi. et plateas implebant cadaveribus occisorum. Et fleuit neemias et cibum desiderabilem non gustauit. nocte et die clamans ad dñm. Cumq; staret in mensa et leuaret vinum regi apparuit quasi languidus ante eum. Et ait rex: Quare tristis es: quod vultus malū latet in corde tuo: Et respondit tremens: Quia ciuitas sepulcri patrum meorum deserta est. Si bonus tibi videtur: mitte me et reedificabo eam. Et ait regina que sedebat iuxta regem. Quando reuerteris: Et constituit ei tempus reuertendi. Nec fuit hec regina hester vt quidam tradiderunt. Nec in diebus esdras historia illa occurrit. Non enim esdras in volumine suo siluisset. Et dedit rex neemie eplam ad principes trans flumen. In qua mandauerat de honore exhibendo neemie tamquam duci. et legato misso a latere eius. et de impendijs vrbis reedificande. Et misit cum eo principes militum. et equites. et transitum faciens per babyloniam. multos de filijs captiuitatis secum reduxit et venit in hierusalem. xxv. anno regis artaxerxis secundum iosephum. Porro in hierusalem summus erat sacerdos helisaphat filius heliachī. Et siluit neemias tribus diebus. et nocte con surgens cum paucis circumibat ruinas murorum. considerans qua

liter reedificari possent. Quarto die locutus est neemias ad multitudinē. Venite reedificemus muros hierusalem et non simus vltra in oppro

Ab hac reedificatione intelligenda est computatio annorum que innuitur in prophetia danielis super vii. visionē. Scito ergo et animaduerte.

brium gentibus. Manus enim dei nobiscum est. et verba regis que locutus est mihi. De reedificatione hierusalem.

Capitulū. VII.

Surrexerunt sa

cerdotes et edificauerunt portam gregis. Alia translatio habet edificauerunt portam et probaticam piscinam. Hec est porta iuxta templum per quam inducebantur greges ad offerendum. Hec alibi turris gregis dicitur. Fuit autem altera turris gregis in via bethleem: vbi iacob pavit pecora sua et pastores vigilantes super gregem suum viderunt multitudinem militie celestis. Secundo filij asanaa edificauerunt portam piscinum. et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Hec respicit ioppen et diapolim. per quam inferebatur copia piscium. Hec secundum iosephum postea dicta est porta dauid. Tertio edificauerunt portas veterem pigmentarum et aurifices. Vestigia enim istius erant a diebus iehuscorum et melchisedech Quarto portam vallis. que scilicet in valle ducebat iosaphat. edificauerunt filij cayloe. Quinto edificauit portam sterquilinam. micheas princeps vici bethacarem. Per hanc portam sordes ciuitatis effluiebant in undantibus fluuijs in torrentem cedron. Sexto edificauit portam fontis princeps pagi maspha. et muros piscine syloe. Muros autem inter portas edificauit populus per vicos et ciuitates vnusquisque secundum possibilitatem suam. Nec te moueat si alia nomina portarum inuenias. que forte in interiori muro facte sunt. cum aliquę de predictis alia postea sortite sint vocabula. Nam porta negociatorum forte porta est gregis. in qua negociatores ergasteria sua posuerant ob templi viciniam. Sed et porta iudiciaria potuit esse porta vetus. que in fronte ciuitatis proreminabat. Porta vero aquarum potuit esse porta fontis. Porta vero equorum non fuit porta ciuitatis: sed statuta erat ante atria templi usque ad quam ascendere in equis licitum erat. Porro neemias cum seruis suis instabat operi nec somno ac cibo suauiter utebatur. sed sub necessitate. Et consummatum est opus

Historia

Per annos duos et quattuor menses. scilicet in multa angustia et plurimis impedimentis. Primo enim finitimae nationes in manu forti aggrediebantur eos. Neemias vero mediam partem populi armatas statuit extra civitatem ut sustineret impetus aggredientium. Altera vero media pars edificabat una manu ponentes lapidem. altera gladium tenentes. Porro secundum interuenit impedimentum. Fames enim orta est in terra. et obligauit se populus debito sub usuris. sed et agros et vineas et oliueta vendere compulsi sunt. tandem etiam filios et filias vendidit in seruos et ancillas. Et conuocata multitudo compulit neemias diuites et magistratus remittere usuras. et restituere vineas. et seruos. et agros quos emerant. et excutiens sinum suum dixit. Sic excutiat deus omnem virum. qui non compleuerit uerbum hoc. Et dixit uniuersa multitudo amen. Ipse quoque annonas que regi debebantur contulit. Qui cum dux missus esset a rege tam annonas quam ducibus debebant non comedit. a prima die que egressus est a rege. usque dum rediit ad eum. Preterea tertium habuit impedimentum quod principes trans flumen qui inuidebant ei corruerunt muneribus quosdam seniores qui erant in hierusalem. ut cum morti traderent. Quod cum nequirent. varijs enim terrebantur rumoribus. ut sic ab opere cessarent dicentes. Multi conuenerunt aduersum te. vade et abscondere ab eis. Rursumque aiebant. Delatus est ad regem quod uelis rebellare. et facere te regem in iudaea. Noli exasperare dominum tuum. Cumque multa fingerent in hunc modum non prevaluerunt. quia manus domini erat cum eo.

De inuentione ignis. Capi. VIII.

Postquam autem edificatus est murus. quia rari erant habitates in hierusalem. precepit neemias ut clauderetur porta ante solis occasum. nec aperirentur ante colorem solis. Cumque immineret mensis septimus qui fere totus apud eos solennis est. conuenerunt in hierusalem quasi vir unus. Et accepit neemias quod non habebat ignem de sublimi. tradi-

tumque est ei a senioribus quod hieremias in diebus captiuitatis absconderat stipites altaris et prunas in inferioribus terre in valle iosaphat. Cumque uenissent ad locum. eruderant puteum. et inuenerunt stipites et prunas et aquam crassam et tollentes ea super struem lignorum. et hostias que erant super altare. proiecerunt. et erupit ignis. Et appellauit neemias hunc diem nephar quod interpretatur purificatio. Alij dicunt nephi. Et orabant sacerdotes.

ionatha inchoante. et ceteris respondentibus. Neemias quoque specialem edidit orationem

Nota quod hoc quod dicitur magis factus est sub neemias. scilicet orabant sacerdotes ionatha inchoante et

In ecclesia in quadam epistola in quodam die ieiunij dicit factum tempore machabeorum. intitulans epistolam. lectio libri machabeorum. qui fuerunt longe post neemiam. et ita uidetur quod hoc dicitur contra non esse ecclesie. Soluetur ergo sic. quia cum secundus liber machabeorum dicitur quod sumit illa epistola. non sit historie persecutio. sed tamen epistola quodam missa a iuda et senioribus ad alios iudeos dispersos tamen a iuda illis dispersis. et hoc factum notificatur. et festiuitas nouiter instituta celebranda mandatur. non principaliter enarratur.

De obseruatione tabernaculorum. Capitulum. IX.

Quo prima die scenophegia dixerunt esdras ut afferret librum legis. et legeret coram populo. Stetitque esdras super gradum lineum quem fecerat ad loquendum iuxta portam aquarum. id est portam atrij. secus quam erant iherosolimitani. et legit de mane usque ad medium diem. Lenite homo duodecim silentium faciebant in populo. Flebat autem omnis populus. et dixit ad eos esdras. Nolite contristari. quia sanctus dies domini est. sed ite comedite pinguia. et bibite mulsum. et date partes eis qui non preparauerunt sibi. Cumque redissent in diem secundum. inuenerunt in lege preceptum esse a domino. ut habitent filij israel in tabernaculis mense septima in die solenni. Et mandante esdra egressi sunt et tulerunt frondes oliuae et ligni pulcherrimi myrti et palmarum. et fecerunt sibi tabernacula in atrijs et domibus.

Judith

matib⁹ suis. 7 in atrijs dom⁹ dñi q̄ non fecerant a dieb⁹ iosue filij nūn. Et obseruatus ē deinceps in israel vsq³ in hodiernum dies. Die vero octana fecerunt collectam iuxta ritum. statuentes vt quisq³ daret tertiā ptes sicuti pannū ad oleū et panes. ppositiōis ad ligna 7 sacrificia sempiterna. in dieb⁹ festis 7 p peccato. Die vero vicesimatertia. q³ au dierāt in lege amonites 7 moabites nō intrabunt eccliaz dei. separauerūt ab ecclesia alienigenas. 7 in mūdationē suā statuerunt in crastinū generale ieiuniū. vt affligerent aīas suas hōies 7 iumenta vsq³ ad pueros septennes. 7 cōuenerūt octies ad audiendā legem. quater ī die 7 quater ī nocte. Lectio ne terminata. psternebatur popul⁹ ad orandum. 7 fiebant preces super eum 7 tandē benedictio sacerdotalis. Ex his vt dicit beda ecclesia traxit exemplum. Nam 7 supra gradus legitur. 7 leuitę pclamationes faciunt in populo. et octies cōuenitur ad ecclesiam et si non penitus eo modo q̄ illi. Semel enī in nocte surgimus ad nocturnos. fm̄ illud Media nocte surgebam ad cōfitendū tibi zc. In die vero septies psallim⁹. fm̄ illud septies in die laudē dixi tibi. Singulis autē horis legit lectio. quā capitulare dicimus. postq³ pstermitur ad preces ī diebus profestis. 7 subditur oratio p benedictione.

De edificatione muri et obitu neemie. Capitulum X.

Deo neemias

videns urbem fere vacuam factaz habitantibus. rogauit optimates vt habitaret in hierusalē. 7 benedixit eis. qui se spōte obtulerunt. Reliq³ vero multitudo misit sortem 7 decimū caput fecit habitare in hierusalē. Post aliqd temp⁹ cōgregati sunt in hierusalē ad dedicationē muri. 7 ascēderūt sacerdotes 7 leuitę 7 cantores cū musicis instrumentis 7 psallentes incedebant p murū. Esdras vero pcedebat. neemias 7 optimates cū eo sup alteram ptem muri incedebāt psallentes. Reliqua vero multitudo sequebat⁹ eos sup terram. 7 ducebāt choros.

His expletis redijt neemias ad regē in perlide anno secundo et. xix. regni sui. Et mortuus est esdras ī senectute veneranda 7 cum multa liberalitate sepult⁹ in hierlm. Hunc quidā hebreoz autumāt fuisse malachiam. Sed malachias post regressū captiuitatis natus est in iudea in sophis. Quem q³ vite optimę fuit. 7 aspectu decorus ppls appellauit malachi. id est. angelū. Tradunt etiam q³ pphetice dicebat eadem die angel⁹ dei apparens iterebat. Et mortu⁹ est dū adhuc iuuenis eēt sepultus ī agro suo. Porro circa finē dierū suozū redijt neemias in hierusalē ex beneplacito regis. 7 intellexit mala q̄ fiebant in ea. Sacerdotes namq³ in diebus vicis suę. non habitabāt in gaçophilatijs circa templam. sed in domibus ppijs cum omni domo sua. 7 custodiaz vasoꝝ dñi posuerant in domibus sequestratis a templo. Et edificauit de pprio gaçophilacia in quibus excubabant sacerdotes. 7 reponebant vasa. Pzterea inuenit populū calcātes torcularia in sabbato. 7 inferentes in hierusalē vinum 7 vuas ficus 7 omne onus. Bētes quoq³ inferebant pisces 7 venalia. 7 vēdebant in sabbatis filijs iuda. Et obiurgauit optimates dicēs. Cur pphanatis diem sabbati 7 inducitis iram dei sup isrl. et sup ciuitatem hanc. Et adiurauit eos de custodia sabbati. 7 pcepit claudi portas ī sabbato. ne intrarēt negociatores. 7 manserūt extra hierusalē semel 7 bis. Et ptestatus ē eos neemias. q³ si deinceps venirent manū mitteret in eos. 7 recesserunt. Et fecit neemias ī hierusalē bibliothecā congregās libros de regib⁹ 7 libros pphetarū. 7 dauid. 7 eplas regum 7 de donarijs 7 p his omnibus que fecerant. orauit neemias ad deū dicēs. Memento mei deus meus in bonum. Hucusq³ sumpta ē series historie ab annalib⁹ hebreozum pzet hester. Que vero post h⁹ apud iudeos gesta sunt. de scriptis iosephi 7 africani exhibentur. 7 de libro machabeozū. quez quidā ab hebreis scriptū autumant. quidā a grecis. Et mortu⁹ est neemias vir benign⁹ et sepultus iuxta murum quez edificauerat

Historia

Post artaxersem regnavit xerxes duobus
mensibus post quem sogodiani mensibus. vij.
Post quem regnavit darius cognomēto no-
thus sub quo egyptus recessit a persis.

Incidentia.

Ea etate solis defectio facta ē. et ignis de
ethiopia erupit. plato natus ē. ypocrates medi-
cus claruit. dionysius in sicilia tyrannides
exercuit. Post darium regnavit artaxerxes
qui cognominatus est menon. darii et pa-
rasitidis filius. Hic ab hebreis dicitur asue-
rus. Sub hoc historia hester cōscripta est.

Sequuntur tituli capitulorum in
historiam Hester.

De hester.	cap. i.
De ocho.	cap. ij.
De dario filio arsami.	ca. iij.
De alexandro.	ca. iiij.
De reclusionē decem tribuum et morte ale- xandri.	ca. v.
De ptolomeo sother.	ca. vj.
De ptolomeo philadelpho.	ca. vij.
De evergete.	ca. viij.
De philapatore.	ca. ix.
De selenco.	ca. x.
De antiocho epiphane.	ca. xi.

Incipit historia libri hester.

Capitulum. I.

Ibrum he

b

ster transtulit hieronymus
ad petitionem paule et eu-
stochij de hebreo in latinum
et quia in greco corruptus

erat per varias editiones. revelavit eum de
archivis hebreorum. et diligenter transtulit de
verbo ad verbum. Regnavit asuerus ab in-
dia usque ad ethiopiam super. c. xxvij. provin-
cias. et erat in susis civitate solium regni eius.
Tertio igitur anno imperij sui fecit grāde
convivium cunctis principibus suis. et in-
clytis provinciarum coram se. c. et. lxx. diebus
in domo illa mirabili. de qua legitur in histo-
ria alexandri. cuius columnę erant argenteę
tectum instar firmamenti concameratum ha-

bens gemmas diversi coloris. in figuram si-
derum et signorum dispositas. Post hos dies
convivij invitavit omnem populum qui erat
in susis. et discubuerunt extra domum septem
diebus in vestibulo horti deliciarum. In horto
erat vinea habens vites argenteas. et palmi-
tes aureos et botros ex varietate gemmarum
distinctos. Super convivantes extensa erant
tentoria. que appendebantur columnis argē-
teis et marmoreis. eburneis circulis inserta
funibus byssinis atque purpureis. Lectuli quoque
aurei et argentei dispositi erant super pau-
mentum. smaragdino et pario stratum lapi-
de. Bibebant autem omnes in aureis poculis
vinum precipuum et abundans. nec erat qui
nolentes cogitaret ad bibendum. Id moris
esset apud persas. Vasti quoque regina fecit
convivium feminarum in palatio regis. Die
autem septimo cum rex incalisset mero. pro-
cepit septem eunuchis ut introducerent regi-
nam in decore suo. ut ostenderet omnibus pul-
chritudinem illi. Que ad imperium regis
venire contempsit. Et iratus rex quasi a septem
sapiens qui videbant faciem eius cui sen-
tentie vasti subiaceret. Et tradidit manucham.
Non lesit te solus vasti. sed et omnes viros
regni tui. Nam eius exemplo mulieres par-
vipendunt imperia virorum. Egrediat autem edi-
ctum a facie tua. ut ultra vasti non ingredi-
atur ad regem. sed altera melior regnet pro
ea. Et exiit edictum in omnes provincias per epi-
stolam regis. Et dixerunt pueri regis ad eum.
Querantur regi puellę virgines speciosę. et
tradantur aggeo eunuchis ad custodiam. et
accipiant mundum muliebrem. id est vestes. et
cultus. et ornat. Unde et ministros talium
mundiburdos vocamus. et quecumque oculis
regis placuerit regnet per vasti. Placuit ser-
mo regi. et iussit hoc fieri. Erat tunc in susis in-
deus vocabulo mardocheus. de tribu gimi-
ni. qui descenderat de transmigratiōe iechonie
Hic erat nutricius filie fratris edisse. que
et hester vocabatur. quam orbatam utro-
que parente mardocheus adoptaverat in fi-
liam. Hęc inter ceteras tradita est eunuchis
nec indicavit populum suum. Sic enim

mandauerat ei mardocheus. et inuenit gratiam in oculis eunuchi. et accelerauit ei cultum muliebrem. et dedit ei septem puellas. ut eam ornarent et excolerent. Porro virgines per sex menses ungebant oleo myrtino. et alijs sex quibusdam pigmentis et aromatibus utebantur. ut post annum ingrederentur ad regem. et que uesper e intrabat egrediebatur mane. nec poterat redire nisi rex ex nomine iussisset eam venire. Mardocheus autem uersabatur in vestibulo domus regis curam agens salutis filie. Tandem instabat dies quo hester filia abiel intrare debebat ad regem. nec quasiuit ab aggeo cultum muliebrem sed posuit in uoluntate eius qui tenebat puellis dare quicquid petissent. Et intrauit ad regem anno septimo regni ipsius mense. x. que hebraice dicitur thebet. latine ianuarius. et inuenit gratiam apud regem. et fecit eam regnare per uasti. Et celebrauit nuptias per mensem. et mandauit per eos qui aggari dicuntur. id est cursores requiem in uniuerso regno per tempus nuptiarum. Mardocheus autem qui frequentius morabatur in babilonia. unde et adducta fuerat hester transtulit se in susis. Eo tempore irati sunt regi duo eunuchi ianitores. et machinabantur ut occiderent regem. Quod non latuit mardocheum. et indicauit hester. et illa ex nomine mardochei detulit ad regem. Questitumque est et inuentum. et appensi sunt in patibulo. Et traditum est coram rege in annalibus in quibus reges accidentia temporis sui redigebant. Post hec asuerus exaltauit aman amalechitem qui erat de stirpe agag. quem samuel trucidauit. et adorabant eum serui regis. preter mardocheum. qui propter patris leges coram eo genu non flectebat. Quod attendens aman indignatus est. et accipiens eum hebreum esse ait. Persę liberi flectunt genua. hic autem seruus dedignatur. Et disposuit perdere iudeos qui erant in regno asueri. veteri motus odio. quia iudei deleuerant amalechitas. Duodecimo itaque anno regni asueri. mense primo missa est sors in uinam que hebraice dicitur phur coram amana quo die et quo mense gens iudeorum deberet interfici. et exiit mensis. xij. Tunc ait aman ad regem. Interest

regi seruare pacem. Nouerca autem pacis est dissimilitudo. Est enim gens in regno tuo dissimilis ceteris. nouis utens legibus. insuper et regem scita contemnes. Expedi tibi ut non insolescat. Decerne ergo ut pereat. Et ne dispendium sentias in tributis. decem milia talentorum. appendam archarijs gratie tue. Tulitque rex anulum quem utebatur. et dedit illum aman dicens. Argentum tuum tibi sit. et de populo age quod tibi placet. Tunc scripsit aman ex nomine regis litteras anulo regis designatas in omnes puincias. ut occiderentur iudei a paruulo usque ad senem. et bona eorum diriperent. xij. die mensis. xij. Statimque in susis pependit edictum. Quod cum legissent iudei fleuerunt. Sed et mardocheus induit eum sacco. et aspersus cinere magna uoce euulabat per foribus palatii. Non enim fas erat indutos sacco intrare palatium. Quod cum accepisset hester confesternata est. et misit ei uestem qua induit intraret ad eam. quam accipere noluit. sed significauit ei per eunuchum causam fletus et exemplar edicti quod pendeat in susis misit ei. monens eam. ut intraret ad regem. et supplicaret ei pro populo suo. Que respondit. Jam xxx. diebus non sum uocata ad regem. et decretum est. ut qui non uocatus accesserit moriatur. nisi forte rex auream uirgam ad eam extenderit. Rursumque mardocheus ad eam: Quid scis utrum idcirco ad regnum ueneris. ut in tali tempore parareris. Si nunc silueris. per alium liberabit dominus populum suum. et tu et domus patris tui peribitis. Tunc mandauit hester mardocheo. ut omnes iudei qui erant in susis per triduum ieiunarent et orarent pro ea. sed et ipsa ieiunauit. Die autem tertia induta regalibus. stetit in atrio domus contra basilicam regis cum duabus puellis. quarum una incubentem sustinebat. altera sequens longitudinem uestis summis digitis deportabat. At rex sedebat supra solium contra ostium domus. Qui cum respexisset eam toruo uultu collapsa est. Cumque uidisset hester lapsam. placuit ei. et extendit contra eam auream uirgam. Que surgens et accedens. osculata est summitatem uirge. et ait rex. Quid uis hester. Qui quod petieris dabo tibi. Que respondit. Obsecro ut

Historia

venias ad me hodie. et aman tecum ad convivium. Et surgens venit ad eam. Et fovens eas in gremio. consolabatur dicens: Noli timere. pro subditis lex data est. tu vero mihi coregnas. Venientesque ambo ad convivium regine. Cumque rex bibisset abundanter ait: Petite quod vis habere et impetrabis. Quae respondit: Obsecro ut veniat cras rex et aman ad convivium. et indicabo eis cor meum. Egressus est itaque aman letus. Cumque vidisset mardocheum non assurrexisse sibi indignatus est. et convocans uxorem et amicos expulit eis omnes glorias suas. addens quod eum solum cum rege habere reputabat. dum viveret mardocheus. Et dixerunt ei: Jube parari trabem cubitorum. et suggerere regi. ut appendat mardocheus in ea. ut sic eas letus cum rege ad convivium. Et iussit parari crucem. Nocte illa rex duxit in somnum. et iussit sibi legi annales. Et ventum est ad locum ubi scriptum erat quod mardocheus nunciaverat ei facinus eunuchorum. Et ait rex: Quid honoris persecutus est mardocheus pro hac fide? Et dixerunt ei: Nihil. Et quasi in atriis rex quiesceret in atrio. Et dixerunt pueri aman: Ipsi enim intraverat ut suggereret regi de morte mardochei. Cumque vocatus intrasset amam. dixit rex ad eum. Quid debet fieri viro quem rex vult honorare? Qui cogitans pro se dictum esse respondit: Debet indui stola regia et coronari didemate. et sedere super equum regis. et primus de principibus tenere equum. et per civitatem incedens clamet: Sic honorabitur quem rex voluerit honorare. Dixitque ei rex: Festina et fac ut locutus es mardocheo. Laue ne quicquam ex his que locutus es pretermittas. Et fecit aman mardocheo ut locutus fuerat. Qui prius renitebatur putans sibi illudi ab amam. sed cognita veritate consensit. Et rediit mardocheus ad fores palatii. Amam vero festinabat in domum lugens et aperto capite. Et dixerunt ei amici eius: Si de semine iudeorum est mardocheus an quem cadere cepisti non poteris ei resistere sed cades. Et ecce nuntii regis compellebant eum intrare. et intravit cum rege ad convivium. Et ait rex: Petite quod vis habere. Quae respondit: Dona mihi gratias meas et populum meum ne pereamus. Utinam

in servos vendaremur et gemens facerem. Et ait rex: Quis est qui haec audeat facere. Quae respondit: Hostis noster est iste aman. Quod ille audiens obstupuit. Rex autem iratus surrexit et intravit in hortum. amam vero supplicabat regine pro anima sua. Cumque reverius esset rex reperit aman corruisse super lectulum in quo iacebat habere. et ait: Etiam reginas vult opprimere me presente. Et dixit arborea eunuchus. En lignum quod parauerat mardocheo stat in domo aman. Et ait rex: Appedite illum in eo. Et suspensus est aman in patibulo. et dedit rex habere domum aman. Et ingressus est mardocheus ad regem. Confessa est enim habere quod pater eius esset. Et dedit rex anulum mardocheo quem aman recipi iusserat. Habere autem constituit mardocheum super domum suam. Quae iterum flens prociidit ad pedes eius. supplicans ut veteres litteras quas scripserat aman contra iudeos novis epistolis irritaret. Et acquievit rex. Et scissit mardocheus litteras anulo regis sigillatas ad principes provinciarum ne occiderentur iudei. imo illos qui parati erant ad occisionem iudeorum interficerent iudei. et manus principum esset cum eis. Et factum est nomen iudeorum celebre. ita ut plures de gentibus religioni eorum iungerentur. Et recordatus est mardocheus somnii quod viderat. et interpretationem eius intellexit. et hoc erat somnium. Apparuerunt ei voces et tonitrua et tremotus super terras. Et ecce duo dracones parati contra se in plium. ad quorum clamorem nationes excitatae sunt ut pugnarent contra regem iustorum. et fuit dies illa tenebrarum et discriminis. Et conturbata gens iustorum clamavit ad dominum. et ecce fons parvus crevit in flumen maximum et orta est lux magna. et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclytos. Porro in secunda epistola quas scissit pro iudeis excusavit se rex in hunc modum. Reputetis si diversa invenimus ex animi levitate venire. sed pro necessitate temporum ferre sententiam ut reipublice possit utilitas. Multi sublimati a regibus honore. collato abusi sunt in superbiam. et in ipsos qui dederunt moluntur insidias. Aman et animo

et genere macedo. et ex obliquo comaculas
genus psarum adeo intumuit. ut regno nos
puare niteret et spiritu. Nam mardocheus cuius
fide vivimus et consortem regni hester cum omni
gente sua novis machinationibus expetit
ad mortem cogitans. ut illis interfectis nos
stre insidiaretur solitudini. et regnum persarum
transferret in macedones. Nos vero
nutu dei vivemus cuius beneficio patribus nostris
regnum traditum est et usque hodie custoditum
indeos absolvimus. et hostes eorum interficimus
in bethem. Igitur xiiij. die mensis xiiij. percusserunt
indei hostes suos plaga magna per provincias
usque ad lxxv. milia. Quarta decima vero
die celebraverunt convivium cum gaudio. particulas
sibi invicem mittentes. In susis vero interfecerunt
d. viros. Et in xiiii. die obtinuit hester a rege. ut
adhuc occiderent in susis hostes indeorum. et
suspensi sunt decem filii aman. et alii circiter
ccc. perierunt. Et ideo iudei qui habitabant
in susis duobus diebus occisioni vacantes. xv. die
convivia celebraverunt. Et propterea mandavit
hester et mardocheus hos duos dies in numero
solennitatum recipi. et dies perburim. id est
sortium observari a iudeis. ut memoriam facti
nulla deleteret oblivio. Hosten dies vocat iosephus
perversatores eo quod iudei de merore in gaudium
conversi fuerant. Scripsit etiam mardocheus ad
iudam summum sacerdotem in hierusalem. qui patri
suo helisaphat successerat. ut dies isti solennes
haberentur in iudea in sempiternum.

Incidentia.

In diebus asueri athenienses. xxiiij. litteras
vtrique ceperunt cum antea. xvj. tantum vterent. Senones
galli duce brenno romam inuascent et excepto capitolio
incensam vastaverunt. vj. mensibus tribuni militares
pro consulibus esse ceperunt. Obiit anaxagoras
philosophus et eracletus tenebrosus et democritus. et
socrates in carcere venenum bibit. diogenes et ysocrates
claruerunt. Aristoteles adivinit platonez xviiij. annu
agens.

De ocho. Capitulum. II.

Est asuerus re

gnavit artaxerxes. qui ochus dictus est. Hic mi
sit vagosum prefectum universis regionibus
trans flumen eufraten. Erat autem in hierusa
lem summus sacerdos iohannes. qui iude
patri suo successerat. Erat autem frater io
hannis iesus qui ad pontificatum aspirabat
et propterea vagosi familiaritates sibi com
paruit. Quia confidentia iesus altercatus
in templo adversus iohannes. adeo incita
vit fratrem ut eum interficeret. Unde vago
sus indignatus ascendit in hierusalem. Cum
prohiberet eum ab ingressu templi. Respon
dit: Mundior ego sum cadauere quo tem
plum profanastis. Et ingressus in templum
spoliavit illud. Et imposuit iterum ministris
templi tributa et annonas anni. vij. a quibus
per interuentum esdre absoluti fuerant. Porro
artaxerxes scilicet ochus. egyptum ad suum revo
cavit imperium. uethanabo rege in ethiopia
pulso. in quo egyptiorum regnum destructum
est. Idem ochus apud asmo iudeorum captus
in hircaniam accolis translatus iuxta ma
re caspium collocavit.

Incidentia.

Eo tempore romani gallos superaverunt
Demostenes et ysocrates claruerunt. Obiit
plato. post quem pseusippus tenuit academi
am.

Dedario filio arsamis. Cap. III

Est ochus re

gnavit filius arsamus. Et mortuo
iohanne in hierusalem successit ei filius eius
iadus in sacerdotium. Post arsamum regna
vit filius eius darius. Hic prefectus regionibus
trans flumen saraballa. de genere cutheorum.
ex quibus samarites descenderunt. Erat autem
iada frater manasses ad pontificatum anhelans
propter quod ysacham filiam saraballe duxit uxorem
Cum ministraret in sacerdotio indignati sunt
hierosolymites. et iubebant eum recedere ab
uxore. aut non introire sanctuarium. Itaque ma
nasses cum uxore transtulit se ad socerum suum.
Qui pollicitus est ut edificaret ei templum in
sitar hierosolymorum super montem garicum. Et
hoc cum sententia regis darij faciendum erat.

Historia

Interim autē pdidit ei abisaz vlabiglam q̄ est mediterrane⁹ vicus tyrioz ⁊ insignis Et trāsierūt ad manassen plures de hierosolymitis qb⁹ saraballa pecunias ministrabat. terrā colēdā deputabat ⁊ habitationē.

Incidentia.

Et tpe mālius torquat⁹ cōsul romanoz filiū suū virgis cesum securi pcussit. qz ptra imperiū cōsulū cuz hostib⁹ pugnaverāt ⁊ tū expugnaverāt.

De alexandro. Capitulum. III.

Eridē tempus

philipp⁹ rex macedonū p insidias pempt⁹ ē a pausania. trahēte genus ab ho-
reste. Cui successit alexander fili⁹ ei⁹ adopti-
uus. qz legit⁹ notanabi fili⁹ vicesimū agens
annū. Qui volēs obtinere syriā trāsijt bel-
leispontū. Et cōgregati sūt aduersus en⁹ du-
ces darij q̄ erant trans flumē. ⁊ sup graniciū
flumiū expugnavit eos. Lunqz pcurrisset li-
diam ⁊ yconiaz. puenit ad loca pamphilię.
Tūc dari⁹ fili⁹ arsamī electū collegit exerci-
tū ⁊ trāsiuit enfratē ⁊ mōtem cilicię taurum
spērās ī cilicia macedones expugnare. Tūc
ganisus ē saraballa putās q̄ postvictoriaz
occurreret dario. ⁊ edificationē tēpli ab eo
impetraret. qd̄ pollicit⁹ erat genero suo. ipē
q̄ dem longeuus a plijs vacabat. s̄ aliter q̄
speraret enenit. Nā vict⁹ ē dari⁹ a macedo-
nib⁹ ⁊ capta matre ei⁹ vxore ⁊ filijs. ad p̄sas
fugiēs remeavit cum paucis. Tūc alexan-
der cepit aspirare ad monarchiam orientis
⁊ intrās syriam cepit damascum. ⁊ subiuga-
ta sidone tyrum obsidebat. Tūc sarabal-
la eligens de suis. viij. milia in alexandriam
puectus ē in auxiliū. dicens se libenti⁹ obse-
qui ei q̄ dario. ⁊ q̄ loca cōstituta sub pote-
state sua ei contraderet. ⁊ grate suscept⁹ est
ab alexandro. Pręterea dixit ei se habere ge-
nerū manassen frēm principis sacerdotum
gentis iudeę. multosqz alios cū eo p̄sentes
exca gēte q̄s velle aiebat sub eo templū con-
stituis locis edificare. qd̄ pfuturum alexā-
dro testabatur. qz potentia iudeoz in duo
diuisa non rebellaret. Cōcedēte vero alexā-

dro oī studio edifi-
cavit saraballa tem-
plum ⁊ altare qd̄ p
mansit vsqz ad de-
structionē factaz p
romanos. ⁊ ī eo ma-

Ecce tertio legit⁹ tem-
plum edificatus a sa-
lomone in hierusalē
in egypto. ⁊ b̄ a sara-
balla.
nassen p̄stituit pontificē. Porro dñ̄ alexā-
der erat ī obsidione tyri. lpsit eplaz ad pn-
cipē sacerdotū in hierlm̄. innitās eū vt libi
p̄beret auxiliū. ⁊ exercitui venalia p̄pararet
⁊ redderet sibi tributa q̄ p̄us dario cōfere-
bat. Et rñdit iadus se dario sacramētū de-
disse. nec eo viuēte posse trāscendere p̄stitu-
ta. Tūc cōminat⁹ ē alexāder genti iudeoz
qz p̄ eū discerēt. quib⁹ deberēt p̄stituta pua-
re. Tūc iniectis aggerib⁹ tyri fecit p̄tinētē.
id ē. cū p̄us eēt in insula. fecit eā p̄terminiā ter-
rę. q̄ vastata gaçā obsedit. Et mortu⁹ est sa-
raballa. Alexāder autē capta gaçā ī hieroso-
lymā festinabat. Et timentes iudęi clamaue-
rūt ad dñm ⁊ imolabant hostias. et iadus
orabat p̄ gēte. Qui cum post sacrificiū ob-
dormisset. p̄cepit ei de⁹ vt p̄fideret. sericisqz
id ē. cortinis ciuitatē ornaret. ⁊ ipse pontifi-
calib⁹ indutus. ⁊ reliqui sacerdotes cum eo
legitimis stolis induti obuias exiret alexan-
dro. Et surgēs a sopore. oraculus oib⁹ indi-
cavit. Audiēs qz nō lōge esse a ciuitate alexā-
dro. p̄cessit cū sacerdotib⁹ ⁊ ciuiū multitu-
dine sacra. ad locū qui saphim appellatur.
qd̄ latine trāslatum scopulū sonat. vñ hie-
rosolyma ⁊ templum dñi videri potuissent.
Et factū est cōtra spem omniū qui sequebā-
tur regem. Nam alexander intuens antisti-
tem pontificali stola insignem. et sup cyda-
rim laminam auream in qua scriptum erat
nomen dei descendit de equo. ⁊ adijt euz so-
lus. ⁊ nomen dei adorauit. et pontificem ve-
neratus ē. Et obstupuerūt p̄ncipes exerci-
tus ⁊ ludificatā regl̄ mentē putauerūt. So-
lus pathemi⁹ quęsiuit ab eo. cur sacerdotē
gēt̄ iudeę adorasset. Et rñdit. Nō hūc ad-
orauī s̄ deū cui p̄ncipatum sacerdotij gent.
Nam per somniū in tali habitu deum pro-
spexi. adhuc in licea ciuitate macedonię cō-
stitit⁹. Dūqz mecum cogitarē. vtrum asqz

possem obtinere iussit me confidere. Nam ipse exercitum meum perduceret et persarum mihi traderet principatum. Nunc aut primo vidi in hoc sacerdote ipsius effigiem et que mihi promisit puerura confido et propterea deum adoraui et hominem veneratus sum. Et ingressus est urbem alexander et in templo sacrificauit deo secundum sacerdotis ostensionem. Et attulerunt ei danielē in quo scriptum erat quendam grecorum perditurum persarum potentiam et arbitras de se scripturę esse gaudisus est. Et in crastinum conuocans populum iussit petere que vellent. Et ipsis petentibus concessit iudeos ubique prius vti legibus et septimum annum sine tributis esse propter sabbatum terre quia septimo anno non colebat terra. Et exinde ad alias ciuitates prouectus est. Tunc samarites videntes eius munificentias circa iudeos cognatos se dixerunt esse iudeorum originem suam ab effraim et manasse recensentes. Et postulauerunt ut templum eorum in garicum honoraret quod in reditu se facturum promisit. Cumque peterent ab eo relaxationem vii anni quęsiuit qui essent. Et dixerunt se hebreos. Cumque adderet vtrum essent iudei negauerunt se iudeos esse. Et respondit: Iudeis tantum hæc concessi. Porro nos sub silentio pertransimus qualiter alexander darium vicit et porcum et quomodo consuluit arbores solis et lunę et cetera admiratione digna que preceptorum suo aristoteli per epistolam indicauit ad ea que circa populū dei gesta sunt festinantes.

Arbores solis et lunę. Cumque sol oriebatur et splendor summitatem arborum tangebatur usque ad radices concutiebatur et tunc responsum dabatur in

terrogantibus. ubi alexander de vxore et suis recepit et de morte sua si babylonem intraret et ita factus est a sorore. Sacerdotes vero qui erant videntes pomis arborum solis et lunę quadringentos annos vivebat.

De reclusiōe decem tribuum et morte alexandri. Capitulum. V.

Taqz cū venis/

set alexander ad montes caspios miserunt ad eum filij captiuitatis decem tribuum. Ex edicto enim tenebant egredi non licere postulantes ab eo egrediendi licentiam. Cumque quesisset causam captiuitatis accepit eos recessisse aperte a deo israel vitulis aureis imolando et prophetas dei predictum esse eos a captiuitate non redituros. Tunc dicit quod artius eos includeret. Cumque angusta via obstrueret molibus bituminatis videns laborem humanum non sufficere orauit deum israel ut opus illud compleret. Et accesserunt ad se inuicem prupta montium et factus est locus inmeabilis. Ex quo liquido apparet non esse dei voluntatem ut exerant. Egredientes tamen circa finem mundi magnam hominum stragem facturi. Et ut ait Iosephus: Deus quid facturus est pro fidelibus suis si tantum fecit pro infideli. Cumque redisset alexander in babylonem sumpto veneno vsu lingue amisit et extremam voluntatem suam scripto expressit. Et noluit monarchiam suam in aliquem transferre ne aliquis par ei in potentia apud posteros legeret et xij. que ab adolescentia sua socios habuerat regni successores instituit. Hęc aut institutio non stetit. Nam iiij. ex his tantum alijs abiectis regnauerunt sicut in historia danielis est comprehensum. Mortuus est autem cum esset annorum xxx. duorum et xij. annis regnauit. Et dicitur a quibusdam quod xij. alexandrias edificauit pro numero annorum quibus regnauerat. Ipse in amone perdidit parathoniū i. virtutem sue indicium scilicet arcum triumphalem.

De tholomeo sother. Cap. VI.

Regnauit p^o

eum in egypto ptolomeus que cognominatus est sother. Qui cum regno suo adiecit set syriam apposuit ut adieceret et iudeas. Et ascendens in hierusalem die sabbati sciens eandem die iudeos arma non moturos sub simulatione sacrificandi deo nullo contradicente intravit. Tunc secundum iosephum ut ait ouidius sabbatar chides iudeos ridiculos appellauit que pro superflua substitutione que dominium sustinuerunt

Pholome⁹ nāq; multos de iudca 7 gari-
cim captiuos trahēs ad egyptum redijt. Et
venditiōi exponēs eos a negociatorib; nati-
onū distracti sūt 7 dispersi. Et p hanc capti-
uitatē licet nō fuerit generalis. diffusi⁹ di-
spersi sūt ī nationes. An̄ in actib; aploꝝ le-
git. cōuenisse ī hierl̄m iudeos ex omni nati-
one que sub celo ē. Jado pontifici successit
fili⁹ ei⁹ onias. cui successit filius eius simon
iustus. cui successit frater suus eleazarus. p
onia filio simonis adhuc puero.

Incidentia.

Eo tpe apius claudi⁹ cec⁹ romę claruit.
q̄ aq̄s claudias. alias calidas induxit. 7 viā
apiam strauit. Theophrat⁹ pb̄us claruit q̄
a diuinitate loquē-
di vt ait cicero no-
men accepit. cēsu ro-
mę agitato inuenta
sunt ciuiū. cc. lxx. milia. conditę sunt a roma-
nis ariminū 7 beneuentū.

De pholomeo philadelpho.

Capitulus. VII.

Est pholome

um sother regnauit ī egypto phila-
delphus. Hic studiosus 7 librorū cupidus.
demetriū bibliothecę suę p̄fecit. Lunq;
quesisset ab eo de numero librorū. xx. mi-
lia adesse respondit. sed paulo post tpe vsq;
ad. l. milia posse puenire dixit. Et nūciatus
libi dixit apud iudeos esse leges ore ipsius
dei editā. 7 digito ipsi⁹ scriptas. p qua sum-
mope laborādū esse dicebat. vt in gręcū cō-
uerla eloquium ī archiuis regalib; habere-
tur. Hęc enī erat lex dei quē philosphi ce-
na dicūt. id est. viuētē. ceni enī viuere vel
vitas sonat. quem vulgus appellat iouem.
Et ad ostendendā legis eius sanctitate. ad-
didit. q non nisi a dei viuētis cultoribus
trāfferri potuisset. Nā 7 theopomp⁹ cum hi-
storijs quas scribebat eam voluisset interse-
rere. versus ē in amentiam p dies. xxx. The-
otecus q̄ p causa eadē fact⁹ est cecus. et pe-
nitentes sanati sūt. Et suggessit regi vt scri-
beret pōnifici iudeorum. vt iudeos hebreę 7

grece lingue peritor ad ipsū dirigeret cū le-
ge dei. q̄ ad eā transferendā sufficerēt. Qd
vt impetraret munera cum epistolis mittē-
da censuit. Aderat ibi aristens. qui longo
tempore iudeoꝝ calamitati cōpatiēs opor-
tunitate liberandi eos inuēta ait. Quō qd
postulas obtinebis. tot iudeis ī regno tuo
seruientib;: Solue itaq; eos et nihil grati⁹
erit pontifici iudeoꝝ. Nec ob hoc qd dico
me iudeoꝝ affinem estimes. sed q̄ iicio tua
īteresse. si factorē omniū deum honoraues.
Et liberauit rex de iudeis. c. xx. milia. dans
dominis eorū p capite. c. xx. dragmas argēti
Lūq; dixisset rex hoc magnus esse. dixerunt
Magnū quidem est sed non regi munifico
Lūc sc̄psit rex eleazar o ī hunc modū. Sen-
tem tuam q̄ secus nos erat libertate donauit
arbitrans hoc deo esse iocundum. quorum
quosdā militię assignaui. alios quoꝝ fides
approbauerā cōstitui in palatio. Leges ve-
ro vestras ī nostra bibliotheca reponere de-
creui. Bene ergo facies mittendo nobis vi-
ros seniores. qui valeant interpretatiōes earū
caute nobis relinquere. Trāsmisi modo ar-
genti. c. talenta. p imolationibus faciendis
7 separaui. l. talenta auri ad crateras 7 liba-
toria facienda. et gemmas sine numero ad
artificum optionē. Tu māda nobis. que ex
his volueri fieri. quod grati⁹ amplectemur
Lūc mittens ad eum eleazarus. quod po-
stulabat resp̄sit ita. Ad interpretandas legē
quam postulas misi viros seniores de vna
quaq; tribu. vj. legē
ferentes. Tūc antē
pietat⁹ erit vel iusti-
cię. ad nos eā caute
remittere. Hi sunt
lxx. interpretes q̄ lxxij
fuerint more sacre
sc̄pture. lxx. dicūt q̄
modicus numerū li-
sup aliquā summā
supercrecit sepe sub-
ticet. Quiq; venis-
sent ad regem benigne ab eo collecti sūt. nō
tū ad regem intromissi vsq; in diem q̄ntū.

Quia et si decem tri-
bus eapte fuerit mul-
ti tū latuerāt q̄ fuge-
rāt in hierl̄m. quidā
etiā ad samaritanos
ppter quā cōmixtio-
nē samaritani dixe-
rūt se esse hebreos. vt
sup capit. iij. p idē
tempus.

Imminebat enī ea die solēnitas triumphalis p̄ triumpho scz quodā. quē maiores sui ea die habuerāt. Ea igit̄ dies suscepit eos q̄s corā vniuersitate p̄ncipū decreuerat honorare. Post̄ susceptionē hō duodecim diebus fuerūt cū rege. 7 sciscitat̄ ē ab eis q̄ in corde suo disposuerat. 7 p̄cipue de duobus de cognitione dei. 7 gubernatiōe regni. Cū q̄ instruxissent eum de regni administratiōe plen̄ disputauerūt de vno deo colendo. 7 q̄ nulla creatura de⁹ esset. Inde ē q̄ vbiq̄ occurrit eis de trinitate. v̄l sub silentio trālerūt. vel in enigmate transulerūt ne tres deos colendos tradidisse viderent. Similiter 7 de incarnatione verbi. facientes vt in esaia. Qui cum dixisset puerū nobis nasciturū. 7 addidisset. vj. ei⁹ noīa quoz vnū est de⁹. pro illis sex noīb⁹ trāstulerūt magni p̄sily angelus ne viderent tradidisse hōiem deificatum. Tūc oñderūt regi rotulum quem attulerāt. Nec sufficiebat admirari rex chartarum tenuitatem 7 cōpagnationē. q̄ oculis deprehendi non posset. q̄q̄ litterę aureę in cādore chartarū a deo legibiles apparerent. Introducti aut̄ sūt ī domū regī sec⁹ mare secretas q̄ erat ad negotioꝝ deliberationem. Et date sūt eis cellę singulę. et q̄cqd̄ visū ē eis oportunū 7 cōmodū ad iterptāduz. Diluculo egrediebant̄ ad optādū regi bona 7 policronitudinem. Tūc lauabāt se ad mare h̄m purificationē iudeoz. postea interpretabant̄ vsq̄ ad horam nonaz. Inde

Uñ in esaia. 7 vocabit̄ nomē ei⁹ amirabilis p̄sily. deus fort̄ pat̄ futuri secl̄i p̄nceps pac̄. Pro his oīb⁹ trāstulerūt magni p̄sily āgelus q̄ trāstulatiōe vsus ē gregori⁹. q̄ eccl̄iasticū officii ordinauit q̄ trāstulatione v̄rit̄ vbiq̄ vel posteri vel alteri⁹ autoritatē iudicat. cū tñ eccl̄ia trāstulatiōe hiero. vel vulgari v̄tat̄ in his omnibus.

Policronitudo d̄z ozo q̄ fit ab eccl̄ia p̄ regib⁹ pontificibus p̄ncipib⁹ fr̄e 7 optat̄ eis bona sp̄ualia. et temporalia. 7 et̄na 7 temporis longitudi-

transibant ad cib⁹ 7 requiē 7 p̄sumant̄ runt opus. lxx. duobus dieb⁹. Uñ quibusdā visū est q̄ nō trāstulerūt tunc nisi penthateucum. Postea vero vel postq̄ redirent. vel post aliq̄ ex eis ad regē redeūtes trāstulerūt psalmos 7 p̄phas. Verūtñ si miraculose factū ē vt dicit aug⁹. q̄ vna 7 ea de⁹ sine dissonātia iuenta sit editio vniuscuiusq̄ eoz min⁹ miraculose fieri potuit. vt ī tot dieb⁹ interpretati sint legē psalmos 7 p̄phetas. Hiero. tñ videt̄ velle. q̄ iterptatio. nes. vj. diez ī sabbato p̄ferebāt ex oīb⁹ p̄st̄tes vnā. Nec mirādū esse h̄ asserit. cū esdras legē quā p̄ sp̄m̄ repauerat. postea cū v̄tere scriptura q̄ ap̄d samaritanos erat correxit. Opere p̄pleto puocauit demetri⁹ q̄ sup libros magister erat oēs iudeos q̄ erāt ī alexādia. 7 de puicia peritiores. Et lecta ē corā oīb⁹ trāstulatio eoz 7 approbata. Postea delata ē ad regē 7 corā eo replicata. Cūq̄ peterent interpret̄es a rege dari autoritatē vt īmobilis p̄seueraret. h̄ se facturū laudauit. si demū ita caute corrigerēt eā. vt qd̄ semel indicatū foret. nō cogerēt irritare. Et remisit eos munerib⁹ honoratos. Elea caro q̄ sūmo sacerdoti trāsmisit munera. In tēplū hō misit p̄ter vasa mensā aureā. gemis īp̄ciabilibus insignitā. cui⁹ crassitudo cū esset dimidi cubiti. tñ materiam supabat opus.

Incidentia

Lo tempore sostrat⁹ farum ī alexandria cōstruxit. arat⁹ claruit. at̄ gēteus nūm⁹ p̄m⁹ in vrbe figurat̄. Romanos carthagineses nauali p̄elio vicerunt. metallo cōsule fugato. Hoc fuit vnū d̄ mirabilib⁹ mūdi vt dicit̄ plini⁹. Pharus enī erat turris altissima in litore maris sita. nō ī terra fūdata. s̄ sup cancos. iij. vitreos posita. 7 tantę magnitudinis. q̄ ignis ī summo posit⁹ ī nocte totū fere litus irradiabat.

Sepulcrum arati admiratione in cilicia est dignum. nā in id saxa iactata resiliunt.

De evergete. Capitulū. VIII.

Est philadel

phum regnavit frater eius ptho-
lomeus evergetes. q̄ ab egyptijs evergetes
dictus ē. qd̄ refectioez sonat. qz post vasta-
tā syriā 7 ciliciaz 7 ptes alię inter innumera
spolia q̄ cepit. etiā deos eoz q̄s cābises ī p-
las tñ suerant reuexit

Judeorum pontifex
onias simonis iusti
filius. cui successit si-
mon filius eius. sub
quo iesus fili⁹ sirach
librū sapiētię q̄ eccle-
siastic⁹ dicit⁹ p̄posuit
quem greci panare-
thon vocant. Et p̄re-
dicti simonis ī eo fa-
cit mētionē. Porro
onias cum tributa
negasset evergeti. ce-
lo legis vel potius ex
avaricia. vt dicit io-
sephus qui eum in
honoribz fuisse testa-
tur. compulit regem
in irā. Et missus est
legatus a iudeis eti-
am inuito onia ad
regem. Joseph⁹ vir
nobilis tobię filius
et sororis onię.

Hic habuit filium
hircanum. cui⁹ duz
puer esset. pbavit pa-
ter prudentiā. tradēs
ei. ccc. iuga bōū sine
loris. Qui nō soluz
pacē reformavit. sed
remissus ē a rege dux
iudeę. 7 finitimaruz

A pan qd̄ est totū 7
arethon qd̄ ē xtus
q̄si tot⁹ xtuosus.

Tres libros salomō
fecit. Ecclesiasten q̄
sic incipit. Vanitas
vanitātū. parabolas
sive puerbia q̄ he-
braice na slot dicūt
Lātica cāricoz. Est
7 q̄rt⁹ cui⁹ dubitat⁹
autor q̄ p̄pe d̄z liber
sapiētię. 7 icipit. Di-
ligite iusticiā. Est q̄n-
tus q̄ ecclesiastic⁹ d̄z
quez cōposuit iesus
fili⁹ sirach. Quilibz
istorū d̄z liber sapiētię
qd̄ ī eplis notari pōt
ab his libris sūptis.
Ideo aut̄ hāc appel-
latiōez sortiti sūt. qz
iqlibet istorū sapiē-
tia itroducit loquēs
vl̄ qz mores iformāt
vl̄ qz de salute salo-
mōis. p̄pter idolatri-
am dubitatur.

In fecit boues et co-
medit carnes. 7 d̄ co-
rijs fecit lora. 7 semi-
navit terram.

Incidentia.

Ho tēpore enni⁹ tarētīn⁹ a cathone que-

stoz romam translatus ē. parco sūpto con-
tent⁹. Et vnus ancillę mīsterio. Quadra-
gīta ferme milia gal-
lorū a romanis cesa
sunt. Apud rhoduz
collosus magn⁹ ter-
remotu corruit.

Ymago maxia erat
mirę magnitudinis
vt sagitta ad simuz
dirige nō valeret. 7
caput eius tātę ma-

gnitudinis. q̄ capere pōterat. xxx. choros gra-
ni. 7 in īferiori pte in pedibz aptura erat vñ
pōterat homo itrare 7 ascendere in caput.

De philopatre. Capitulū. IX.

Est evergetem

reguit fili⁹ ei⁹ ptholome⁹ philopa-
ter. Post quē ptholome⁹ epiphanes. Post
quē ptholome⁹ philometoz quez vicit rex
syrię antiochus magn⁹ 7 iudeā sibi subiū-
gavit. Pontifex iudeoz fuit onias magn⁹
simonis fili⁹. Ad quem ad repandū fedus
quod legit⁹ fuisse iter abraā 7 maiores suos
lacedemonioz rex arius legatos misit. Por-
ro antiochus rex tributa. vii. āni 7 mīstroz
templi q̄ philadelph⁹ relaxauerat a iudeis
reuocavit. Qui dū finitimas regiones sūp
moduz infestaret. delata est res ad romanos
Et missi sunt ad eum scipio nasica et scipio
africanus. et ab infestatione sub religione
iurifinrandi amouerunt eum. Insuper tulerunt
ab eo obsidem filium eius seleucum p̄-
mogenitum. quē volens recipere ab eis tra-
didit pro eo filium minozē natu antiochū
epiphanem. ita q̄ esset obses perpetuus. i-
nō rediturus. p̄pter eiusdem antiochi senia-
am. Descendit onias in egyptū ad ptholo-
meuz epiphanem sicut supra dictum est. et
occisus ē in perside antioch⁹ in fano nanee
7 mēbratim eiect⁹ a sacerdotibz. Qui ī dolo
pmiserant ei thesauros. 7 cum paucis indu-
xerunt eum in aditum.

De seleuco Capitulū. X.

Est antiochuz

magnū regnavit in syria fili⁹ eius
maior seleucus pessim⁹. s̄ iners. Pontifex
iudeoz fuit onias. Naz onia transeunte in

egyptū. filius ei⁹ simon sedit p' eo. Cui suc-
cessit fili⁹ eius onias. Sub h' misit seleucus
nūciū heliodorū in hierl'm ad spoliandum
cōmune grariū tēpli

Quo īgresso ī tēplū Nō vasa s' tonaria
surrexerūt duo iuue in vsu templi.

nes de latibulis ⁊ oc-
ciderūt euz. Videt tñ ioseph⁹ velle āgelos
fuisse ī similitudinē hōiū. In secūdo ma-
chabeorū libro legit. qz apparuit terribilis
fessor equi ⁊ cōculcabat eū ⁊ fractus est. ⁊
mutatus fact⁹ sed nō mortu⁹. ⁊ duo iuuenes
decoziū flagellebant eā. Timēs qz onias indi-
gnationē selenci. orabat ad dñs p' defūcto ⁊
resurrexit. Qui rediens ad regē ait. Si ha-
buerit dñs me⁹ aliq's qz sitiat sāguine. mit-
tat eos ī hierl'm vt spolient templū.

Incidentia

Lo tempore aristotol⁹ natiōe iudē⁹ peri-
pateticus pbūs scpsit cōmētarios explana-
tionū ī moysen p'thō lomeo philometori.

De antiocho epiphane

Capitulum. XI.

Adiens autē

antiochus epiphanes q' romē ob-
ses erat p' patre p'zem mortuū. sciensqz fr̄is
inertiā. de regno syriē habendo p'sumēs. clā
romā egressus est. Licet quidā tradāt eum
sub cōnientia senatorū rediisse. Reuersus
qz in syriā benignū se oib⁹ ⁊ munificū expo-
suit. Strenuus erat in agendis. ⁊ acer in ho-
stes. An⁹ ⁊ a pplo cognoīatus ē epiphanes
qd' sonat illustris. Et mortuo fratre regna-
uit p' eo. Tunc iniq'tatē sibi insitā aperuit.
quā p' regno obtinēdo palliauerat. Tunc
surrexerunt ī hierl'm filij belial. ītroducētes
ritū gētiū. ⁊ petierūt ab antiocho vt faceret
in hierl'm ephēbiam. i. lupanar ephēborū
⁊ q' hierosolymite scriberēt ātiocheni. ⁊ gim-
nasia. ī q'bus dogmaticabāt de ritu gētilita-
tis. Et fecerūt sibi p'putia. i. non circūcide-
bant parvulos suos. v' qz ritu p'putiatorū
vinebāt. Quidā tñ volūt. q' quedā velami-
na fecerūt circūcisioni suē. vt ī denudatiōe
grēcis apparerēt dissimiles. Causa hō hui⁹

flagicij h' fuit. Onias sine libēris duos ha-
buit fratres. iesum vel oniam ⁊ iobānē. qui
cōtendebant de pontificatu. ⁊ vt placerent
antiocho. declinauerūt ad ritus gētiū. adeo
vt etiā noīa gentiū sibi īponerent. Et iesus
dictus ē iason. vel onias. iobānes hō mene-
laus. Cūqz plures essent cū iasone. supplica-
uit antiocho de faciēdo gymnasio ī hierl'm
Et audierūt eū viri pessimi culpabiles in ci-
to et violatione sab-

bati ⁊ h'mōi. Postea
antioch⁹ amouit ia-
sonē. ⁊ eleuauit me-
nelaum. Qui secu-
tus est oniam in an-
tiochiaz. Dicenim
cuz vidisset facinus
fratrum. descenderat
ad regē. si posset mu-
tare animum regis.
Quod cū nequiret
sedebat ī antiochia
in asilo. Et veniens
post eum menelaus
suasit andronico. vt
occideret oniam. Qui
enocans euz de asilo
occidit eum. Et irat⁹

rex p' morte iusti. andronicū exiit purpura
⁊ flagellum p' ciuitatē ī eodē loco fecit iter-
fici. vbi ille occiderat oniam. Porro antio-
chus cuz percussisset egyptū ī dolo ascendit ī
hierl'm. ⁊ p' diuisione. i. dissensione ciuium
ad libitū fecit ī ea. ⁊ percussit multos ī hierl'm
⁊ lugebat oīs terra. Cūqz rediisset ī egyptuz
⁊ esset repulsus per
nuncios romanorū
post bienninz redijt
ī hierusalē infurore.
Et aperuerūt ei por-
tas fauentes sibi. Et
interemit p' traria sentientes. ⁊ expoliavit tē-
plum menelao ductore. tollēs vasa ⁊ lucer-
nas mēsa ⁊ sacrariū. ⁊ vnaꝝ aureā. A velis
qz nō abstinnit. Et posuit ī tēplo idolū ionis
olimpici vel hospitalis v' pegrini. Oblatio

Dicit aug⁹. q' ignis
sacrificij q' p' lxx an-
nos babilonicē cap-
tinitatis s'ba q's vix-
erat extinct⁹ ē. antio-
cho vendēte sacerdo-
tium n' iasoni.

In scdo tñ macha-
beorū libro d' sol⁹ ia-
son fuisse frater onie
⁊ menelaus frater cu-
iusdā simonis q' ī ui-
dens onie p'suasit se-
leuco de cōmuni gra-
rio spoliādo de quo
supra dictū est.

Infra h' bienniu vi-
si sūt ī hierl'm in aere
p'flic⁹ equitū q'dra-
ginta diebus.

nes in osaycas fieri prohibuit. altare eorum amouens. et carnem suillam edere. et idolo immolare coegit iudeos. arcemque muniuit in ciuitate dauid. in qua posuit presidium macedonum qui iudeis erant in omnibus inhumani. Nam quoscumque circumcidisse filios suos reperissent suspendebant. et paruulos ad colla eorum. Videntes autem samaritanos iudeos hec pati de consuetudine nature sue. se non esse cognatos iudeorum fatebantur. et quod hactenus predicauerant templum super garizim dei esse maximum negauerunt. scribentes antiocho in hunc modum. Deo epiphani relatio aschimitis sydoniorum. Maiores nostri propter pestes quadam substitutione sabbatorum secuti sunt. edificantes in garizim templum sine nomine. veniuntque indices vestri ad nos et similia iudeis nobis inferunt. dum ab initio sydones esse noscamur. Cobite indices tuos ab afflictione nostra. et templum super garizim in nomine greci iouis vel ancuris. in hospitali petimus dedicari. Et adiudicauit antiochus facere petitiones eorum.

Sequuntur tituli capitulorum in historia Machabeorum. Libri primi.

De machabeis.	cap. j.
De preliis iude machabei.	ca. ij.
De purificatione templi	ca. iij.
De preliis iude.	ca. iiii.
De morte antiocho eupatoris in iudea.	ca. v.
De demetrio et nicanore.	ca. vi.
De federe iudeorum cum romanis.	ca. vii.
De morte iude.	ca. viii.
De ionatha.	ca. ix.
De alexandro.	ca. x.
De demetrio cretensi.	ca. xi.
De antiocho adolescente.	ca. xii.
De simone.	ca. xiii.
De antiocho demetrii filio.	ca. xiiii.
De morte simonis.	ca. xv.

Incipit historia libri machabeorum.

Capitulum I.

Hinc multi

iudeorum sponte quidem timore regis iussa secuti sunt. probati vero patris legibus ad hereditatem. Erat autem vir de modin modico iudeus

vico sacerdos nomine mathathias. filius iohannis filii simonis filii asamonei. de vice iochim. in vniuerso illo tempore. quos dauid elegit. et in eundem modum dicitur esse zacharias de vice abia. Erantque ei filii quatuor. Iohannes. Simon. Judas Eleazarus. et Ionathas. et quoscumque suo cognomine cecebat. Sed sufficit de iuda dicere. quod dicebat machabeus. Hi videtes mala. induiti cilicis planxerunt. Et venerunt emissarii directe a rege in modin. statuentes idola in loco quibus cogere iudeos immolare. Et dixerunt mathathiei. Princeps es in ciuitate hac. et prior iussa regis imple. Qui clamauit. Et si omnes obediunt regi. ego et filii mei et fratres mei obediemus legi dei celi. Non sacrificabimus. Tunc quidam ex iudeis immolauit in medio. Et surgens mathathias cum suis trucidauit eum super aras. et nuncios regis interemit. a ramque deponens clamauit. Qui dei est sequatur me. Et cum omni tribu sua abiit in solitudinem. omnia relinquens. Multique cum filiis et vxoribus ad solitudines confugerunt. malentes herbis vti quibus inquirari. Quos indices regis prius habebat flectere conabantur. ut eligerent quos prosumt. ne eis tanquam hostibus vterentur. Qui noluerunt eos audire. Tunc emissarii regis aggressi sunt eos in diebus sabbatorum quibus nephas erat eis arma mouere. et percusserunt quosdam. Alios in speluncis globis fumiferis suffocantes. Et perierunt ex eis tria milia. alij habent solum mille. Plures autem liberati adiuncti sunt mathathiei. et in iudicio sibi statuerunt. Qui docuit eos pugnare in sabbatis dicens. Si super hanc legem seruabitis. eritis hostes legis. dantes causam ut pereat populus dei. et lex cum populo prohibet. Et exinde dicit. Iosephus permanet nobis consuetudo pugnandi. etiam si tali die bella surgunt. Colligensque mathathias armatos. aras deposuit idolorum. et immolantes quos potuit interemit. pueros non circumcisos iussit circumcidi. Et anno vno hunc gessit magistratum. Cumque grauiter egrotaret. conuocans filios ait. Ego decreta proficiscorum via commendo vobis patrias leges. ut pro eis gratamente moriamini. Nam corpora mortalia sunt. sanctorum vero monumenta immortalia.

tatis consequuntur. Concordiam habete et simonem propter sapientiam in consilijs habete patre. Judas vero propter fortitudinem ducem in armis. Et mortuus est mathathias et sepultus in modin. Et planxit eum israel planctu magno. Et surrexit pro eo iudas machabeus filius eius. et factus est quasi leo defensor israel clipeo suo.

De preliis iude machabei.

Capitulum. II.

Hinc appollo-

ni dux samarie. in xrtue magis egressus est in iudeam. Judas autem occurrit ei. et percussit eum. multosque cum eo. et reliqui fugerunt. Tulitque spolia multa. et gladium appolloni. et pugnans in eo omnibus diebus victus fuit. Seron autem dux inferioris syrie. audiens iudam roboratum tulit sub se constitutos. et iudeos transgressores et castrametatus est in bethsura. Et occurrit ei iudas. et videns suos propter paucitatem et ieiunium. desides hortabatur eos non in multitudine sed in pietate confidere. Et confligens cum syris duce eorum interfecto. persequeretur fugientes in descensu montis bethoron usque in campum. Et ceciderunt ex eis. ducenti viri. Josephus dicit. vij. milia. Reliqui fugerunt ad maritima loca philistinum. et cecidit timor iude super gentes. Audiens hoc antiochus congregavit omnem propriam virtutem multos ab insulis mercede conduxit. Cumque militibus stipendia distribueret. vidit thesauros deficere. Non enim ei omnia tributa reddebantur propter seditiones gentium. et deliberavit ire in persides. et accipere tributa regionum. Et reliquit lissiam de genere regali super negotia regni. ab eufrate usque ad fines asie inferioris. et ut nutrirer antiochus filium eius donec rediret. Et tradidit ei medietatem exercitus et elephantes. precipiens ut vastaret iudeam et everteret hierusalem. et genus iudeorum extirparet. Ipse vero abiit in persidem egressus ab emath. quam reparans antiochiaz nominavit. et pambulavit superiores regiones. Lissias vero elegit ptholomeum nicanorem. et gorgiaz. viros potentes ex amicis regis. Et

misit cum eis. xl. milia peditum. et septem milia equitum. ut venirent in terram iuda. et applicuerunt in emaus. in loco campestris. Et supervenerunt syri eis ad auxilium. et multi transfuge iudeorum. et negotiatores quidam sperantes se iudeorum emere captivos. Judas vero cum exercitu venit in masphat et hortabatur suos spem ponere in deum dimittens secundum legem noviter uxoratos. et qui possessiones paulo ante adquisierant. Et assumpsit gorgias quinquaginta milia virorum. et tria milia equites electos. ubi alij habent unum mille equitum et egressi sunt circa solis occasum. ut per noctem irruerent super iudam. Quod presentiens iudas. statuit et ipse castra hostium latentem inuaderet. et focos plurimos in castris de relinques. puenit ad campestris emaus. Gorgias vero neminem in castris iudeorum inueniens. arbitrans eos fugisse in montes. querebat eos in montibus. Diluculo apparuit hostibus in castris iudas cum tribus milibus plus vel minus utcumque propter paucitatem. Cumque inopinatos hostes inuaderet. multos occidit. reliquos persecutus est usque ad gessionon. et campos idumee et acoti. Et ceciderunt ex eis tria milia. Judas vero dicebat suis predam contemnere. dum adhuc pugna in gorgiam superesset. Videntes autem quod cum gorgia erant castra suorum incensa. nam fumus a longe hoc eis indicabat. scientesque suos in fugam versos. et ipsi terga dederunt. Judas vero post plenitudinem victoriae tulit spolia multa hostium. ad propria remeans et laudans deum. Et adhaeserunt iude plures. et fuerunt cum eo circiter decem milia virorum. Sequenti vero anno congregavit lissias exercitum. xl. milia virorum. et v. milia equitum et venerunt in iudeam. Et occurrit illis iudas in bethoroth cum decem milibus. et statim percussores prosternens. congressus est cum eis. Et ceciderunt de exercitu lissie quinquaginta milia virorum. Et attendens lissias iudeorum audaciam. et times eorum desperationem. nisi eis vivere cum libertate licuisset. rediit antiochiam. praesidia congregans peregrinorum. ut cum maiori apparatu rediret in iudeam.

De purificatione templi Capitulum, III.

Et iens igitur

victis antiochi ducibus persuasit iudas populo. ut ascenderet hierosolymam templumque mundarent. Et inuenientes templum desertum. et in eo frutices pullulasse. planxerunt planctu magno. Et elegit iudas milites qui expugnarerent eos. qui arcem presidij custodiebant. Quibus ipse templum a feditate purgaret.

Quod diligenter emundans introduxit vasa noua candelabrum et mensam. aramque ex auro factam. Et posuit vela in ingressu. et ianuas restaurauit. et deponens altare quod statuerat antiochus de lapidibus nouis aliud edificauit. et enceniatum est templum. xv die decembris. Que

dedicatio stetit in posterum alijs duabus habitis in dissuetudine. De hac dictum est in euangelio. Facta sunt encenia in hierosolymis. et hyems erat. Et obtulerunt holocausta in nouo altari. et adoluerunt incensum de veteris altaris calculi igne. concepto. Et accenderunt luminaria multa. et dixerunt festum luminum. vel propter multitudinem luminarium. vel quia tunc illuminauerat eos de sedentes in tenebris. Et statuerunt iudam summum sacerdotem. Facta sunt autem hec post tres annos quibus templum manserat prophanatum secundum danielis prophetationem. quam ante. cccc. annos ex octo predicauerat. Et sollempnicauerunt. viij. diebus sub umbraculis secundum ritum senoplegie. memores quod paulo ante in speluncis habitauerant. statuentes

ut posteris per. viij. dies hanc renouationem templi celebraret. Unde iosephus ait. Ab illo tempore et hactenus

Et eadem die qua destructus fuit templum eadem die reuoluitur tribus annis reedificatum est.

Una salomoni in edificatione templi. secunda neemie in reedificatione.

Nota quod habes festum iudeorum per octiduum. quod non obest. quia non fuit festum ex lege.

illam festiuitatem celebrant vocantes eam lumina eo quod propter spem lumen nobis religionis apparuit. Tunc construxit iuda murum in circuitu ciuitatis. et edificauit turre. custodes in eis deputans. Sed et bethsuram munuit. ut ea pro castello aduersus hostes vteret. arcem tamen presidij nondum obtinuit.

De preliis iude. Capitulum, III.

Quo gentes finitime

reparationem hierusalem et robur iudeorum egre ferebant. et persequerentur eos. Quos iudas viriliter debellabat. et percussit idum eos plaga magna. Et pugnavit contra thimothem ducem filiorum amon. et fugauit eum et vastauit iacer. et rediit in iudeam. Et congregate sunt gentes que erant in galaad aduersus iudeos. qui erant in finibus eorum. Qui fugientes in theman. miserunt ad iudeos ut ferret eis auxilium nunciantes quod festinaret. thimothus capere locum in quem profugerant. Cumque adhuc legerent epistolam superuenerunt nuntii a galilea. indicantes congregari eos qui erant in ptholomaida et tyro et sydone aduersus iudeos. Ergo utrobique hostibus nunciatis. misit iudas simonem fratrem suum cum tribus milibus electorum in solatium galileorum. Ipse vero cum ionatha fratre suo. et viij. milibus exiit in galaaditidem. relinquens in iudea iosephum et achariam duces. ut seruarerent iudeam. sed cum nullo hostium interim bellum committeret. Et venit simon in galileam. et pertrixit gentes ab eo et persecutus est eos usque ptholomaidem. et tulit spolia eorum. et iudeos quos traxerant captiuos. et rediit in iudeam. Judas vero et ionathas transeuntes iordanem. ambulauerunt viam trium dierum per desertum. Et occurrerunt eis nabuthxi et susceperunt eos pacifice. et narrauerunt eis quod acciderant fratribus eorum in galaaditide. et quod in multitudine tenerent comprehensi. Judas vero prius incendit bosorum et spoliauit. Et surgens nocte cum diluculo venisset ad obsidionem. vidit portantes scalas et machinas ut comprehenderent munitionem. Et venit post eos tribus ordinibus. et sonuit tuba. et castra thimothxi cognouerunt. quia machabeus esset. et fugerunt ab

eo. et ceciderunt ex eis fere. viij. milia. et vastavit iudas civitates gentium in galaaditide. Post hoc congregavit thimothæ exercitum alium. et sedit secus torretē. iudas vero abiit obviam illis. Et ait thimothæ principibus suis: Si transierit iudas ad nos. potēs poterit adversum nos. Si vero timuerit transire. et castra posuerit ex flumen. transiemus ad eum. et poterimus aduersus eum. Et transiit iudas torretē reliquens post se quod clamaret neminem remanere. Et triquetra gētes fugerunt ad pbanum quod erat in carnai. Iudas vero succendit pbanum cum omnibus que erant in eo. Tunc congregavit iudas uniuersos israelitas que erant in galaaditide. et uxores et paruulos ut venirent in terram iude. Tuncque venissent in effron. petierunt a ciuib⁹ transitum et noluerunt eis aperire. Et eradicauit iudas effron. et per eam transiit super interfectos. et erat iudas congregans extremos per totam viam et exhortans. Et transiit iordane ascenderunt in montem sion et obtulerunt holocausta quod nemo ex eis cecidisset. Et redierunt in eadem die iudas de galaaditide. et simon de galilea. Interim vero duz abierat iosephus et zacarias volentes sibi facere nomen. congressi sunt cum gorgia. et fugerunt. et ceciderunt de populo duo milia. et magnificatus est iudas in israel. qui quasi propheta habebatur. et predixerat iosepho et zacarie ne egrederent. Et vastavit iudas idumcos et philistinum. Et pertransiens samarias declinavit in acotum. et combussit aras et deos eorum et cum spolijs rediit in iudeam.

De morte antiochi eupatoris in iudea. Capitulum. v.

Quoniam hec fieret

in iudea. pambulabat antiochus superiores regiones. et audiuit esse civitatem elimaidem in perside opulentam. et templum in ea locuplex in quo erant velamina aurea et lorice et scuta que reliquerat alexander. et querebat predari eam sed non potuit. nam elimaites fugauerunt eum ignominiose. et nunciatum est in via ei. quomodo fracti erant principes eius in iudea. Et versus in furorē insit

agitari currum suum sine intermissione superbe intonans venturum se hierosolymam. et facere eam poliandrum iudeorum. Et statim apprehendit eum amar⁹ dolor viscerum et contigit eum in impetu eunte de curru cadere. et collisus est. Et manifestavit de⁹ in eo virtutē suam. ut quod sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare. et montium altitudines in statera appendere in gestatorio portare. Et ebullierunt vermes de carnibus eius et viuetes effluebant et fetore illius gravabatur exercitus. Tuncque nec ipse fetorem suum ferre potuisset ductus est ad agnitionem sui venire. et ait: Justum est mortalem subditum esse deo. et vouebat se liberaturum iudeos. et pares atheniensibus futurum. Pollicebatur quod se futurum iudicem. et in omni loco predicaturum dei potestatem. et desperans scripsit omnia hec ad iudeos. orans ut fideliter adhererent antiocho filio eius. Tuncque profiteretur se pati hoc propter templi violationem. miratur⁹ est iosephus polibium virum bonum dixisse ideo perisse antiochum. quia voluit templum diantē in perfide deuastare. Nam qui nullatenus egit peccatum sed tantum cogitavit. nullo reatu tenet. Hic patet secundum opinionem iosephi quia lex cobitebat manus. et non animus. Tunc vocavit antiochus philippum collactaneum suum. et constituit eum tutorem regni. dans ei diadema et stolam et anulum. ut ferret ea ad antiochum filium suum. et poneret eum super solium regni. Et mortu⁹ est antiochus peregre in motibus et miserabiliter. Quod cum accepisset lissias constituit antiochum quem nutrierat regem. et vocavit eum eupatorem. Tunc cogitavit iudas ut obsideret eos qui erant

Quique de causis puniit deus homines vel ad correptionem. vel ad maius meritum. Ad maius meritum ut iob. Ad conseruationem virtutum. ut paulum per angelum sathanam. Ad manifestationem glorie diuine. ut de ceco nato legit. neque hic. n. p. e. et cetera. Vel ostensionem inchoationis penę alicuius hic et permansurę in futuro ut in antiocho.

Historia

in arce p̄sidiū. 7 fecit balistas 7 machinas et p̄fortauit aggerē. Tūc egressi sūt q̄dā d̄ ob-
sessis. 7 adiūxerūt se illis aliq̄ ex ip̄ijs israel
7 uenerūt ad regē et dixerūt: Quousq̄ non
vindicas nos. q̄ decreuim⁹ h̄uīre p̄ri tuo 7 ti-
bi: Ascende 7 libera obsessos tuos. 7 redde
nobis hereditates nostras. Et irat⁹ rex uel-
ment⁹ collegit exercitū. S; 7 de regnis alijs
uenerūt ad eū p̄ductici. 7 erāt. c. milia pedi-
tū. xx. milia eq̄tū. 7 elephātes. xxxij. Et ap-
plicuit ad bethsurā. ut expugnaret eā. 7 reces-
sit iudas ab arce 7 amouit castra contra ca-
stra regis. Et ordinauit rex diluculo exerci-
tū. 7 ostenderūt elephātis sanguinē uisū et
mori. ad acuēdū eos in p̄griū. et astiterunt
singulis elephātib⁹ ad custodiā mille pedi-
tes loricati. 7 eq̄tes. d. et turres ligneę erant
sup̄ singulos. 7 i turre. xxxij. uiri pugnātes de
sup̄. 7 intus magister bestic. Et distēta ē ps
exercit⁹ regl sup̄ mōtes. aliq̄ p̄ loca ibant hu-
milia. Et resplēduit sol i clipeos aureos. et
resplēduerūt mōtes ex eis. 7 apparuit iudas
in p̄lio cū suis. 7 ceciderūt de exercitu regis.
dc. uiri. Et uidit eleazar⁹ frat̄ iudę vnaz de
bestijs ceteris eminētiorē. 7 arbitrās regem
esse in ea. cucurrit p̄ hostes. 7 subiit elephan-
tē 7 effodit eū in umbilico. 7 cadēs elephas
oppressit eū. Tūc diuerterūt iudę a p̄lio. et
ascendit rex post eos. 7 capta bethsura. posi-
tisq̄ in ea custodib⁹ obsedit hierlm. 7 statu-
it illuc balistas 7 machinas 7 ignis iacula.
7 scorpis ad dimittēdas sagittas 7 fundi-
bula. Escē aut̄ nō erāt i urbe. eo q̄ septim⁹ a-
nus eēt 7 egressi sūt plures. Tūc audiuit li-
sias q̄ philipp⁹ redierat a p̄side. et q̄rebat
suscipe regni negocia. 7 suggessit regi dicēs
Deficim⁹ q̄tidie. esca nobis modica ē. 7 mu-
nit⁹ ē loc⁹ quē obsidem⁹. 7 incūbit nobis or-
dinare de regno. Dem⁹ ḡ dextrā dōib⁹ istis
statuētes ut ābulēt i legib⁹ suis. 7 h̄uiāt no-
bis. Et facta pace iurauit rex 7 p̄ncipes ei⁹
intrauit mōtē sion. 7 vidēs munitionē loci
rupit iusiurādū. 7 destruxit murū in gyro.
Et reuersus antiochiā. inuenit philippum
dominātē in ea. 7 vi occupauit ciuitatem.

De demetrio et nicanoze.

Capitulum. VI.

De tēpore exiit

demetrius seleuci fili⁹ ab urbe ro-
ma. et ascendit in ciuitates maritimas et re-
gnauit ibi. Hunc dum adhuc puer eēt pa-
trius eius antiochus epiphanes priuaue-
rat regno. 7 ascēdit in romā i accusationem
patruī. Audiēs h̄o patruū defunctū redijt. 7
plures receperūt eū. Sed exercitus ligauit
antiochum et lissiam ut traheret eos ad euz.
Quod cū accepisset ait: Nolite mihi osten-
dere faciem eoz. Et
occidit eos exercit⁹. Quia german⁹ mens
7 sedit demetri⁹ sup̄ ē antiochus. non de-
soliū patris sui. Tūc ceret me occidere eū.
uenerūt ad regē im- sed vos occidite.
pij ex israel. et alchi-
mus aaronita dux eozū. qui uolebat fieri sa-
cerdos. Et accusauerūt iudā dicētes: Per-
didit iudas omnes amicos suos. et nos di-
spersit de terra nostra. Mitte ergo uiruz
cui credis. qui videat exterminium et uin-
dicet nos. Et constituit rex alchimū p̄ncipē
sacerdotum. 7 misit cū exercitu bachidem in
iudēā. Qui misit nūcios ad iudam. 7 frēs
eius in dolo loquentes de pace. Et nō attē-
dit iudas sermonib⁹ eoz. Multi h̄o de p̄plo
crediderūt eis dicētes: Homo sacerdos de
semine aarō uenit. nō decipiet nos. Et egres-
si sūt ad bachidem. 7 occidit ex eis sexagita
uiros vna die. fm̄ illud: Sanguinē sancto-
rum tuozū effuderunt in circūitu hierusalē
7 non erat qui sepeliret. Alij fugerunt ab eo
dicētes: Nō est ei ueritas 7 iudiciuz. Tūc
recessit bachides a hierusalē. 7 applicuit in
bececha. 7 multos ex eis qui a se refugerant
occidit. 7 proiecit in puteū. Et cōmisit regio-
nes alchimo relinquens ei adiutores. 7 ipse
reuersus est in antiochiā ad regē. Tūc alchi-
mus seducebat omēs uerbis. et ad libitum
cuiq̄ loquēs subito manu valida transfu-
garū circūsept⁹ ē. 7 fecit mala i hierlm plus
q̄ oēs gētes. Qd̄ attendēs iudas. cessauit
exire in regiones. 7 fecit uindictā i uiros de-

fertores. Vidēs autē alchimus q̄ nō posset
indā sustinere redijt ad regem accusans in
dam in multis. Et misit rex nicanorē q̄ cuz
eo fuerat romę in iudeam mandans ei euer
tere pplm. Et venit nicanor i hierlm cū exer
citu 7 locut⁹ ē ad iudā in dolo verbis pacifi
cis 7 salutauerūt se inuicē. Sed cū iudas in
tellexisset insidias exiijt et refugit ad suos.
Postea cōgressi sūt iuxta vicū capharsala
ma 7 victus iudas fugit in ciuitatē dauid.
Et egressi sūt sacerdotes ad nicanorē sup
plicantes 7 ostendentes holocausta q̄ offere
bant pro rege 7 irridēs spreuit eos 7 appo
nens manū capiti iurauit. Nisi tradit⁹ fue
rit mihi iudas cū rediero succendaz locum
istum. Et recessit nicanor a hierusalem 7 ve
nit in bethoron 7 suscepit exercitū syrię sibi
destinatum. Et exiit iudas cum tribus mi
libus post eū 7 cōmiserunt plius tertia die
mēsis adar 7 contrita sunt castra nicanor
et cecidit ipse primus 7 fugit exercitus eius
armis proiectis. Et egressi sunt de castellis
iudeę in circuitu 7 percusserunt eos vsq̄ ad
vnum. Et caput nicanoris amputantes 7
dexteram quā superbe extēderant suspende
runt ea contra hierlm 7 linguā ei⁹ minuta
tim incisam dederūt auib⁹ ad comedenduz
Et statuerūt diē illā solennem omnib⁹ an
nis. Et siluit tra iuda a plijs dies paucos.

De federe iudeorū cū romanis.

Capitulum VII.

Hinc audiuit

iudas nomen romanoꝝ 7 virtutes
eorum quas fecerant in orbe et quos vole
bant vel priuabant regno vel exaltabant 7
q̄ cum amicis optime conseruabant amici
cias 7 in omnibus istis nemo postulabat si
bi diadema. Et fece
rant sibi curiaz 7 ecc
r. consiliū agentes.
Et misit romam eu
ptolemium filium io
bannis 7 iasonem
filium eleazar. Qui
intranses curiā dixē

Respublica roma
noꝝ p̄us regib⁹ tra
ctabat q̄ p̄mu⁹ ro
mulus secundus re
mus postea per con
sules tertio p̄ impe
ratores quoz p̄m⁹

runt. Judas macha fuit iulius cesar.

be⁹ 7 fiēs ei⁹ 7 p̄pls in
deoz miserūt nos ad vos statuere vobiscū
societate 7 vt auferat̄ ab eis iugū grecoꝝ.
Placuitq̄ hmo romanis 7 scripserūt fedenis
formam 7 rescriptum in talibus eneis mise
runt in hierusalem vt esset ibi memoriale i
hunc moduz. Bene sit romanis et genti iu
deoz in mari 7 in terra. Et pax in eternū
Quod si institerit bellā romanis auxiliū
feret gens iudeoz nō accipiēs stipendia
a romanis. Idipsum faciēt romani iudeis
Lūc scripserūt romani ad demetriū. Qua
re grauasti iugum tuuz sup amicos nostros
7 socios iudeos. Si ergo iterū adierit nos
adūsū te faciem⁹ illis iudicium et pugna
bimus tecum terra mariq̄.

De morte iude. Capitulum VIII

Posterea cuz au

i
disset demetrius quia cecidit nica
nor cuz suis misit rursū in iudeam bachi
dem et alchimū 7 dextrum cornū cum il
lis 7 applicuerūt exercitū ad hierusalem.
Et surgētes abierunt in berea 7 iudas posu
it castra in laisa cū trib⁹ milibus electorum
Qui videntes multitudinē hostiuz timue
runt valde et subtraxerunt se de castris nec
remanserunt cum iuda nisi dccc viri. Sed
7 iudas corde dissolutus ē nam bellū per
urgebat eū nec habebat tēp⁹ p̄gregādi. Et
locuti sūt ad eū qui residuerant. Nō pote
rim⁹ cōtra eos s̄ liberem⁹ aīas nrās modo
7 reuertamur ad fratres nostros 7 tunc pu
gnabimus aduersus eos. Qui r̄ndit. Absit
istam rem facere vt fugiamus ab eis 7 sup
inducamus opprobriū glorię nostrę s̄ mo
riamur in virtute propter fratres nrōs. Et
congressi sūt cum hostibus et expugnabant
eorū dextrum. Qui autez in sinistro cornū
erant venerūt eis a tergo 7 ingrauatū est
p̄glūm et cecidit iudas 7 ceteri fugerunt.
Simon autē 7 ionathas fratres ei⁹ redimē
tes corp⁹ ei⁹ ab hostib⁹ tulerūt illud i modū.
Et sepelierūt i sepulcro patrū suoz. Et plā
xit eum populus terre planctu magno et e

merferunt iniqui in israel. et facta est fames magna et tradidit se bachidi omnis regio. Et elegit bachides impios viros. et constituit eos dominos regionis. Qui persequuntur amicos iude. et congregati sunt amici iude. eligentes ionatham in ducem sibi.

De ionatha. Capitulum. IX.

Surrexit iona

thas loco iude fratris sui. et querebat bachides eum occidere. Tunc ionathas cum suis fugit in desertum thecue. et misit fratrem suum iobannem ad nabutheros amicos suos. ut commodarent ei apparatus suos. qui erat preciosus. Et exiit filius camri. percussit iobanem. et tulit omnia que habebat. Post haec nuntiatus est ionathae et simoni fratri eius. quod filii cari facerent nuptias. et ducerent sponsam ex madaaba. et surrexerunt ad eos de insidiis et percusserunt multos in vindictam sanguinis fratris sui. et redierunt ad ripam iordanis. Et audiuit bachides et venit die sabbatorum in virtute magna. Et dixit ionathas ad suos: Ecce bellum ex adverso. a quo iordanis hinc et inde. et paludes et saltus. et non est locus divertendi. Clamate ergo in celum. et pugnemus. et commissum est bellum. Et ceciderunt ex parte bachidis mille viri. et reversus est bachides in fugam et reversus est in hierusalem. et edificavit in iudea civitates munitas. et posuit custodiam in eis. Et accepit filios principum regionis obsides. et posuit eos in arce hierusalem in custodia. Tunc precepit alchimus destrui muros domus sancte interioris. et destrui opera prophetarum. Tunc cepisset destruere. percussus est paralisi et mortuus est cum tormento magno. Tunc credidit bachides ad regem. et siluit terra iuda duobus annis. Post quos viri iniqui in israel redierunt bachidem in iudeam. Qui voluit comprehendere ionathan occulte sed non potuit nam innotuit consilium eius ionathae. Qui comprehendens. viros de his qui insidiabantur ei occidit eos. Et secessit ionathas cum suis in bethessi. que est in deserto. et confirmavit eam. Et ascendit bachides in virtute magna et obsedit bethessen. Et egressus ionathas reliquit simonem in civitate. et fecit sibi ionathas numerum. et percutiebat per noctem multos ho-

stius in tabernaculis eorum. Simon vero egressus de civitate succedit machinas. et pugnaverunt contra bachidem. et contritus est ab eis. Et iratus est bachides contra viros qui reducerant eum in iudeam. Et multos ex eis occidit. Quod audiens ionathas. misit ad eum legatos pacem componere cum eo. qui libenter accepit et iuravit se nihil mali facturum ionathae omnibus diebus vite sue. et reddidit ei captivitatem quam prius erat perdatum in terra iuda. et rediit in terram suam. Et cessavit gladius ex israel. et sedit ionathas in machinis iudicandi ibi populum. et exterminans impios ex israel.

De alexandro. Capitulum. X.

In tempore ascen

dit alexander filius antiochi epiphanes. et occupavit ptholomaidam. et regnavit in ea. Quod audientes demetrius congregavit exercitum. et misit ad ionatham ut secum faceret pacem. Et non cum alexandro. Insuper dedit ei potestatem congregandi exercitum. et obsides qui erant in arce iussit ei reddi. Et venit ionatham in hierusalem. et cepit innovare civitatem. munitiunt motum sion in circuitu. et fugerunt custodes quos posuerat bachides in iudea. Tamen in bethsura aliquid remanserunt. que erat eis ad refugium. Et audiuit alexander promissa que fecerat demetrius ionathae. et proelia et virtutes quas ipse fecerat et fratres eius. et scripsit ad ionathan dicens: Audivimus de te quod vir potens es et aptus ut sis amicus noster. et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tue. et ut amicus regis voceris. Et misit ei purpuram et coronam auream. et induit se ionathas stola sancta in die solenni scenophagie. et congregavit exercitum. et fecit arma copiosa. Quod audiens rex demetrius contristatus est.

Ab eo tempore ex quo antiochus epiphanes qui obses erat romae post mortem patris. fratre suo spreto demetrio. eius filio in regnum successit. contentio erat de regno inter successores fratrum illorum.

et remisit ad ionathan in hec verba. Mane te in amicia nostra. et nunc absoluo oēs iudeos a tributū. et potestatem arcis quę est in hierusalem do summo sacerdoti. et omnem animam iudeorum quę est in regno meo captiua reliquo liberam gratis. et quod oēs dies solēnes sint dies immunitatis et remissionis. et dies decreti circa illos. id est. tres ante solēnitatem. et tres post. Ptholomaidem et duas ciuitates confines eius do summo sacerdoti ad necessario sumptus sanctorum. et singulis annis. xv. milia siclorum argenti ad instauranda opa sanctorum. et ad innouandos muros in hierusalem. et in iudea sumptus dabunt de rationibus regis. Ionathas autem et populus non crediderunt ei. Et concupiscit eis in alexandro. et ferebant ei auxiliū omnibus diebus. Tunc congregauit rex alexander exercitum et mouit castra contra demetriū et fugit exercitus demetrii. et cecidit demetrius in illa die. Tunc misit alexander ad ptholomeū regem egypti dicens. Da mihi filiā tuā uxorem. Et acceperit ptholomeus. significans ut occurreret ei ptholomaidem. Et exiit ptholomeus de egypto et filia eius cleopatra. et occurrenti sibi alexandro in ptholomaidem dedit ei uxorem. Tunc alexander vocauit ad se ionathan. et veniens ionathas ptholomaidem inuenit gratiam in conspectu duorum regum. Et venerunt quidam pestilentes ex israel post eum. et accusabant. Sed non attendit ad eos rex. sed magnificabat ionatham et induit eum purpura et scilicet eum inter primos amicos. Sunt autem quattuor insignia regalia purpura fibula aurea. diadema et sceptrum et reuersus est ionathas in hierusalem cum gloria.

De demetrio cretetensi.

Capitulum. XI.

Est tres annos

venit demetrius filius demetrii a creta. Hic occiso patre in philo. fugit ad cretenses parentes maternos. Et resumptis viribus rediit in maritimam philisteorum et in syriam cheles. Et constituit apollonium ducem exercitus. qui perlocutus est ionatham in philo. Quia assumptis decem milibus egressus est de hierusalem. et ve-

niens ioppen. expulit inde apollonium. et obtinuit eam. Et ibat apollonius in acoth et insecutus est eum ionathas. et commiserunt prelium in campo. Et fugerunt equites apollonij in acoth. et intrauerunt fanum dagon. ut se tuerentur. Et succendit ionathas ciuitates et fanum. et eos qui erant in eo. et fuerunt de occisis in campo et successis in fano fere. viij. milia. Et transiit ionathas in ascalonem. et receperunt eum ascalonites in gloria. Et rediit ionathas in hierusalem. Et audiuit alexander rex virtutem eius. et addidit adhuc glorificare ionathan. et misit ei fibulam auream. que solet dari cognatis regum. et dedit ei acharon et oēs fines eius. Et cum vteretur ionathas duobus insignibus regis forte signus erat de renouatione regni iudeorum. Et ascendit alexander in superiores partes cilicie. Et egressus est rex egypti socer eius in virtute magna et querebat obtinere regnum alexandri in dolo. Et aperebant ei ciuitates et occurrebant ei. sic enim mandauit alexander. Et transiens in singulis ciuitatibus reliquebat custodias. Et ut appropinquabat acoth. ostenderunt ei templum dagon succensum. et cetera deuoluta. et eorum tumulos qui occisi fuerant. Et dicebant. Sic fecit ionathas ut inuidiam facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas ptholomeo in ioppem et salutauerunt se. Et abiit ionathas cum rege usque ad fluum eleutherum. et rediit in hierusalem. Tunc ptholomeus obtinisset ciuitates usque ad seleuciam maritimas. misit ad demetrium dicens. Veni componamus pactum. et dabo tibi filiam meam. Denitet enim me quod dederim illam alexandro. Et tollens filiam suam dedit eam demetrio. et recessit ab alexandro manifeste. Et intrauit ptholomeus antiochiam. et imposuit sibi duo diademata egypti et alie. Tunc alexander venit contra eum in prelium. et victus est a ptholomeo. et fugit in arabiam ad parentes maternos cum antioche filio suo. Rex autem arabum timens virtutem ptholomei occidit alexandrum. et reseruauit filium et misit caput alexandri ptholomeo qui gaudens est. Sed factum est ut tertia die more

ref. 7 regnavit demetrius in solio patrum suorum

In diebus illis expugnauit ionathas arcem que erat in hierusalem. 7 nunciauerunt herodemetrio quodam iniquo ex israel. Qui iratus venit pholomaidem. 7 scripsit ionathas ne obsideret arcem. sed occurreret ei festinato. Et elegit ionathas de senioribus israel. 7 dedit se periculo. Et accepit pecuniam multam 7 vestes. 7 abiit ad regem. 7 dantes ei munera inuenit gratiam in conspectu eius. Et licet multi accusarent eum. magnificauit eum rex in conspectu omnium. 7 statuit ei principatum sacerdotum. 7 quantum habuerat prius. Et vidit demetrius quod siluit terra in conspectu eius. 7 dimisit exercitum in loca sua. 7 retinuit secum exercitum peregrinum. et inimici erant ei omnes exercitus prius eius. Triphon autem erat quodam partium alexandri prius. qui videns quod omnes exercitus murmurabant contra demetrium. iuit in arabiam ut reduceret inde antiochum filium alexandri in terram patris sui. Eo tempore dum demetrius erat offensus suis misit ad eum ionathas ut eiceret eos qui erant in arce in hierusalem. 7 qui in presidibus erant quod impugnabant israel. Et rescripsit demetrius dicens. Hec 7 maiora faciam tibi cum fuerit oportunum. Nunc autem recte feceris. si miserum mihi viros in auxilium quod discessit exercitus meus a me. Et misit ei ionathas. iij. milia electorum in antiochia. 7 delectatus est rex in aduentu eorum. Et surrexerunt antiocheni. c. xx. milia. 7 volebant interficere regem. Et fugit rex in aulam. Et misit iudeos per civitatem. 7 occiderunt centum milia hominum. 7 liberauerunt regem. Residui vero civium dederunt dexteras regi. et fecerunt pacem. 7 glorificati sunt iudei. 7 redierunt in hierusalem. Et siluit terra in conspectu demetrii. et mentitus est omnia que dixerat ionathas. 7 recessit ab eo. 7 vexabat eum valde.

De antiocho adolescente.

Capitulum XII.

De tempore reuersus est trifon de arabia reducens antiochum adolescentem. et imposuit ei diadema. Et congregati sunt ad eum exercitus quos dispererat demetrius. 7 pugnaverunt contra demetrium. 7 fugit. Et obtinuerunt anti-

ochus 7 trifon antiochia. Et scripsit antiochus adolescens ionathas dicens. Constituo tibi sacerdotium. et constituo te super quattuor civitates ut sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea. dans ei potestatem bibendi in auro. 7 esse in purpura. 7 habere fibulam auream. Et simonem fratrem eius constituit ducem a terminibus tyri usque ad fines egypti. Et exiit ionathas. 7 pambalabat civitates. 7 venit ascalones. 7 occurrerunt ei honorifice. Ascotenses vero prius resistentes ei. postea dederunt ei dexteras. Et accepit obsides ex eis. Et misit eos in hierusalem. 7 pambulabat regiones usque in damascum. aggerum regni negocia. Et audiuit ionathas quia principes demetrii qui erant in cades galilee cum exercitu magno volebant eum remouere a negocio regni. Et occurrens illis. relinquens fratrem suum simonem intra provinciam. congressus est cum eis. et fugerunt omnes qui erant cum ionathas praeter duos. Et scidit ionathas vestimenta sua. et orauit. Et aggressus hostes conuertit eos in fugam. Et redierunt ad eum qui recesserant ab eo. 7 insecutus est hostes usque ad castra eorum qui erant in cades. et ceciderunt ex eis tria milia. Et rediit ionathas in hierusalem. et misit romam renouare cum eis amicitiam. Sparciatis quoque scripsit quos supra lacedemonios diximus dicens. Pridez scripsit nobis dari rex vester sub onia summo sacerdote iudeorum quod de genere abrae estis. 7 fratres nostri. 7 fecimus vobiscum fraternitatem. Extunc memores sumus vestri in sacrificiis et observationibus nostris sicut decet nos meminisse fratrum. et nunc misimus ad vos ut inouemus fraternitatem. Et respicerunt spciate. pecora nostra 7 possessio nostra vestra sint. 7 vestra nostra. 7 innouata est fraternitas. Et audiuit ionathas. quod iterum egressi sunt principes demetrii cum exercitu multo. superque prius. 7 egressus est aduersus eos. Qui cum audisset aduentum ionathas. nocte fugerunt relinquentes focos in castris. Et mane insecutus est eos ionathas. et non comprehendit. Transierant enim flumen eleuterum. et diuertit ionathas ad arabes qui dicuntur cabadei. et percussit eos. Simon autem in ioppen declinavit

Machabeorū I

Audierat enī q̄ vellēt p̄sidiū tradere ptibz demetrii: 7 posuit ibi custodes. 7 redijt ionathas ī hierlīm. 7 inuauit muros ī ea. 7 muniuit eā valde īter arcē 7 ciuitatez. vt eēt ciuitas singularī ī trā. 7 nec emāt nec vedāt. ī nō indigetēs bonis aliorū. Eo tēpe cogitauit trifon occidere antiochū adolefcētē. 7

In libro machabeorū ita. Et cōuocat se moribus ppli. cogitauit innouare muros 7 exaltare altitudinē magnā īter ciuitatē 7 arcē. vt separet eas a ciuitate. et esset singulariter.

7 īponere sibi diademā. s̄ timuit ionathan strenuū defensorē antiochi. Et elegit vt euz prius occideret. sc̄psit q̄ ionathę vt occurreret ei ī bethsan. Et venit ad eū ionathas cū milibz viroz. Vidēs q̄ trifon q̄ nō posset extēdere manū ī eū. honorauit eū dās ei munera. et p̄cipiēs exercitibz suis. vt obedi-rēt ei sic sibi. Et ait ionathę: Ut qd̄ vexasti pplm: Elige tibi paucos 7 veni mecū p̄tholomaidē. 7 tradā eā tibi. 7 reliq̄ p̄sidiā. 7 exercitū. 7 vniūsos mīsteriales regni. 7 redito Et credidit ei ionathas. 7 remisit in iudcā exercitum. 7 retinuit tñ tria milia. ex qb̄ dimisit in galileā duo milia. Et erāt mille cū eo. Lūq̄ ītrasset p̄tholomaidē ligauerūt eū ciues. 7 oēs q̄ erāt cū eo īterfecerūt. Et plāxit oīs terra iuda ionathan. estimās occisū esse. Et dixerūt gētes q̄ erant in circūitu iudcę: Nō habēt p̄ncipē. tollem⁹ de hoībz memoriā eoz. Et p̄gregauit trifon exercitū. vt veniret ī terrā iuda. 7 attereret eā. Timēs q̄ ppl̄s ascendit ī hierlīm. et ait simoni: Tu es dux noster loco iudcę 7 ionathę fratris tui.

De simone. Capituluz. XIII

Accelerauit si

mon p̄sumare muros hierlīm. 7 misit exercitū ī ioppen. Cognoscēs aut trifon: q̄ surrexit simon loco ionathę. misit ad euz legatos dicēs: Pro argēto qd̄ debebat ionathas frater tu⁹. in ratiōe regl̄ detinui⁹ eū. Et nūc mitte argēti talēta. c. 7 duos filios ei⁹ obsides. 7 remitem⁹ eū. Lūq̄ cognos-

ceret simon volū ei⁹. misit tñ argētū 7 pue-ros. ne murmuraret ppl̄s dicēs: nō redemit frēm volēs regnare. Et mētī⁹ ē trifon et intrauit regionē. vt p̄tereret eā. Et cū appropinq̄sset baschama. vidēs q̄ nō p̄ficeret. io-nathan ibi occidit 7 filios ei⁹. 7 redijt ī trāz suā. Et misit simon 7 accepit ossa ionathę. 7 sepeliuit eū in nodin. Et statuit. vij. piramides patri 7 matri. 7 q̄ttuoz fratribz et sibi. 7 circū posuit colūnas magnas. 7 sculpsit in eis arma 7 naues ad memoriaz eternam. Trifon aut cū iter faceret cū antiocho adolefcēte. dolo occidit eū. 7 regnauit p̄ eo in asia. Tūc edificauit simon p̄sidiā in iudcā 7 misit ad demetriū. vt faceret pacē cū eo. et mittēs munera rogauit vt faceret remissionē regionī. Et sc̄psit demetri⁹ dicēs: Munera suscepim⁹. 7 pacē faciam⁹ vobiscum magnā remittētes ignorātiās 7 peccata vsq̄ ī hodiernū diē. 7 nūc absolui⁹ vos ab oī tributo. Et ablatū ē iugū gentiū ab isrl̄. Et extūc cepit scribere ppl̄s isrl̄ ī tabulis 7 gestis publicis annotationes t̄pis in hūc moduz Anno p̄mo sub simone summo sacerdote. magno duce 7 p̄ncipe iudcęoz. Tūc descēdit simon in gaçam. 7 obsedit eam. 7 eiecit idolatras 7 idola de ciuitate. et mundauit edes. 7 collocauit ī ea viros q̄ legē facerent 7 muniuit eā. 7 fecit sibi habitationē. 7 obsedit eos q̄ erant ī arce hierlīm. Et clamauerunt ad simonez. vt acciperēt dextrās. 7 dedit illis. 7 eiecit eos inde. et mundauit arcē a cōtaminationibz. 7 ītrauit eā cū musicis instrumētis. hymnis 7 ramis palmarū. statuens vt oībus annis

ageret⁹ b̄ dies cuz leticia. Et vidit simō iohānez filiū suū q̄ vir eēt p̄clj. Et posuit euz sub se ducē 7 dedit ei gaçam ad habitādū. Tūc cōgregauit rex demetri⁹ exercitum 7 ītrauit mediā ad cōtra-hēda sibi auxilia vt

Et sic tria festa legi⁹ in libro machabeoz Primū festū mūdatiōnis templi d̄ quo supra capitulo. Lotiens igit victis. Secunduz fuit occisoni canore. de q̄ supra. c. Eo tpe. Tertiu3 habes hic. nullū tñ hōrū legale fuit.

expugnaret trifonē. Sed arfaces rex psidis
 7 medic misit vnus de pncipibz suis q̄ p̄cul
 sit castra demetrii. 7 cōbrehēdit euz vinū. et
 posuit eū arfaces ī custodiaz. Et siluit terra
 iuda ī diebz simonis q̄ fec̄ sibi ioppen ī por
 tū. 7 itroitu in insulis maris. Et dilatauit fi
 nes gētis suę. 7 abstulit imūdiciam. 7 sedit
 vnusq̄sq̄ sub vita sua 7 s̄ ficu sua nec erat
 q̄ eos terreret. Et misit simō ad sparcias
 ad inouandā fraternitatē. Romanis q̄ mi
 sit clypeū aureū m̄narū mille. et statuerūt ei
 romani libertatē. 7 sc̄pserūt ī tabulis greis fē
 dus. q̄ posite sūt in titulis ī monte sion.
De antiocho demetrii filio.

Capitulum. XIII.

D tēpore exiuit

antioch⁹ fili⁹ demetrii ī terrā patz
 suoz 7 p̄uenerunt ad eum oīs exercit⁹ ita vt
 pauci essent cū trifone. Et sc̄psit antioch⁹ si
 moni 7 gēti iudeoz dicēs: Statuo vobis
 oīa q̄cūq̄ remiserūt vob reges añ me. 7 p̄
 mitto vob facere p̄cussuras ppriū nūmisma
 tis ī regione vestra. Cūq̄ obtinero regnū
 magnificabo gentē v̄raz 7 tēplum ī glia ma
 gna. Porro trifon fugiēs antiochū p̄ ma
 ritima. recepit se ī dorā. Et insecut⁹ ē eū an
 tioch⁹. 7 obsedit ciuitatez terra 7 mari. Eo
 tpe luci⁹ cōsul romanoz sc̄psit regibz 7 regi
 onibz in oriēte. ne inferrēt mala iudcis ami
 cis suis. nec opē ferrēt inferētibz. s̄ si q̄ pesti
 lētes ex iudcis p̄fugerent ad eos traderent
 eos simoni pncipi sacerdotū. vt vindicaret
 ī eos s̄m legē suā. Antioch⁹ aut rex obsedit
 dorā sc̄do. 7 p̄clusit trifonē ne p̄cederet. Et
 misit ei simon duo milia viroz in auxiliū 7
 argētū 7 aurū et vasa copiosa. Qui noluit
 ea accipere. s̄ fregit pactū qd̄ fecerat cū eo. 7
 misit ad eū athenobiū. mandās ei vt redde
 ret ei arcē q̄ ē in hierlm. 7 ioppen 7 gaçam. 7
 tributa locoꝝ quibz dñatus fuerat. alioqn̄
 veniret 7 expugnaret eū. Et vidit athenobi
 us ī hierlm gliaz simonis 7 aparatū copi
 osū. 7 affluētā ī auro 7 argēto. 7 obstupuit
 Et m̄dit simon: Terrā alienā nō sūpsim⁹.
 s̄ hereditatez patrū n̄roz q̄ iniuste ab ini

micis n̄ris aliq̄ tpe possessa ē. Et redijt athe
 nobi⁹ ad regē. 7 renūciauit ei verba simōis
 7 gliaz ei⁹. Et irat⁹ ē rex ira magna. Porro
 trifon fugit nauigio ī orthosioda. Rex autē
 p̄sequēs trifonē p̄stituit cendebēū ducē ma
 ritimū. 7 reliqt̄ ei exercitum vt pugnaret iu
 dam. Et edificauit cendebē⁹ cedronē. collo
 cās ī ea milites. vt vastaret fines iudeę. Qd̄
 cū accepisset simō vocauit duos filios suos
 seniores iudā 7 iohānez. Et ait illis: Ego 7
 frēs mei expugnauim⁹ hostes isrl̄ ab adole
 scētia vsq̄ ī hūc diē. Nūc aut̄ senui s̄ estote
 loco mei. 7 pugnate p̄ gēte v̄ra. Auxiliū v̄o
 d̄ celo vobiscū sit. Et dedit illis. xx. milia pu
 gnatoꝝ 7 equites. Et p̄fecti sūt adūsus cen
 debēū. Et erat flumi⁹ torres iter eos 7 timuit
 ppl̄s trāsire. 7 trāsiiit iohannes p̄mus 7 se
 cuti sūt eū oēs. Et insonuerūt sacris tubis.
 7 p̄susus ē in fugā cendebē⁹ 7 castra ei⁹ 7 ceci
 derūt ex eis multi vulnerati. Vulnerat⁹ ē et
 iudas frater iohānez. 7 insecut⁹ est iohānez
 fugiētes vsq̄ cedronē. 7 ceciderūt ex eis duo
 milia viroz redierūtq̄ filij simonis ī pace.
De morte simonis. Capitu. XV.

Dno ptholo^{me⁹}

p abobi cōstitut⁹ erat dux in campo
 hiericho. Erat enī gener sūmi sacerdotis. et
 habebat argentū 7 aurū multū. Et eleuatus
 ē cor eius. 7 volebat obtinere regionē. 7 co
 gitabat dolū aduersus simonē 7 filios eius
 vt tolleret eos. Simon aut̄ p̄ambulabat ci
 uitates regionis. gerens sollicitudinē earū.
 Et descēdit ī hiericho cū iuda 7 mathathia
 filijs ei⁹. Et suscepit eos ptholome⁹ in mu
 nitiūculā quā edificauerat ī dolo. Iet fec̄ eis
 cōuiniū magnū 7 abscondit ibi viros. 7 itra
 uit cōuiniū cū armatis. 7 occidit simonem et
 duos fili⁹. 7 reddidit mala p̄ tonis. Quaz 7
 vxorem simonis cū duobz filijs ei⁹ minori
 bus in gulauit. alias vinculauit. Et sc̄psit
 antiocho regi vt mitteret ei exercitū ī auxili
 um. 7 traderet ei regionē 7 ciuitates 7 tribu
 ta. Misit q̄ nūcios ad tribunos. vt venirēt
 ad se. 7 daret eis argentū 7 aurū 7 dona ali
 osq̄ misit occupare hierusalē 7 mōtez tēpli.

Porro alios misit in gacā. vt interficerent iobānē. s̄ p̄currēs q̄dā in gacā. nūciauit iobāni q̄ facta fuerant. Et ip̄e festinauit occu-
pare hierl̄m. 7 occidit eos q̄ venerāt eū per-
tere. Et fact⁹ ē p̄nceps sacerdotum post pa-
trem suum.

**Sequuntur tituli capitulorum in hi-
storia machabeorum libri secundi.**

Recapitulatio.	capi. j.
De cōmendatiōe iobānis hircani.	ca. ij.
De institutione xenodochiorū et de morte iohannis.	ca. iij.
De restitutione regni iudeorum per aristobolum.	ca. iij.
De nece antigoni.	ca. v.
De tyrannide regis alexandri.	ca. vj.
De regno alexandri 7 de filiis eius hircano 7 aristobolo.	ca. vij.
De multiplici discordia fratrum.	ca. viij.
Quod pompeius hierusalem sibi traditā templū expugnauit.	ca. ix.
De diuisione iudee in p̄tharchias.	ca. x.
De fuga aristoboli 7 iterata ei⁹ captiuitate capitulum. xi.	
De reditu aristoboli in syriam 7 eius morte capitulum. xij.	
Quod antipater trāsiiuit in gr̄as cesaris.	ca. xij.
Quod antipater procurator indee creatus est.	capitulum. xiiij.
Quod herodes factus est p̄ses galilee 7 princeps militie regis syrie.	ca. xv.
De morte iulij cesaris 7 signis.	ca. xvj.
Quod herodes adhesit cassio.	ca. xvij.
De nece antipatri vindicata per herodem.	capitulum. xvij.
De vxorib⁹ herodis 7 liberis eius.	ca. xix.
Quod herodes 7 phasel⁹ tetrarche iudee facti sunt ab antonio.	ca. xx.
Quod herodes rex iudee creat⁹ ē ramae.	ca. xxj.
Quod herodes pulso antigono posit⁹ ē in thoro regni in hierusalem.	ca. xxij.
De morte mariānes dolo salome.	ca. xxij.
Quod augustus addidit regno herodis traconitidem 7 ituream.	ca. xxij.
De herodianis.	ca. xxv.
De offensa herodis in filios.	ca. xxvj.

Prefatio in historiaz secūdi libri machabeorum.

Eiusdem li

Ster machabeoz nō est hi-
storie p̄secutio. s̄ p̄secute
recapitulatio. Est enī epla
quaz sc̄psit iudas macha-
be⁹ 7 senat⁹ iudeoz hierosolymite dispersi-
oni iudeoz q̄ exulabat in diuersis regioni-
bus oriētis. 7 maxie in egypto. ī q̄ insinua-
uerūt eis duas a se solēnitates nouiter insti-
tutas. hortātes vt eas susciperent 7 solēnica-
rēt q̄t ānis. Unā de purificatiōe tēpli quā
fecerāt vicesima q̄nta die mēsis casleu. post
tres ānos pollutiois facte ab antiocho. Al-
terā quā instituerat. xij. die mēsis adar. q̄d
est marcij. q̄ dicebat voce syriaca p̄die mar-
dochei. diē sc̄z quā instituerāt p̄ incredibili
victoria quā habue-
rūt īterfecto nicano

re cui⁹ caput et ma-
nū s̄ tēpluz suspēsa
p̄dixim⁹. Nihilomi-
nus hortātes vt so-
lennē agerēt diē sce-
noplegie. et diem
ignis q̄ datus ē de
crassa aqua q̄n nee-
mias obtulit sacrifi-
cia. In hoc aut loco
hui⁹ eplē legit hier-
emias abscondisse
arcā 7 altare incēsi ī
spelūcaz mōtis in q̄

Judei duce mardo-
cheo solennitatē. xij.
die eiusdē mensis in-
stituerunt in memo-
riam ei⁹. qz victoriā
de inimicis eozuz ha-
buerūt. xij. die eiusdē
mēsis q̄n hos occide-
rūt p̄ puincias vsqz
ad. lxxv. milia. licētia
eis data ab assuero
sicut habes supra in
libro hester circa fi-
nem eiusdem.

moyses ascēdit. 7 vidit dei hereditatez. Et
accesserūt quidā qui sequebant hieremias
vt notarēt sibi locū. 7 nō potuerūt inuenire
Quos culpans hieremias dixit. Ignotus
erit locus. donec p̄greget deus cōgregatio-
nem ppli. 7 p̄pitius fiat. 7 tūc ostēdet dñs h̄.
7 apparebit maiestas dñi 7 nubes sic in die-
bus moysi. 7 sicut cū salomon fecit vt locus
sanctificaret magno deo. Quod ḡ sup̄ dixim⁹
epiphaniū dixisse hieremiā aliter de mani-
festatiōe arce. fortasse mysticū fuit. Ne aut

hierosolymite videret sine causa has instituisse solennitates. recapitulauerunt in epistola bella que fecerant contra hostes. que frequenter ebullierant de perfide. Et quod liberati erant a deo in manu forti. et signis et prodigijs innumerabilibus. In hac autem recapitulatioe apposita sunt quedam que in predicta non leguntur historia. que que iam supra posuimus. suppressa vero ibi nunc supplebimus. Forma vero epistole hec est. Populus qui est hierosolymis et in iudea. senatusque et iudas aristotolo magistro ptolomei regis que est de genere christorum sacerdotum et his que in egypto sunt iudeis salutem et sanitatem. Benefaciat vobis deus. et det vobis cor omnibus. ut colatis eum et faciatis eius voluntatem. Adaperiat cor vestrum in lege sua. et in preceptis suis. et faciat pacem. Exaudiat orationes vestras et reconciliet vobis. nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hec sumus orantes pro vobis. De magnis autem periculis a deo liberati magnifice gratias agamus ipsi et cetera que sequuntur. Pericula vero sua et liberationes a deo factas enumerare ceperunt. a morte antiochi magni et a filio eius seleuco. Qui cum prius templum honoraret et de redditibus suis prestaret sumptus ad misterium sacrificiorum. ad suggestionem simonis de tribu beniamin. que erat prepositus templi. et inuidebat onie. misit eliodorum ad spoliandum commune erarium. quod dixit non pertinere ad rationem sacrificiorum. Erant eque hec congregata ad victualia viduarum et pupillarum. et pleraque erant deposita diuitum. Terminauerunt autem persecutionem huius epistole in morte nicanois in hunc modum. Igitur his erga nicanois gestis. ex illis temporibus ab hebreis ciuitate prepressa vel possessa. Ego que in his finem faciam sermonis. Et si quidem bene et ut historie competit hec et ipse velim. Si autem minus digne procedendum est mihi. Sicut enim vinum semper bibere aut semper aquam contrarium est. alternis autem uti delectabile. ita legentibus si semper exactus sit sermo non erit gratus. Hic ergo erit consummatus.

Recapitulatio. Capitulum. I.

Pro quedam su

peraddita in hac epistolari recapitulatione summatim tangere curabimus. Sane

in prophanatione antiochi cum cogere iudei a patris legibus recedere. due mulieres delatę sunt natos suos circumcidisse. que infantibus ad vbera suspensis cum publice per ciuitatem circumduxissent carnifices per muros precipitauerunt. Eleazar vero de primoribus scribarum. et vir etate puerus. aperto ore hians compellebant suillas carnes sacrificij manducare. Quidam vero veteris amici eius carnes licitas secreto afferentes. rogabant ut simularet se ad imperium regis manducare. quod renuens aiebat. Adolescentibus exemplum forte malum derelinqua et plagis promptę memorię mortis sue et exemplum virtutis reliquit. Contigit autem et virum freres vna cum matre comprehensos compelli a rege ad esum porcinę carnis. quibus reuertentibus insit rex coram eis sartagine et ollas que eas succedi. et primogenito linguam amputari cuius cute capitis abstracta. et summitate manuum

et pedum preclara. coram matre et fratribus missus in sartagine torquebatur. In eodem modo singuli fratrum secundum ordinem geniture torquebantur. premissa tamen unicuique exhortatione ut regi obediret et viueret. Supermodum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna. singulos hortabatur patria voce et femineę cogitationi masculinum animum inferens. dixit ad eos. Nescio quid in utero meo apparuisti. nec enim ego spiritum et animam donavi vobis nec vitam et singulorum membra non ego ipsa compegi. hec que formauit vos spiritumque vobis iteque cum matre reddet et vitam. sicut nunc

Rome martyr ad quatuor extendit. Dicit martyr que per probationem legis dei moritur ut machabei. Dicit etiam martyr que per veritatem predicationis moritur ut hieremias. et alij prophete. Dicit idem martyr qui loco ipsius christi moritur ut infantes. Dicit et martyr que per confessionem fidei et passionis christi moritur. ut petrus et paulus. Et isti proprie dicuntur martyres. id est testes passionis christi. Quorum festum facit ecclesia. cum nulli veteris testamenti martyris festum agat nisi virum machabeorum. Que rorum que festum agit ecclesia. licet ad inferos descenderint. Unde et eorum festo canticum leti

*forma epistola
iudei machabei
iudeis misse*

vosmetipsos despi-
 citis propter legem eius.
 Quia ad hunc adole-
 scētiorem superesset sua.
 debat rex matri. ut
 adolescēti fieret in sa-
 lute. Quia promissit
 se suam suram filio. in-
 clinata ad illum pa-
 tria voce dixit: Fili
 miserere mei. dignus
 fratribus tuis effectus
 suscipe mortem. ut in il-
 la miseratione cum
 fratribus tuis te reci-
 piat. Tunc rex indigne
 ferens se derisum. in
 hunc crudeliter super omnes desivit. Nouissime
 autem et post filios mater defuncta est. Pro hac
 tanti prerogatiua martyrii asserunt plurimi de
 his. vii. fratribus ecclesiam solenniter. Addit quod
 in eadem epistola. quod cum iudas aduersus timotheum
 dimicaret. apparuerunt aduersarij de celo
 viri. v. in equis ducatum iudeis prestantes. e quibus
 duo machabeum medium habentes. armis
 circumseptum preseruabant. in aduersarios autem tela
 et fulmina iacebant. Nec multo post tempore. cum
 egredere iudas a hierosolymis. ut dimica-
 ret aduersus lissiam. apparuit precedens eos eques
 in veste candida armis aureis hastam vibrans.
 Addit quod quod ioppite rogauerunt iudeos secum
 habitates ascendere scaphas quas pauperat in
 die festo ad colludendum. Cumque in altum processis-
 sent. submerserunt ex eis non minus ducentos.
 Quomodo iudas in nocte superueniens portum
 succendit. et scaphas exussit refugos ab igne
 gladio peremit. Jam nitis quod nocte superuenit
 et portum cum nauibus succedit. ita ut lumine ignis
 appareret hierosolymis stadys. cc. xl. Addit
 quod quod proelio commisso apud iamnia plures pro-
 strati sunt de iudeis. Et venit iudas cum suis
 ut corpora prostratorum tollerent. et in sepulcris po-
 nerent paternis Inuenerunt autem sub tunicis in-
 terfectorum de donarijs idolorum que apud iam-
 niam fuerunt. Quibus manifestum est. ob hanc cau-
 sam eos corripisse. Et benedixerunt iustum dei in

cie subterit. Si obij-
 ciat de iohanne bapti-
 sta dicimus. quod passio-
 nis eius festum non agimus
 sed natiuitatis que fu-
 it figura natiuitatis
 christi Festum ergo decol-
 lationis eius non est festum
 passionis. presertim
 cum ipse circa pascha de-
 collatus fuerit. sed tem-
 tali caput eius inuentum
 fuerat. Alij tradunt
 duas esse dictiones
 eo quod tali tempore collata
 sint ossa eius.

dicitur quod occulta fecerat manifesta. et in preces
 conuersi rogauerunt deum. ut delictum eorum obli-
 teraret. At uero vir fortissimus iudas collati-
 one facta a suis. xij. milia dragmas argenti
 misit hierosolymis offerre ea ibi pro peccatis
 mortuorum vel delicto illorum in sacrificium. Addi-
 tur quod quod cum sceleratissimus nicanor persequeretur
 iudam post fedus cum eo initum. et postea fractus
 comperit iudam esse in locis samarie. et disposuit
 bellum committere cum eo in die sabbati. Iudei
 uero qui sequebantur nicanorem pro necessitate di-
 xerunt ei. ut honorem daret diei sanctificationis
 et deo qui uniuersa conspiciunt. At ille qui sinit ab eis
 Si potes es in celo. qui imperauit agi die sab-
 batorum. Et dixerunt: Est deus vnus in celo potes
 qui iussit agi die. vii. At ille ait: Et ego potes
 sum super terram. qui impero sumi arma et negocia
 regis impleri. Machabeus autem cum pauci essent
 cum eo. formidantes impetum nicanoris et mul-
 titudinem singulos illorum iudeorum armavit in
 clypei et haste munitione. sed sermonibus optimis
 et exhortationibus. presertim exposito eis som-
 nio quod in eadem nocte viderat in hunc modum.
 Viderat omniam summum sacerdotem. qui a puero in
 virtutibus exercitatus fuerat manus prestantem
 et orantem pro populo iudeorum. Postquam apparuisse
 et alium virum etate et
 gloria mirabili circa
 illum. et omne dixisse.
 Hic est amator populi
 israel. et qui multum orat
 pro populo. et ciuitate sa-
 cta. hieremias propheta
 dei. Extendisse autem
 hieremiam dextram et
 dedisse iudei gladium
 aureum. et dicente. Accipe sanctum gladium munus
 missum a deo qui deiciet aduersarios populi mei
 israel. Quia visione confortati qui erant cum iuda im-
 petum fecerant in hostes. et prostrauerunt ex eis non
 minus quod xxx. milia. nicanore cum eis interfecto
 et redierunt hierosolymam benedicentes deum. et ca-
 put nicanoris et manus cum humero abscisam
 in templum suspenderunt. Itaque omnes communi con-
 silio decreuerunt nullo modo diem istum absque
 celebritate preterire. Hic terminatur epistola iudei

Hinc habes autori-
 tate quod aias sanctorum
 efflagitare debemus
 quod pro nobis orent et inter-
 cedant pro quod profuturum
 iudei qui negant alicuius
 sanctorum auxilium
 deprecandum.

ad dispersionē iudeorū. Terminata igit̃ epi-
stolari recapitulatiōe ad p̃secutionez histo-
rię reuertamur de iohanne filio simonis p̃-
sequentes.

De cōmendatiōe iohannis hircani. Capitulum. II.

Mortuo simone

q̃ ultim⁹ q̃nq̃ filiorū mathathie a
samonei dux ⁊ sacerdos fuerat ī iudea. suc-
cessit ei fili⁹ ei⁹ iohānes. cognomine hircanus
a venictis hircanis. quē ioseph⁹ ī tribu
cōmēdat. ī religiōe sacerdotij. ī strenuitate
ducat⁹. ⁊ q̃ vir p̃pha erat. Qui īsecutus ē
ptholomeū. q̃ p̃ez ei⁹ dolo interfecerat. ma-
trēq̃ ei⁹ cū duob⁹ puulis tenebat in vincu-
lis. ⁊ p̃fugerat ad opidū vltra hierichonta
q̃d agon vocabat̃. Obsesso q̃dē opido. cuz
iohānes acri⁹ insitebat. ptholome⁹ matres
iohānis ⁊ fr̃es sup̃ muros vsq̃ ad sāguinis
effusionē cedebat factusq̃ pietate iohānes
ab impugnatione se tēperabat. Matre tñ cla-
māte ne p̃ se lineret scel⁹ ptholomei inultus.
Mortē enī suam sic iudicaret ī mortalitate
meliorē. Ob h̃ diuti⁹ tracta obsidione septi-
mus aduenit ān⁹ feriat⁹ a iudeis. Recessitq̃
ab obsidione iohānes. ptholome⁹ hō m̃re
ipsi⁹ ⁊ fr̃ib⁹ occisis p̃fugit ad cenonē philar-
delphie tyrannū. q̃ cotila cognoīabat.

De institutiōe xenodochiorū. et
de morte iohānis. Capitulum. III.

Est hoc antio-

chus p̃otic⁹ rex syrię obsedit hieru-
salē. Quāobzē aparuit hircanus duos de
vij. loculis circūstātib⁹ sepulcrū dauid. et
sustulit ex eis pl⁹ q̃ tria milia talētoꝝ. dedit
q̃ trecēta talēta antiocho. vt ab obsidione
recederet. ⁊ vt placaret murmur ppli d̃ aper-
tione sepulcri. de reliq̃ pecunia p̃m⁹ instituit
xenodochia pauperū ī hierl̃m Samariā ca-
ptā solo equauit. quaz post herodes instau-
rās sebastem dixit. Mortu⁹ est āt iohes. xxx
trib⁹ annis reb⁹ optime amministratis reli-
ctis q̃nq̃ filijs Aristobolo p̃mogenito ⁊ an-
tigono cū tribus minorib⁹. Cūq̃ null⁹ eorū

ad regendū pplm̃ sufficeret. vxorē suā diser-
tissimā iudeę p̃fecit ⁊ filijs.

De restitutione regni iudeorum
per aristobolū. Capitulum. IIII.

Aristobolus ve-

ro impatiens domini materni. ma-
trē cū trib⁹ fratrib⁹ minorib⁹ vinculauit in
carcerē. ⁊ antigonū quē diligebat scd̃z a se
p̃stituit. Imposuitq̃ sibi diademā. ⁊ restitu-
tū ē regnū iudeę. Fluxerant aut̃ a sedechia
sb̃ q̃ regnū fuerat interruptū. āni q̃dringēti
septuaginta q̃nq̃. ⁊ mēses tres. vel a reditu
de captiuitate babylonis. Cū sepe legitur
itermissum fuisse regnū. vsq̃ ad hircanū et
aristobolū intrāsitue. i. vsq̃ ad aristobolū
hircani. Nec tñ regnauit aristobol⁹ nisi per
annū. eo q̃ matrē fame peremerat in vincu-
lis. Cūq̃ egrotaret aristobol⁹ ī turre. q̃ post
ab herode dicta ē antonia. redibat antigo-
nus de galilea. in q̃ multa p̃clare fecerat. in-
dūt⁹ nouis armis ⁊ decētib⁹. Cūq̃ ingrede-
ret hierl̃m in diebus scenophęgiarū ob ho-
norē fratris. ⁊ vt ostētaret decorē armorum
p̃plo. armatus intrauit. Qd̃ vidētes emuli
ipsi⁹. ⁊ maxime vxor fratris q̃ oculos ī eum
iniecerat. h̃ ipse ei assensum non p̃bebat ac-
cusabant eū dicentes aristobolo: frater tu⁹
audiēs te egrotantē in manu forti et arma-
ta intrauit vt te perimat ⁊ regnet. Qd̃ ita p̃-
bare potes. Iube euz venire ad te. si venerit
armat⁹. sup̃ his q̃ dicim⁹ cert⁹ esto. Posui.
g̃ ad suggestiōē vxoris. Aristobolus arma-
tos in subterraneo q̃ p̃rgus stratonis dice-
bat. p̃ quē antigon⁹ trāsitū factur⁹ erat. q̃ si
veniret armat⁹ eū īterficerēt. Et aduocans
fratrē aristobol⁹ p̃cepit nuncio vt diceret ei
ne veniret armat⁹. S; regina corrupit nun-
ciū muneribus. vt diceret ei q̃ cū armis de-
scenderet. Affectaret enī eum rex videre ī ar-
morū decorē.

De nece antigoni. Capitulum. V.

Rat aut̃ eo tem-

pore in hierl̃m genitaliac⁹ q̃dam
indas noīe. d̃ heresi esseorū q̃ p̃stellatiōez

indicavit de natiuitate pueroꝝ. q̄ scholasti-
cis suis arte sua p̄dixerat de morte antigoni
7 diē 7 locū. Is cū vidisset antigonū ī ar-
mis gloriātē exclamauit. **Papē** Nūc mihi
pulchrū ē mori. q̄n̄ ante me veritas interit
meaꝝ p̄dictionū aliq̄d mēdaciū dephēn-
sū ē. **Quit** antigon⁹ iste q̄ hodie moriturus
erat ī pirgo stratonis. **Loc⁹** aut̄ ille ab hinc
sexētis stadīis distat. hōꝝ vero diei sūt q̄t-
tuor. **Lūq̄** sic euilaret senex. paulopost oc-
cīsus ē antigon⁹. cū armat⁹ descēderet p̄ pir-
gū stratonis seq̄ locōꝝ equiuocatiōe senex
agnouit fuisse deceptū. **Audiēs** aut̄ rex mor-
tem fratris indoluit. adeoq̄ morib⁹ inualu-
it. vt sanguinē laceratis viscerib⁹ euomeret.
Quē vn⁹ de seruilis huic officio destinatus
foras efferens vbi antigon⁹ occīsus fuerat.
casu effudit sup̄ adhuc extātes cruoris ma-
culas. **Qd̄** vidēs ppl̄s exclamauit. asserens
nutū dei in occīsi vltionē. sanguinē libatū
occīsoꝝ. **Lūq̄** causam clamoris rex scisci-
taret. nullusq̄ ei auderet p̄dere. tādē minā-
ti p̄ taciturnitate. suppliciuū verū qd̄ erat ei ī-
dicauerūt. **Et** ingemiscēs ait. **Fas** non erat
vt dei lumē scelera mea laterēt. quatenus o
corp⁹ improbū matri fratriq̄ aiām dāna-
tam detinebis. **Atinā** nō paulatim eis san-
guinem meū libem. s̄ totum simul accipiāt.
Et his dictis expirauit.

De tyrannide regis alexandri.
Capitulum. VI.

De mortuo vr

q̄ or ei⁹. qz̄ plem ex ea nō suscepit
frēs viri soluit a vinculis maiorē natu ale-
xandri regē p̄stitūēs. qui cognominat⁹ est
iamnē. q̄ etiā modestia p̄stare videbatur.
Qui fratrē scd̄z̄ interfecit. qz̄ ad regnū aspi-
rare videbat. tertiuū secū viuere coegit p̄ua-
tim. duxitq̄ vxorē noīe alexandrā. q̄ 7 salo-
ma dictā ē. **Hic** adeo nequissimus fuit q̄ ī
vij. ānis circiter q̄nq̄ginta q̄nq̄ milia senio-
rū interfecit. qz̄ facinora ei⁹ detestabāt. **Lū-**
q̄ offensus esset p̄plo munīuit sibi palatiū
ī turri. q̄ batis dicebat. sup̄ quā postea am-
mirat⁹ ē titus. qd̄ eā iudēi deseruerāt. cum

defendi p̄sset a duob⁹ ab omni viuentē.
Adeo aut̄ offensus erat iudēis. vt semel p̄-
cūctanti ei. q̄ nā pacto eos sedare p̄sset. re-
sponderūt si moreret. **Ob** h̄ ī plateis hieru-
salē suspendit octingentos viros vxoratos.
vxoresq̄ eoꝝ 7 liberos necauit. **Lūq̄** quie-
uisset a p̄līs. 7 q̄rtanis fatigaret. morib⁹ ex
ocio natū putās intēpestiuis laborib⁹ mili-
tię se reddidit. 7 xxxvij. regni sui anno mor-
tu⁹ ē. duos relinquēs filios. hircanum 7 ari-
stobolū. **Sciēs**q̄ filios p̄ patre iudēis odio-
sos. regnūz̄ reliquit vxori. **Quē** sibi sub vi-
ro beniuolentiā ppl̄i sepe cōparauerat tyrā-
nidi ipsius sepius resistens. etiaz̄ simulatā
religionē ī habitu p̄ferebat.

De regno alexandri et d̄ filijs eius
hircano et aristobolo. Capitulum. VII

De duz regna

q̄ ret hircanū p̄mogenitū p̄ōtificem
declarauit. eū futurū regē indicās. qz̄ mode-
stus erat. minorē vero aristobolū eo. q̄ feruē-
tis animi videretur. p̄tatiū viuere coegit.
Et tpe orta ē ī iudēa hēresis phariseoꝝ.
de q̄b⁹ post cū sectis alijs explicabit. quoz̄
p̄silio vtebat ī oīb⁹

alexandra. ita vt eoꝝ
consilio optimates
q̄sq̄ iudēoꝝ aut
exilio dānaret aut
iterficeret. **Deniq̄**
diogenē q̄ alexandro
amicissim⁹ fuerat oc-
cidit. **Alienigenaz̄**
qd̄ duos sibi p̄fla-
uerat exercitus. vt ī
iudēos tuti⁹ deba-
charēt. **Proinde**
multi ad aristobolū

His tēpib⁹ iugurta
p̄tra romanos dimi-
cans. a mario et silla
capt⁹ est. **Rome** ars
retorica cepit habe-
ri edocta a plotio
gallo. **Lucreti⁹** pocu-
lo amatoꝝio ī furoꝝe
versus p̄ itērualla ī
sanie aliq̄s liberos cō-
scripsit. tandem iter-
fecit se.

p̄fugerāt. vt ei⁹ patrociniō tuerent. **Nono**
aut̄ regni sui anno egrotauit alexandra 7 ari-
stobolus collecta plurimoz̄ manu post ma-
trē se regnaturū declarauit. **Ob** h̄ miserata
quērelās hircani mater p̄iugē aristoboli cū
filijs ī custodia recludēs. obsides accepit
ne regnū sibi aristobolus vsurparet.

De multiplici discordia fratrum Capitulum. VIII.

A mortua ari-

stobolus collecto exercitu contra fratrem movit arma. Cumque egressi essent fratres in campis hierichontinis. victus hircanus fugit in hierusalem. Tandem ea lege in concordiam redierunt. ut aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quilibet fungeret honoribus. Domos etiam permutaverunt. Erat autem cum hircano antipater idumeus. cuius prudentiam et strenuitatem timens aristobolus calumnias ei preterdebat. Hic persuasit hircano. ut se dolo circumventum quereretur. et ut ad aretham regem arabum confugeret. cuius auxilio rediret in regnum. Noctu igitur egressi venerunt ad regem arabum. in opidum quod petra dicitur. ubi regni sedes erat. Itaque collecto exercitu aretha venit in iudeam. et obsedit hierusalem quam et recepisset. nisi dux romanorum scaurus soluisset obsidum. Jam enim syria desierat habere regem facta romanis tributaria. Misusque erat pompeius a romanis contra tigranem regem armenie. et is scaurum miserat presidem syrie. Qui cum audisset dissensionem fratrum in iudea. ratus tempus esse quod de facili iudeam poneret sub tributo. in manu valida fines intravit iudee. Ad quem legati a fratribus utrimque venerunt auxiliis eis hinc et inde postulantes. Corruptus autem scaurus cent talentis missis ab aristobolo quod proprius esse romanorum iosephus testatur ad arabes legatos mittit romanorum et pompeij nomen eis intentans nisi ab obsidione recederent. Recedens ergo aretha. hircanum et antipatrum philadelphic collocavit. Qui frustrati spe arabum in adversarios spem contulerunt. Cum enim pompeius damascum venisset. cum multis muneribus venerunt ad eum orantes ut violentiam aristoboli dignam odio iudicaret. et hircanum regno restitueret. Sed nec aristobolus sibi defuit. corruptione scauri fretus. Cum autem pompeius honorem regium ei non exhibuisset indignas insultato pompeio recessit. et recepit se in alexandriam propter

inexpugnabilem opidi munitionem. Quem collecto romanorum syrorumque exercitu insecutus est magnus. iussitque ut de oppido ad se descenderet. Is vero quia pro imperio vocabatur decreverat potius periclitari quam parere. Consilio tamen suorum descendens ab oppido. relictis ibi custodibus precepit. ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent. abiretque hierosolymam. Quem statim insecutus est magnus alacer factus circa hierichonta morte metridatis sibi nunciata. ubi pinguis idumee regio et palmarum plurimum et balsamum nutrit. Cuius incisio lapidibus acutis robore. stillantem lachrymam ex vulneribus colligunt.

Quod pompeius hierusalem sibi tradita templum expugnavit. Capitulum. IX

Unque hieroso-

lymam properaret. territus aristobolus occurrit ei. pecuniam pollicens. que erat in alexandro. sed de cetero imperio romano paritum. sed nihil horum effectus est. Misum enim gabinium ad recipiendam pecuniam custodes nec in oppidum receperunt. His commotus pompeius aristobolum in custodiam collocavit. Cum autem obsidisset hierusalem orta est dissensio in urbe. Nam fautores aristoboli urbem tueri. fautores hircani eas tradere romanis contendebant. sed victa pars aristoboli in templum cessit. Receptusque in urbem pompeius templum expugnavit. Cumque septentrionalem vallam aggeribus implet. labor esset imperfectus. nisi observatis septem diebus quibus operari iudeis fas non est aggerem fieri precepisset. Mense tamen tertio fanum irruptum est. Faustus autem cornelius sille filius primus ingredi ausus est. et irruentes romani profanaverunt templum. et ut alibi legitur. equos in porticibus stabularunt. Ob quam rem traditur nunquam de cetero pugnasse pompeium quin vinceretur. qui hactenus fortunatissimus fuerat. Postremo autem die ingressus templum pompeius ammiratus

stitum et ornatum et religionem templi. nihil inde tulit. precipiens editu is. ut a sordibus templum mundarent. Cumque imposuisset hierosolymis tributum. hircano pontifice declarato aristobolum captiuum duxit. duosque filios eius alexandrum et antigonum cum totidem filiabus. romamque per ciciliam properabat syrie et iudee administratione scauro commissa relictis secus duabus cohortibus.

De diuisione iudee in pentarchias.

Capitulum. X.

Alexander vero

filius aristoboli ex itinere fugit. Qui magna manu collecta iudeas populabatur et hircano imminabat. Obtinebat autem munitissima loca. alexandrum. hircanum. et macherunta. Missus est autem in syriam gabinius. ut scauro succederet sub quo marcus antonius militabat. Qui cum in alexandria obsedisset alexandrum. consilio matris alexander se tradidit ei et castra. Quae gabinius consilio eiusdem mulieris funditus euertit. ne alterius belli fierent receptaculum. Palpabat enim mulier gabinium obsequijs. viro suo et ceteris captiuis metuens qui romam fuerant abducti. Post hoc gabinius cura templi mandata hircano gentem iudeorum in quinque conuentus diuisit quasi per pentarchias iudee frangens superbiam. Eo tempore factus est antipater amicissimus gabinio et marco antonio maxime adeoque claruit. quod data est ei uxor neptis regis arabum cipris nomine. Qui sustulit ex ea quattuor filios et filias. Primo genitus fuit phaselus. secundus herodes qui post dictus est ascalonita. tertius iolippus. quartus feroras. filia dicta est saloma.

De fuga aristoboli et eius iterata captiuitate. Capitulum. XI.

Est hec casu

elapsus est a roma aristobolus. qui magna iudeorum manu conflata. alexandrum mu-

ro recingebat. ad quem debellandum missus est a gabinio antonius. Captusque iterum aristobolus cum filiis romam perductus est. Illum quidem in custodia senatus coercuit. filios autem in iudeam remisit. quia gabinius id se scripserat spopondisse uxori aristoboli pro castellorum traditione. Post hoc cum gabinius detineretur apud egyptum. alexander aristoboli filius iudeos iterum ad dissensionem reduxit. Sed rediens gabinius pacem fecit. et hircano pontificium confirmauit. Quo mortuo missus est praeses syrie crassus ut etiam parthos qui iam romanis imminebant reprimeret. In sumptibus parthice militie omne fere aurum de templo sustulit. et ea quibus pompeius abstinerat duo milia talentorum.

Ob hoc cauro in os Lui dictum est aurum infuso interijt. Lui sitisti aurum bibe. successit praeses syrie cassius. qui in omnibus consilio antipatri utebatur.

De reditu aristoboli in syriam et eius nece. Capitulum. XII.

De tempore factum

est discidium inter romanos pro pompeio et iulio cesare. Cesar autem post senatus et pompeii fugam trans mare ionium rebus omnibus romaque potitus. solutus aristobolum cum duabus cohortibus in syriam misit. facileque hunc sibi posse iudeam subicere ratus. Verum spes cesaris frustrata est. Quia a studiosis pompeii veneno perijt aristobolus. Seruabaturque corpus eius melle conditum prohibita sepultura. donec iussu antonii in monumentis regalibus sepultus est. Occiditur quoque filius eius alexander antiochie a scipione securi percussus. hinc pompeii litteras accusatione pro tribunali prius habitata. super his quae in romanos admiserat. Solus autem superstes antigonus cum duabus sororibus suis ad quendam ptholomeum mannet filium qui sub libano morabatur perijt. Accepitque ptholomeus minorem sororem alexandram uxorem. ex qua ut quidam tradunt suscepit

*Bellum pompeianum
i. Iulium Cesar*

lisaniam ab iline postea tetrarcham.
Quod antipater transiit in gratiam cesaris. Capitulum XIII.

Est hoc factus

est praelium in emathia. cui interfuit antipater et iudei sub pompeio. Qui cum redisset in iudeam. timens cesaris impetum. liberos suos ad arabas cognatos eorum transmisit. Mortuo autem pompeio antipater in clientelam cesaris se contulit. Misit autem cesar metridatem pergamenum ad expugnandum pelusium. mittens cum eo incolas libani ptholomeum et antipatrum cum tribus milibus iudeorum. Ubi virtus antipatri plurimum enituit. Nasus et murus primus transcendit. et memphitas ad obsequendum cesari prudentia sua inclinavit. et in toto prelio cum ceteris egyptiis pluribus occisus totus prostratus corpore proter spem servatus est ex prelio. habitaque victoria. factorum suorum apud cesarem metridatem testem habuit. Marco etiam antonio in pluribus eum commendante factus est amicus cesaris. Quem cesar romana civilitate donavit simul et immunitate. et eius gratia pontificatum confirmavit hircano.

Quod antipater procurator iudee creatus est. Capitulum XIII.

Tempore antipatrum et hircanum

criminabatur antigonus apud cesarem. dicens: eorum consilio patrem suum et fratrem interfuisse. Ad hoc antipater veste proiecta. multitudinem vulnerum demonstrans. verbis non opus esse dixit. cum cicatrices se tacente clamaret ipsum fuisse fidelem romanorum. cum antigonus filius fuisset fugitivorum. nullusque ipsum a pompeio quoad vixit potuit auellere. nec modo a cesare quisquam eum esse auulsurus. Tunc cesar cum insubet dignitatem sub pontifice in iudea dedit antipatro optionem. Qui remissa dignitatis mensura in cesarem. procurator iudee declaratus est. impetrans quoque ut eversa patrie menia renouare sibi liceret. Regnum quoque est concessum hircano. ita tamen ne rex vo-

caret. Sextum etiam cognatum suum cesar syrie profecit.

Quod herodes factus est praeses galilee et princeps militie regis syrie. Capitulum XV.

Est hec antipa-

ter filium suum maiorem faseum hierosolymis sub se procuratorem statuit. et herodem galilee profecit. qui cum natura strenuus esset. ecechi am quendam principem latronum interfecit cum suis sequacibus. iudeosque trans quietam reddidit. ut publice herodes pater galilee caturus. Faseus quoque indolens frater bona emulatione superare certabat. Ob hoc etiam pater eorum obsequijs regalibus a gente colebatur. nec propter hoc tamen minus fidelis hircano fuerat. Verum fieri non potuit ut iudaeam bene gestis quisquam effugiat. Erant ergo qui dicerent hircano. quod antipatro et filijs eius res tradidit. ipse vacuus regni nomine sederet. His accensus paulatim hircanus. causam dicturum herodem iubet accersiri. Qui in unita prius galilea ad regem properabat. ferens secum sexti epistolam precipientis hircano ut herodem ab omni crimine et poena liberaret. Nec multo post factus est herodes princeps militie sexti. et tunc iniuriam predictae vocationis herodes vindicasset in hircanum: nisi pater eius et frater impetum eius fregissent.

De morte iulii cesaris et signis.

Capitulum XVI.

Tempore do-

lo bruti et cassij occisus est cesar. cum per triennium et menses septem tenuisset principatum. Fuerat quidem romae imperator. a romulo sub regibus. vij. annis. cc. quadraginta. post sub consulibus res acta est annis quadringentis quadraginta quattuor. Obijt autem cesar anno etatis suae quinquagesimo sexto. corpusque eius pro rostris combustum est. Statuit autem populus in foro solidam columnam lapidis numidici viginti prope pedum. super quam tumulatus est. qui et iulia dicta est. Centesimo autem die ante mortem eius cecidit fulmen super statuas

eius in foro. et de nomine eius superscripto
 litterarum capitalem abrupit. Nocte precedē
 te diem obitus eius. fenestram thalami eius
 tanto cum strepitu apte sunt. ut exiliēs a stratē
 ruiturā domū estimaret. Eadē die cum iret in
 capitolium. date sunt ei leges iudices mortis im
 minētis. Qui dum referret occisus in manu eius
 nodum solute inerte sunt. Die sequenti apparue
 runt tres soles in oriente. quae paulatim in unum cor
 pus solare redacti sunt. significantes per domi
 num lucij antonij et marci antonij. et augusti
 in monarchiam rediret. Vel potius quia noticia
 trini dei et vnius. toti orbi futura iminebat.
 Bos quae arati locutus est dicens: In brevi ma
 gis desituros boves quam frumenta.

Quod herodes adhesit cassio.

Capitulum XVII.

Est hec cassius

venit in syriam cuius praedez praeses fuerat.
 colligensque exercitum praedez augustum adulescentes et
 marcum antonium septingenta talenta a iudicis
 exigebat. Primum autem herodes de galilea cen
 tum ferens talenta. fauorem cassij meruit. mox
 aliorum indigne ferētis. Profectus est etiam
 herodes cum cassio ad philium quae ei adempta vi
 ctoria regnum iudee pollicebatur.

**De nece antipatri vindicata per he
 rodem. Capitulum XVIII.**

Rat eo tpe cum

hircano quodam de amicis suis nomine
 malicus. aspirans ad sacerdotium. Cumque de
 creuisset hircanum veneno appetere. statuit
 prius appetere antipatrum. in memoriam beneficiorum
 ipsius. Suscepto itaque veneno per ministrum
 mortuus est antipater. Malicus vero cum de mor
 te eius suspectus haberet coram herode in multis
 se excusabat. Cōquestus autem herodes per epulas
 de prius morte apud cassium. rescriptum ipsius ac
 cepit ut dolum dolo vindicaret. Scripsit etiam
 cassius ciliarchis. ut in ista causa herodi opem
 ferret. Vocauit itaque herodes hircanum et
 malicum ad cenam. quae dum irent. circumseptum mali
 cum ciliarche interfecerunt. Hircanus autem stu
 pore dissolutus concidit. vixque recepta aia.

herode punctabat: quis malicum occidisset.
 Cumque vnus respondisset cassij praedezceptum. ait:
 Me et patriam cassius huavit incolumem. am
 borum insidiatore perempto. Non multo post
 cum egrotaret herodes damasci. phenix ma
 lici frater in ultionem fratris mouit arma con
 tra phaselum fultus hircani auxilio. Cumque
 conualuisset herodes. hircanum aggredi attē
 ptabat sed propter affinitatem redierunt in cō
 cordiam.

**De vxoribus herodis et liberis
 eius. Capitulum XIX.**

Abibat quidem

herodes vxorem nomine dosidem. sed
 ignobilem. de qua et antipatrum suscepit. supdu
 xitque mariannem neptem hircani cuius etiam
 amore circumcidit se. et factus est phelitus. Habuit
 siquidem herodes vxores nonne. ex quibus. vii
 numerosas suscepit soboles. sed de his paucos
 numerare sufficit. Primumogenitus eius antipa
 ter ex doside. alexander et aristobolus ex maria
 ne. archelaus ex mathaca samaritide. hero
 des antipas quae post tetrarcha fuit. et philippus
 ex cleopatra hierosolymitide. Herodes tamen
 hunc quodam marianne filium putant.

**Quod herodes et phaselus tetrarche
 iudee facti sunt ab antonio.**

Capitulum XX.

Ed ubi cassio in

philippis interfecto cesar in italiam
 antonius syriam discesserunt. iudeorum opti
 mates phaselum et herodem apud antonium
 accusabant: quod rerum summam vi possiderent. no
 men tamen superesset hircano. Herodes ante
 muneribus placauit antonium. in memoria re
 uocans ei patris sui antiquam cum eo familiaritatem.
 Cum autem deueno antiochie a. c. viri iudeis
 accusaret astante etiam hircano punctabat
 hircanum antonium. quae nam rebus gerendis essent
 aptissimi. Cumque herodem et fratres eius alij pretu
 lisset. hilaratus antonius eos de procurato
 ribus tetrarchas iudee declarauit. Abeunte
 autem antonio romam pachorus rex partho
 rum in manu valida eufratem transgressus est

Ad quē dēscēdēs lysanias antigoni nepos
 fili⁹ ptholomei ex alexādia vt p̄dictū ē. pol
 licit⁹ ē talēta mille 7 virgines q̄ngentas. vt
 antigonū i regnū induceret. Accepit itaq; a
 pacto mille milib; parthoz. antigonus
 hierlm̄ et p̄gnabat. 7 phasel⁹ q̄dē muros
 herodes domū regiā custodiebat. S; cū in
 trasset vrbē antigon⁹ i dieb; p̄tecostes. etiā
 i foro dimicatū ē. Cū autē de pace tractaret.
 antigon⁹ pactozū regē parthoz pacis ar
 bitrū i dolo deposcebat. Egressi sūt ḡ hircanus
 cu; phaselo 7 antigon⁹ ad parthoz re
 gē p̄perātes. herodes noluit cū eis dēscēdere
 suadente mariāne. vt nunq; fidei parthoz
 fidē adhiberet. Hircan⁹ ho 7 phasel⁹ in iti
 nere a parthis cōphēsi sūt Quo accepto he
 rodes noctu ad idumeos p̄tribules suos cō
 fugit. P̄remisit q̄dē vxores 7 filios. 7 vni
 uersam supellectilē. 7 ipse subsequēs impe
 tus subsequētū sustinebat. Grauiorē autē
 parthis iudeos i fuga expert⁹ ē. cū q̄b; sexa
 gesimo a ciuitate stadio dimicauit. ibiq;
 ob incredibilē victoriā castrū munitissimū
 postea firmavit. q̄d 7 herodion dixit. Dimis
 sis autē vxorib; 7 liberis i oppido massada.
 s; custodia fr̄is sui ioppi. in petrā ciuitatem
 arabū p̄xit Parthi ho nō solū antigonū
 restituerūt i regnū. verū etiā hircanū 7 pha
 selū vinctos ei tradiderūt verberandos. At
 ille auriculas hircani dētibus trūcauit. ne
 q̄n mutatis reb; solut⁹. p̄tificatū reciperet
 Ab integris enim celebrari sacra oportet.
 Phaseli ho virtute p̄uent⁹ est. Qui cū nec
 ferri copiaz nec man⁹ liberas habēret ad sa
 rum fracto capite mortu⁹ ē. Cognito q̄des
 q; herodes euaserat. ait se equanimiter velle
 mori. q; vltorē viuū relinq̄ret. De hircano
 sūt q̄ dicāt. q; medic⁹ ab antigono sibi mis
 sus i auriculas ei⁹ venenū p̄ medicamēto i
 fudit. 7 mortu⁹ ē. Joseph⁹ vero refert eū ad
 parthos missū. 7 diu habitū ludibrio.
 Qd herodes rex iudee romē crea
 tus est. Capitulu; XXI.

b. Erodes accepta
 morte fr̄is romā p̄perauit. nec bye

mis asperitate retētus ē. Circa p̄philiam
 fracta nauis 7 i rhodo reparata. ad romā p̄
 fect⁹ ē. p̄moq; causas viē exposuit antonio.
 Qui mirat⁹ ei⁹ casū 7 miser⁹. senatui p̄sua
 sit. vt herodē regē iudee declararet. Coro
 nat⁹ ḡ herodes. augustō 7 antonio hinc et
 inde astātib; i capitolium duct⁹ est. vbi 7 de
 cretū senat⁹ sup h̄ facto repositū est. Remis
 sus ē itaq; in iudeā herodes. duosq; princi
 pes cū eo ventidi⁹ 7 sylo q̄ eū in regno collo
 carēt. Cū ḡ venissent i galileā. sylonem anti
 gon⁹ mercede corrupit. 7 p̄pterea p̄gredi ad
 uersus antigonū simulatis occasionib; dif
 ferrebat. Cūq; tādē obsedissent hierlm̄ ro
 mani. tū p̄ hyemis asperitate. tū p̄ inopia vi
 ctus. ab obsidione dēscēdēs. i iudumea 7
 galilea hyemabāt. Nec tūc tñ herodes oc
 cibus erat. s; latronū multitudinē p̄sequēs
 etiā in caernis eos igne suffocabat. Inter
 q̄s erat senior. vii. filioz p̄. q̄s ipse occidit i
 hūc modū. Stans in ore spelūce singulos
 nominatim euocabat. 7 p̄deūtē quēq; filio
 rū trucidabat. nouissime 7 vxorē. tandem se
 cōfossū vulnere sup mortuos misit.

Qd herodes pulso antigono po
 situs ē in throno regni i hierusa
 lem. Capitulu; XXII.

D tempore cir
 ca athenas morabatur antoni⁹ et
 iam amore cleopatre tenebatur. Ad quem
 properabat herodes. sup dolo sylonis que
 relam facturū. Interim autem 7 iosippus
 vt aliquid p̄clare faceret. contempto hero
 dis imperio contra antigonum dimicauit
 7 victus decapitatus est a papiro p̄ncipe mi
 litiē antigoni. Cuius truncum antigonus
 calcibus verberare inhumanitus aggres
 sus est. Cui autē accepisset antonius dolum
 sylonis misit solum cū herode in manu va
 lida. Qui veniēs in iudeā. occurrentes sibi
 papiuz vicit. caputq; eius feroze fratri suo
 in solatiū occisi fratris transmisit. Tandē
 q̄nq; mensib; obsessa hierlm̄. cū in sexto ro
 mani irruerēt in eaz. nemini parcebāt etati.
 lz herodes rogaret vt parcerent. Antigon⁹

q̄ descendēs ad pedes solij p̄strat⁹ ē quē nō
 miserat⁹ solij⁹ s̄ irridens. antigonā appella-
 uit 7 ī vincula ꝓiecit. Lū aut̄ oīs militū mul-
 tudo ad visenda sancta. 7 fanū spoliādūz
 icitaret. refrenabat eos herodes acerbiores
 sibi q̄ si vict⁹ fuisset fore dicēs victoriaz. si
 qd̄ fieri nefas eēt. culpa sua visū fuisset. In-
 uehebat⁹ q̄ ī solijū. si vacue facta viris 7 ope-
 rib⁹ ciuitate solitudini se regē relinqueret.
 De suis at̄ facultatib⁹ mercedem singlis se
 daturū ꝓfirmavit. Lūq̄ ꝓmissa cōplesset
 solij⁹ aurea corona deo dicata sublata. victū
 antigonū deducens ad antoniū remeabat.
 quē antoni⁹ securi ꝓcussit. Cōfirmatusq̄ ē
 herodes ī regno iudee q̄rto āno ex q̄ romē
 diadema suscepit. Inde ē q̄ q̄nq̄ plures
 q̄nq̄ pauciores āni regni herodis legūtur.
 Trāslatū ē itaq̄ regnū de iuda ad alienige-
 nā. iminēte xpi aduētū. Audiēs hircan⁹ he-
 rodē regnatē redijt ī iudeā 7 ī ꝓstinū status
 restitut⁹ ē. excepto q̄ nō ministrabat.

De morte marianes dolo salome
Capitulum. XXIII.

Acta ē autē dis-
 sensio inter mariannē 7 salomā so-
 rozē herodis. s̄ illi mereticū. illa huic igno-
 bilitatē obijciebat. Cōsilio vero sororis he-
 rodes hircanū occidit dolo. eo q̄ regnūz si-
 bi deberi hircan⁹ diceret. In solatiū autēz
 mariānes. ionathā frēm ei⁹ cū eēt. xvij. āno-
 rū ī ꝓōtificē ordinauit. 7 dolidē cū filio anti-
 patro ad petitionem mariānes a hierl̄m ex-
 pulit. solis trib⁹ solēnitatib⁹ ad orādū ascē-
 dere ei s̄ hierosolymā ꝓmittēs. Ecōtra salo-
 ma suggerēte occisus ē 7 ionathas. eo q̄ ad
 regnū videret aspirare. Lūq̄ accusaret sa-
 loma mariannē de adulterio addidit q̄ ex-
 presse imaginē suaz miserat antonio. vt ad
 amorē suū eū incitaret. Qd̄ vt cognosceret
 herodes ꝓperauit ad antoniū. mariannem
 sub custodia viri salome collocans. certa ei
 tradēs itersignia. s̄ q̄b⁹ si nūciatū ipi foret
 mariannē occideret. Dūq̄ morā faceret he-
 rodes ipse. 7 audiret ab antonio imagines
 illā missaz mariāne. q̄ antoni⁹ adeo dilige-

bat herodē q̄ nihil eū celaret. vir salome q̄
 sibi fuerāt impata marianne reuelauit. Re-
 uerso aut̄ herode vxor cū ī sinu ei⁹ dormiret
 cū lachrymis q̄ d̄ morte ei⁹ impauerat indi-
 canit. Exiliēsq̄ a stratis herodes sciscitaba-
 tur a sorore. dormiuit ne vir tu⁹ cū mariāne
 Quē ait dormiuit. Statim q̄ occidi mari-
 annē fecit 7 virū sororis. Verum de morte
 vxoris quā sup̄ modum diligebat adeo in-
 doluit. vt tāq̄ lunatic⁹ crebro ī amētiā ver-
 teret. Lū aut̄ ꝓualuisset. antipatrū cuz ma-
 tre reuocauit. Filios aut̄ q̄s de mariāne su-
 sceperat. alexandrū 7 aristobolū romā misit
 liberalib⁹ artibus erudiēdos.

Qd̄ august⁹ addidit regno hero-
dis traconidē et itureā La. XXIII

Est hec cōmis

sū ē ꝓliū apud actium. inter augu-
 stū 7 antoniū. cui nō itersuit herodes. mis-
 sus ab antonio ꝓ regē arabū ad petitiones
 cleopatre vt q̄libet eoz victo ipsa regnū illi
 us obtineret. Mortē enī regū oriētaliū iā
 tūc moliebat vt ꝓ eis ipsa regnaret. Lūq̄
 herodē offensū antonio reddere moliretur
 nec officere valeret. tñ hierichontinā terras
 palmarū 7 balsami seracē in sui dominiū iā
 trāstuleret. Victo ḡ antonio cuz augustus
 rhodū venisset. nec antoniū victū reputaret
 cū sup̄ esset herodes. periculis occurrens he-
 rodes. deposito habitu regio. ī cultu ꝓuato
 stetit ante cesarē. 7 ait. Fateor me vt ille fuis-
 se antonio et fidelē qd̄ expertus fuisses sub-
 actio si affuissem. Verū nec omnino desui-
 auxilia 7 frumēta mittēs ei. nec modo des-
 se. si mihi acquiescens cleopatram odij ve-
 stri fomitem occidisset. Una ergo cū victo
 victus sum coronamq̄ cum fortuna depo-
 sui. ad te autē veni. spem salutis de virtute
 ꝓsumēs. Ad hęc cesar. Imo saluus esto.
 7 nunc regnato certius. meritis es vt plu-
 rimos regias. cū amiciciaz tanta fide tuea-
 ris. Recte fecit antonius qui magis cleopa-
 tre paruit q̄ tibi. Te enim lucrati sumus ꝓ
 eum ꝓpter eius amentiam. Experior quo-
 q̄ tibi bene facere. vt non queras antoniū

Cū autē pperaret angust⁹ in egyptū non solū in p̄lijs virtus herodis enituit. verū etiā in deserto eunti 7 redeūti exercitui ita parauit necessaria. vt nec aquarū deesset copia. nec quicq̄ utensiliū. ita vt miraretur cesar Mortuis ho cleopatra 7 antonio. modicū esse regnū herodis romani conclamabant. Ob h̄ angust⁹ cū restituisset ptes regni quā cleopatra abstulerat. cōtradidit ei traconitidem 7 itureā. totāq̄ maritimā vsq̄ ad p̄irgum strationis. quā post in honore augusti cesareā appellauit. Edificauit autē ī ascalone domū regiā. 7 deinceps agnoīat⁹ ē ascalonita. Ratione enim idumeus fuit ex patre. arabs vero ex matre

Deditq̄ ei cesar q̄ dzingētos galathas satellites stipatores cleopatre immanes et sanguinis humani quidos.

Vel pprie dictus est ascalonita. Au⁹ enī ei⁹ q̄ et herodes ascalonita fuit natiōe et editus tēpli appolinis. cui⁹ filiū antipatrum puerulū rapu-

ere latrones idumei. et cū eis tm̄ fuit q̄ etiā post factus est princeps eorū. vñ 7 idumeus dictus est.

De herodianis. Capitulum. XXV.

Qui cū pri⁹ eleu-

theri dicerent a flumine eleuthero superioris galileę. sup qd̄ oriundi fuerant. de cetero herodiani dicti sunt. Cum autē fecisset p̄us in hierlm̄ turrim quā vocauit antonia. q̄ nūcturris dauid d̄. fecit 7 nūcaliā quā vocauit agrippinam. A cesare enī amabatur post agrippam. 7 ab agrippa post cesarem. Posuit 7 aquilam auream super speciosam portam templi immensi ponderis in honorem romanoꝝ iudeis idegre ferentibus. Fecit q̄ herodion. in quo 7 sepultus ē. Fecit 7 phaselū in memoriaꝝ fratris. Reparauit samariā quā 7 sebasten dixit. vbi ē tēplum maximū cesari dedicauit. Aliud etiā templū circa iordā-

nis fontes candido d̄ marmore cesari dedicauit. proꝛsus nō

Fecit etiam cesareaz palestine. in qua turris stratonis. in qua

erat idoneus regni locus quem vacuū honore cesaris relinquere. Anno q̄. xv regni sui tēplū do mini magnifice decorauit. nec solus in regno suo. verum etiā in adiacentib⁹ ciuitatib⁹ memorialia suę libertatis q̄si industrie opera reliquit.

De offensa herodis in filios.

Capitulum. XXVI.

Est hec redie-

p rūt a studio filij eius. 7 erat alexander acerrimus parator. Quorū vn⁹ aristobolus filiā salome amite suę duxit in vxorē. Alter filiā regis capadocię. Jamq̄ licētius cum patre de successione regni disceptabāt. Ob h̄ pater offensus antipatrum illis p̄ponere satagebat. In testamento q̄ iam apte declarat⁹ fuerat successor. Proinde p̄dicti fratres de morte patris occulte tractabant. Qd̄ p̄sentiens pater a se eos reiecit. Hi vero romam nauigauerunt. vt patris iniuriam deferrent ad cesarem.

stra aduentū augusti porticum de cādido marmore construxit. in qua post corne lius centurio creatus est a petro ep̄s.

Euangelica

Sequuntur tituli capitulorum
in historiam euangelicam.

De conceptione

De conceptione saluatoris.	cap. i.
De ortu precursoris.	cap. ii.
De descriptione orbis.	ca. iii.
De natiuitate saluatoris.	ca. v.
De cantico angelorum et circumcissione do- mini.	ca. vi.
De stella et magis.	ca. vii.
De oblatione et nominibus magorum.	ca. viii.
De iopanti domini.	ca. ix.
De fuga domini in egyptum.	ca. x.
De nece pueroꝝ et que dilata per annum.	ca. xi.
Quod cominatio hieremie etiam prophetia fuit	capitulum. xii.
De nece duorum filiorum herodis.	ca. xiii.
De priorum testamento herodis et odio ipsius et antipatri.	ca. xiiii.
Quod herodes incarcerauit antipatrum insidiam tem vitę eius.	ca. xv.
De magnitudine morbi herodis.	ca. xvi.
De nobilibus iudeis occidendis in morte he- rodis et de morte antipatri.	ca. xvii.
De morte herodis et substitutione archelai	capitulum. xviii.
De lite fratrum pro regno coram augusto.	capitulum. xix.
De quattuor regibus in iudea.	ca. xx.
De simulato alexandro.	ca. xxi.
De diuisione regni.	ca. xxii.
De reditu iesu ab egypto et de morte glafire	capitulum. xxiii.
De exilio archelai.	ca. xxiiii.
De primo procuratore iudeę.	ca. xxv.
De morte augusti.	ca. xxvi.
De tiberio imperatore et valerio procurato- re iudeę.	ca. xxvii.
De odio iudeoꝝ in pontium pilatum.	ca. xxviii.
Testimoniū iosephi de christo.	ca. xxix.
De baptismo iohannis et principio sextę etatis.	ca. xxx.
De tribus sectis iudeoꝝ.	ca. xxxi.
Quod iohannes confessus est se non esse christum.	

capitulum. xxxii.	
De iesu baptizado.	ca. xxxiii.
De spiritu sancto et voce patris.	ca. xxxiiii.
De ieiunio iesu et temptatione.	ca. xxxv.
De prima uocatione discipuloꝝ.	ca. xxxvi.
De varijs opinionibus historie.	ca. xxxvii.
De mutatione aque in uinum.	ca. xxxviii.
De instructione nicodemi.	ca. xxxix.
De prima eiectione uendentium et ementium de templo.	ca. xl.
De secunda uocatione discipuloꝝ.	ca. xli.
De eo quod dominus legit in nazareth.	ca. xlii.
Quod discipuli baptizabant et iohes.	ca. xliii.
Cur iohannes incarceratus est.	ca. xliiii.
De tertia uocatione discipuloꝝ.	ca. xlv.
De aperta predicatione et miraculis domini.	capitulum. xlvi.
De electione duodecim apuloꝝ.	ca. xlvii.
De sermone domini in monte.	ca. xlviii.
De oratione dominica.	ca. xlix.
Quod apostoli missi sunt cum potestate curandi.	capitulum. l.
De curatione leprosi.	ca. li.
De seruo centurionis.	ca. lii.
De socru petri.	ca. liii.
De filio uidue.	ca. liiiii.
Quod excitatus imperauit uentis et mari.	ca. lv.
De duobus obsessis a legione.	ca. lvi.
De paralytico dimisso per tectum.	ca. lvii.
De puteo samaritanę.	ca. lviii.
De filio reguli.	ca. lix.
De conuiuio leni.	ca. lx.
De filia archisynagogi et emoroissa.	capitulum. lxi.
De duobus cecis et de surdo et muto.	capitulum. lxii.
De beelzebub.	ca. lxiii.
De maria magdalena.	ca. lxiiii.
De ministerio marthe.	ca. lxv.
De questione iohannis.	ca. lxvi.
De septuaginta duobus discipulis.	ca. lxvii.
De solutione sabbati et confractione granoꝝ	capitulum. lxviii.
De manco.	ca. lxix.
De quattuor parabolis ad turbas in nauis	capitulum. lxx.

Historia

De tribus parabolis in domo ad discipulos. capitulum. lxxj.			
De saltu domini.	ca. lxxij.		
De collocacone iohannis.	ca. lxxiij.		
De quibus panibus et duobus piscibus.	ca. lxxiiij.		
Quod dominus ambulauit supra mare.	ca. lxxv.		
De verbis domini per quibus quidam abierunt retro.	ca. lxxvj.		
De traditionibus pharisaeorum etiam contra mandata domini.	ca. lxxvij.		
Quod cibum non transiit in virtutem naturae.	ca. lxxviii.		
De muliere chanaanica.	ca. lxxix.		
De surdo et muto.	capitulum. lxxx.		
De probatica piscina.	ca. lxxxj.		
De celo iudaeorum et quod christus filium dei se fecit.	ca. lxxxij.		
De refectioe quattuor milium et septem panibus.	ca. lxxxiiij.		
De quodam caeco.	ca. lxxxiiij.		
De confessione fidei quam fecit petrus pro omnibus.	ca. lxxxv.		
De transfiguratione domini.	ca. lxxxvj.		
De lunatico.	ca. lxxxvij.		
De verbis domini quibus innuit triduum mortis suae.	ca. lxxxviii.		
De tributo inuento in ore piscis.	ca. lxxxix.		
Quod apostoli quaesierunt quis eorum esset maior.	ca. xc.		
De parabola ouis et dragmatis et filij prodigi. capitulum. xcj.			
De dimittendo fratri septuagies septies. capitulum. xcij.			
Quod ob solam fornicationem uxor potest dimitti.	ca. xciiij.		
De galileis quos occidit pilatus.	ca. xciiij.		
De muliere incuruata.	ca. xc.		
De scenophegia.	ca. xcvi.		
Quod missi ut tenerent iesum ammirabant uerba eius.	ca. xcviij.		
De adultera.	ca. xcviij.		
De parabola diuitis uolentis ampliare horrea sua et de quibusdam uerbis domini.	ca. xcix.		
De caeco nato.	ca. c.		
De signis perfectionis et de impossibilitate intrandi diuitem in regnum caelorum.	ca. cj.		
Quod relinquentes omnia pro christo iudicabunt.	ca. cij.		
De diuitibus et sacco.	ca. cij.		
De villico iniquitatis.	ca. ciiij.		
De denario diurno.	ca. cv.		
De idropico et exhortatione ad humilitatem et misericordiam.	ca. cvj.		
Quod in encensis uoluerunt iudaei lapidare iesum.	ca. cvij.		
De resuscitatione lazarum.	ca. cviiij.		
Quod pontifices et iudaei conspirauerunt in iesum.	ca. cix.		
De ultimo aduentu domini in hierosolimam.	ca. cx.		
De decem leprosis.	ca. cxj.		
De samaritanis.	ca. cxij.		
De petitione filiorum zebedae.	ca. cxiiij.		
De caeco et caeco prius illuminato.	ca. cxiiij.		
De duobus caecis ierichontinis.	ca. cxv.		
De alabastro ungenti.	ca. cxvi.		
De maledictione ficus et sessione super asellum.	ca. cxviij.		
Quod gloriose susceptus dominus fleuit super ciuitatem.	ca. cxviiiij.		
De secunda eiectione uendentium et ementium in templo.	ca. cxix.		
De excitatione templi in triduo.	ca. cx.		
De duobus minutis uiduae.	ca. cxj.		
De pharisaeo et publicano.	ca. cxiiij.		
Quod dominus praenotauit in bethania.	ca. cxiiij.		
De uoce patris ad iesum quam quidam putauerunt tonitruum.	ca. cxiiij.		
De filio qui negauit se futurum in uinea et in uitis. capitulum. cxv.			
De cultoribus uinae sanguinarijs.	ca. cxvi.		
De lapide angulari.	ca. cxviij.		
De inuitatis ad nuptias et non habente uestem nuptialem.	ca. cxviiiij.		
De bodianis et de tributo reddendo.	ca. cxix.		
De septem uira muliere.	ca. cx.		
De mandato primo et secundo in lege et sauciato a latronibus.	ca. cxj.		
De confutatione pharisaeorum per auctoritatem dauid.	ca. cxiiij.		
De doctoribus pharisaicis audiendis non imitandis.	ca. cxiiij.		
Quibus debetur uisus eternum.	ca. cxiiij.		
De zacharia filio barachie.	ca. cxv.		
De comminatione eiusdem in hierosolimam.	ca. cxvi.		

Euangelica

De signis euerſiōis ⁊ aduēt⁹ sui.	ca. cxxxvij.	De diuisiōe vestiū ⁊ tūica sortita.	ca. clxxj.
Propriū signū euerſiōis.	ca. cxxxvij.	De titulo triumphali.	ca. clxxij.
De impedimēto fuge.	ca. cxxxix.	De diuersis meritis latronū.	ca. clxxij.
Propria signa aduētus iudicis.	ca. cxi.	Q̄ virgo virgini cōmissa ē.	ca. clxxiiij.
De signis quindecim dierū ante iudiciū.	capitulum. cxlj.	De tenebris factis a sexta vsq̄ ad horā nonam.	ca. clxxv.
Q̄ pater nouit diem iudicij et de vno assumpto ⁊ altero relicto.	ca. cxlij.	De clamore dñi ad p̄zem.	ca. clxxvj.
De vigilia ianitoris et decem virginibus.	capitulum. cxliij.	De morte dñi p̄ gustatū acetū.	ca. clxxvij.
De cōmendatione talentorū ⁊ decē mnis.	capitulum. cxliij.	De signis in morte dñi.	ca. clxxvij.
De ventilatione aere.	ca. cxlv.	Q̄ fractis cruribus latronum christus lanceatus est.	ca. clxxix.
Opiniones de igne eterno.	ca. cxlvj.	De sepultura dñi.	ca. clxxx.
De pasca et diuersis acceptionibus huius nominis.	ca. cxlvij.	De sepulcro dñi.	ca. clxxxj.
Qua die ⁊ quomodo iudas vendidit dñm.	capitulum. cxlvij.	De custodib⁹ sepulcri.	ca. clxxxij.
De cœna dñi.	ca. cxlix.	De aduētū mulierū ad sepulcrū.	ca. clxxxiiij.
Q̄ surgens a cœna lauit pedes discipulorū.	capitulum. cl.	De alio ordine dierū.	ca. clxxxiiij.
De notatiōe pditoris ⁊ egressu ei⁹.	ca. clj.	Opiniones d̄ hora resurrectiōis.	ca. clxxxv.
De eukaristia data discipulis et non inde.	capitulum. clj.	Q̄ āgeli locuti sūt mulierib⁹.	ca. clxxxvj.
De p̄dictiōe negatiōis petri.	ca. cliij.	De cursu iohannis ⁊ petri.	ca. clxxxvij.
De s̄mone dñi post cœnam.	ca. cliij.	Q̄ dñs apparuit magdalene.	ca. clxxxvij.
De trina oratione dñi in villa gethsemani.	capitulum. clv.	De mendacio custodū.	ca. clxxxix.
De ligatione domini et sanatione auriculae serui.	ca. clvj.	Q̄ dñs apparuit mulierib⁹ in via.	ca. cxc.
De fuga adolescentis.	ca. clvij.	De duob⁹ euntib⁹ in emaus.	ca. cxcj.
De p̄ma negatiōe petri.	ca. clvij.	Q̄ domin⁹ apparuit illis absente thoma.	capitulum. cxcij.
De secunda ⁊ tertia.	ca. clx.	Q̄ postq̄ comedit cum eis. insufflans dedit eis spiritū sapiētice.	ca. cxcij.
De sentētia mortis lata ī iesum.	ca. clx.	Q̄ apparuit thome.	ca. cxciiij.
Prima illusio.	ca. clxj.	De apparitiōe ad mare tiberiadis.	ca. cxcv.
De suspēdio iude.	ca. clxj.	Opiniones de morte iohānis.	ca. cxcvj.
De verbis pilati ad iesū ⁊ iudeos.	ca. clxij.	De apparitiōe dñi in galilea.	ca. cxcvij.
Q̄ herodes illusit dño.	ca. clxiiij.	De ascensione dñi.	ca. cxcvij.
De sc̄da illusione.	ca. clxv.		
Q̄ pilat⁹ hora q̄si sexta sedit pro tribunali.	capitulum. clxvj.		
Q̄ pilatus quasi nolens tradidit iesum vt crucifigeretur.	ca. clxvij.		
De illusione militum.	ca. clxvij.		
Tertia illusio.	ca. clxix.		
De simone cireneo.	ca. lxx.		